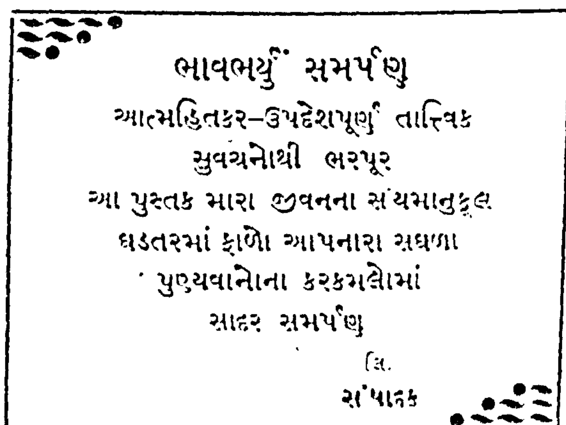

ભાવભર્યું સમર્પણ

આત્મહિતકર–ઉપદેશપૂર્ણ તાત્વિક
સુવચનોથી ભરપૂર
આ પુસ્તક મારા જીવનના સંયમાનુકૂલ
ઘડતરમાં ફાળો આપનારા સઘળા
પુણ્યવાનોના કરકમલોમાં
સાદર સમર્પણ

લિ.
સંપાદક

વીર. નિ. સં. ૨૪૯૦ | આગમોદ્ધાર સં. ૧[illegible]
વિ. સંવત : ૨૦૨૦ | ઈસ્વીસન : ૧૯[illegible]

પહેલી આવૃત્તિ
૧૦૦૦

મૂલ્ય : ૦–૫૦ ન. પૈ.

: પ્રકાશક :

[illegible] પરીખ B.A.
'આશીર્વાદ' પરીખ બિલ્ડીંગ
એલિસબ્રીજ : અમદાવાદ–૬

: મુદ્રક :

[illegible]
[illegible]

પ્રસ્તુત પુસ્તકના પ્રકાશનમાં
લાભ લેનારા પુણ્યાત્માઓ

વિ. સં. ૨૦૧૯ માં અમદાવાદમાં માંડવીની પોળમાં, નાગજીભૂધરની પોળના ઉપાશ્રયમાં પૂ. ગણિવર્ય શ્રી ધર્મ-સાગરજી મ. ના ચાતુર્માસ વખતે શ્રી ભગવતી સૂત્રના વાંચન વખતે થયેલ ફંડમાં નીચેના ભાગ્યશાળીઓએ આપેલી રકમમાંથી ખર્ચ જતાં વધારાની રકમ આ પુસ્તિકાના ખર્ચ બદલ આપવામાં આવી છે.

૧૦૧-૦૦ શ્રી મોહનલાલ મનસુખરામ
૧૦૧-૦૦ શ્રી પુંજાભાઈ નગીનદાસ
૧૦૧-૦૦ શ્રી કેશવલાલ મુળચંદભાઈ
૫૧-૦૦ શ્રી શકરચંદ કચરાભાઈ
૫૧-૦૦ શ્રી દલસુખભાઈ નાથાભાઈ
૫૧-૦૦ શ્રી ધોળીદાસ ડુંગરસીભાઈ
૫૧-૦૦ શ્રી ભીખાભાઈ અંબાલાલ
૫૧-૦૦ શ્રી ચંદુલાલ દામુભાઈ
૫૧-૦૦ શ્રી માણેકલાલ અમરતલાલ ગજરાવાલા
૫૧-૦૦ શ્રી ચુનીલાલ જગજીવનદાસ
૫૧-૦૦ શ્રી ચમનલાલ દલસુખરામ ગાંધી
૫૧-૦૦ શ્રી કેશવલાલ મુળચંદભાઈ બોરસદવાલા
૫૧-૦૦ શ્રી કલ્યાણભાઈ હરીભાઈ

૫૧-૦૦ શ્રી [illegible]

૫૧-૦૦ શ્રી [illegible]

૫૧-૦૦ શ્રી [illegible] પરીખ

૫૧-૦૦ ભાઈ [illegible]

ઠે. [illegible]

આ પુસ્તિકાના પ્રકાશનમાં લાભ લેનારા સદ્‌ગૃહસ્થો

૫૧-૦૦ શ્રી રમણલાલ ફકીરચંદ વકીલ
મંકોડીની પોળ, ના. શુ. પોળ, અમદાવાદ

૧૦૧-૦૦ શેઠ શ્રી નંદુભાઈ ફોજદાર
શાંતિકુંજ–પાલડી અમદાવાદ

૧૦૧-૦૦ શેઠ શાંતિલાલ છોટાલાલ છાણીવાળા તરફ
(તેમના નાના બે સુપુત્રો જયકાંત ઉ. વ. ૧
હર્ષકાંત ઉ. વ. ૧૧) ની દીક્ષા નિમિત્તે

મુખપૃષ્ઠ પર અંકિત ચિત્રની ડિઝાઈન, છપાઈ, બ્લોક આદિનો ખર્ચ શેઠશ્રી લાલભાઈ લલ્લુભાઈ પરીખે પોતાના હસ્તકના જ્ઞાન ખાતામાંથી આપ્યો છે.

[illegible] અને [illegible]
[illegible]
[illegible] રહી છે.

અને તે આખું લખાણ રોજનું રોજ [illegible] ગોઠવવાની સેવા પૂ. મહારાજ શ્રી [illegible] તરીકેનું કામ કરનાર પંડિતજી શ્રી [illegible] શર્માએ આપી છે.

તથા પુસ્તિકાને સર્વાંગસુંદર બનાવવા માટે પ્રૂફ રીડિંગથી માંડી પ્રેસમાં ધક્કા ખાવા સુધીનું કામ, વર્ષીતપ જેવા મહાન તપ અને આરાધના ચાલુ છતાં તન મનથી ખૂબ જ જહેમત ઉઠાવનાર ધર્મપ્રેમી **શ્રી સારાભાઈ પોપટલાલ ગજરાવાલાની** પ્રશંસનીય સેવા ખૂબ જ અનુમોદનના પાત્ર છે.

આ પ્રસંગે આ સહુ મહાનુભાવોની તથા ટાઈટલ પેજની કલાત્મક છપાઈ કરી આપનાર શા. બાલાભાઈ દેસાઈ "જયભિખ્ખુ" તથા સુંદર મુદ્રણ કરી આપનાર 'વસંત પ્રેસ'ના અધિપતિ અને કાર્યકર ભાઈઓ તથા સુંદર ડિઝાઈન તૈયાર કરી આપનાર ચિત્રકાર ઉસરે આદિની સેવાની ગુણાનુરાગપૂર્ણ અનુમોદના કરીએ છીએ.

ચાલુ પ્રકાશનને પ્રકાશિત કરવાનું શ્રેય દેવગુરૂકૃપાએ મને સાંપડયું છે, તે મારૂં અહોભાગ્ય છે.

દૃષ્ટિ દોષથી રહી ગયેલી ભૂલો બદલ ક્ષમા.

૩૧–૫–૧૯૬૪ }

લી૦
પ્રકાશક

સંપાદકીય

આજે ચોમાસાના અળસીઆની જેમ જનતાને બુદ્ધિનો ભ્રમ પેદા કરનાર સાહિત્ય, અર્થતંત્રની વિષમતાથી વધી પડતા ફુગાવાની જેમ, બહોળા પ્રમાણમાં ચોપાસ વધી રહ્યું છે, જેમાં કે વિચારક બુદ્ધિમાનોને ઘડીભર થંભી જવું પડે કે શું વાંચવું ? શું ન વાંચવું ?

આવી સ્થિતિમાં પ્રકાશનયુગ અને મુદ્રણ કળાના લાભ લેવાના ઓઠા તળે સસ્તી કીર્તિના વ્યામોહને દૂર કરી સાચા પરિભૂતિ જ્ઞાનના દિવ્ય પંથે વળાંક આપનારા પુસ્તકો ખરેખર આશીર્વાદ રૂપ બને છે.

પ્રસ્તુત પુસ્તક પણ આ જાતની વિશેષતા ધરાવતી હોઈ જિજ્ઞાસુઓને વાંચનની ભૂખ સંતોષવાની સાથે જીવન-શુદ્ધિના ધ્યેય તરફ જીવનનૌકાને હેમખેમ લઈ જવા દીવા-દાંડીનું અચૂક કામ કરનારી હોઈ ઉપયોગી છે.

આમાં કશું પણ મારૂં પોતાનું નથી. જે છે તે બધું તે તે ગ્રંથો, પ્રસંગે પ્રસંગે કરેલી વિચાર નોંધો અને દેવગુરૂ કૃપાએ સ્ફુરેલું પ્રેરક ચિંતન આદિનો વ્યવસ્થિત સંગ્રહ છે.

પ્રસ્તુત સંકલનમાં " કર્કશા નારીની સજ્ઝાય ", વિવેચનનાં પાનાં પરમ વિદુષી સાધ્વી શ્રી મૃગેન્દ્રશ્રીજી પાસેથી મળ્યાં છે.

પાંન્યાસ શ્રી યશોવિજયજી મહારાજે કાળીજી ઉપર ભાવના
રાખી કાળી ગામની વાનિકાને સ્વીકારી હતી.

કાળીની વિશેષતાનો આબેહૂબ પુરાવો આ જ છે.

બીજી ચમત્કારિક વિશેષતા આજે પણ જોવા મળે છે
બહારગામથી પાશ્ચાત્ય શિક્ષણથી રંગાયેલો પણ જો
ભીલવાડમાં રહેલા આવ્યો તો તે પણ ઓછામાં ઓછું
પુ દર્શન કરતો તો વગર ઉપદેશે પણ થઈ જાય છે.

આ ભૂમિનો પ્રતાપ જ અજોડ છે.

આવી પવિત્ર ભૂમિમાં આજ સુધી લગભગ ૩૦ થી ૩૫
ોઓ અને ૫૦ થી ૬૦ બહેનોએ પરમ પાવન પ્રવ્રજ્યાના
ત પંથે પ્રયાણ કર્યું છે.

આવી સંસ્કારભૂમિમાં મંગલ દિવસે સુશ્રાવક શેઠ
ાચંદભાઈને ત્યાં જમનાદાસભાઈ નામના પુણ્યશાળી અને
ાવિક વ્યક્તિનો જન્મ થયો જેઓશ્રીના સમગ્ર જીવનમાં
ા જૈનત્વ અને તેની વફાદારીના જ દર્શન થાય છે.

તેઓશ્રીના કુટુંબમાંથી પાવન પ્રવ્રજ્યાને વરેલાનો પુણ્ય
ડો આજે છવ્વીસે પહોંચ્યો છે. જેમાં પોતે પ્રથમ નંબરે
અને છેલ્લે જે પ્રસંગથી આ પુસ્તિકાનું પ્રકાશન થાય
તે બાલમુનિ શ્રી જિનચંદ્રસાગરજી અને લઘુબાલમુનિ
હેમચન્દ્રસાગરજીનો નંબર છે.

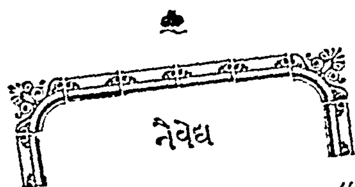
વચલા પાવન પ્રવ્રજ્યાને વરેલા પુણ્યશાળીના નામો
ના કોષ્ટકથી સમજાશે.

કુલ્લે જમનાદાસભાઈના કુટુંબરૂપી ખાણમાંથી ૧૧ પુરુષરત્નો અને ૧૬ સ્રીરત્નોએ પરમ પાવન પ્રવ્રજ્યાના પુનિત પંથે પગલાં માંડયાં છે.

આત્મહિતકર આ પુસ્તિકાના મંગલ પ્રકાશન પ્રસંગે આ સઘળા પુણ્યશાળીઓને ભાવભરી

વંદના.......વંદના.......વંદના

છેલ્લે નૂતન બાલમુનિઓના સંસારી પિતા–માતા શાસનને લાડકવાયા પુત્રોનું દાન દેનારા ભાગ્યશાળી શ્રી શાન્તિભાઈ તથા પૂ. આ. શ્રી આર્યરક્ષિતસૂરિની માતાનું સ્મરણ કરાવનારી ધર્મનિષ્ઠ શ્રી મંગુબેનની ભાવભરી અનુમોદના.

(પૂ. વિદ્વદ્વર્ય મુનિ શ્રી ચંદ્રપ્રભસાગરજી મ. "ચિત્રભાનુ"

જીવન એક મહાસાગર છે. જેમાં મૂલ્યવાન ર અને ચમકતા પાણીદાર મોતી છે. તેમ ભયંકર જ અને મોટા ખડકો પણ છે. આવા અપાર સંસાર સાગ મુસાફરી કરતા મુસાફરને દીવાદાંડીના અજવાળાં વિન ચાલે ? એ વિના તો એની જીવનનૌકા કોઈ ખડક અથડાઈ પડે. નૌકાના ચૂરેચૂરા થઈ જાય.

દીવાદાંડી ભયસ્થાનની સૂચક છે. માણ
રહ્યો છે. એનો ઉત્સાહ અને વેગ અપૂર્વ
ચાલતો નથી, પણ દોડી રહ્યો છે. ન વર્ણવી
પ્રવૃત્તિમાં એ રોકાયો છે. એની પાસે સમય
એણે ગતિ વધારી છે. એને ઉતાવળ છે. પ્રગતિ

પણ પ્રશ્ન થાય છે: એ ક્યાં જવા માંગે
ધ્યેય શું છે? એના પ્રવાસની છેલ્લી મંઝીલ ક

વેગ એટલો છે કે ધ્યેયનો વિચાર કરવા
નથી. ચિન્તકોને ચિન્તા થાય છે. એ ક્યાંક અથડાઈ

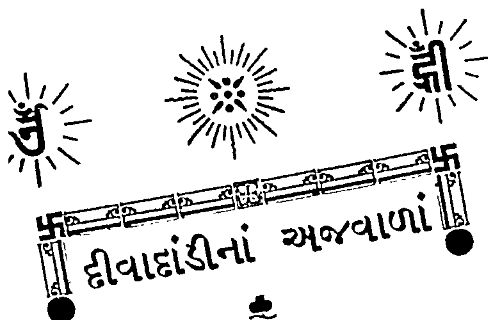
નિયંત્રણ વિનાનો વેગ માણસાઈના અનસ્તિત્વ
ને છે! પદાર્થ વિજ્ઞાનનો એ નિયમ છે કે જેટલા
ાઘાત થાય એટલા જ તીવ્ર વેગથી પ્રત્યાઘાત થાય

એટલે આ વેગ માણસમાં આવેગ અને આ
માવી ક્યાંક એના અસ્તિત્વને ન ભૂલાવી દે—ન ભૂંસાવી

આવા માનવીના મનને એવું કંઈક શાન્તિદાયક ઉ
તત્ત્વ મળતું રહે માટે જ તો ચિન્તકો પોતાના ચિન્તનમાંથ
તારવેલા નવનીતને જગત સમક્ષ ધરતા રહે છે.

વેગ, આવેગ અને આવેશથી તીવ્ર ગતિ કરતા માણસને
ક્ષણભર વિચાર કરવા આવું ઉચ્ચ ચિંતન પ્રેરે છે. જેને
કવિઓ અલંકારિક ભાષામાં દીવાદાંડીનાં અજવાળાં કહે છે.

જૈન કોણ?

- પોતાની જાતને કાબૂમાં રાખે તે.
- જીવ માત્ર સાથે વિવેકપૂર્વક ઉચિત વ્યવહાર રાખે તે.
- જન્મ-જન્માન્તરના સંસ્કારોની નાગચૂડમાંથી છૂટવા મથે તે.
- અનન્ત જ્ઞાની મહાપુરુષોના વચનોને માન્ય રાખે તે.

જરા વિચાર કરો !!!

- ભૂખ્યું પેટ લુખી રોટલીથી પણ ધરાઈ જાય! પણ ભૂખી નજર આખા જગતના સુંદર-અતિસુંદર પદાર્થોથી પણ ધરાતી નથી તેનું શું?
- વિચારોનો આજે ફુગાવો ઘણો છે, પણ આચારની મૂડી ઘસાતી જાય છે તેનું શું?

જીવન સૂત્રો.

- બોલો તેટલું-જેટલું જરૂરી હોય.
- કરો તેટલું-જેટલું વાજબી હોય.
- જીવનમાં જીત તે મેળવી શકે, જેની જીભ કાબૂમાં હોય.

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]માં [illegible].

<u>આત્માની [illegible] ઉપાયો :-</u>

- વીતરાગ દેવની ભક્તિ.
- સાધર્મિક વાત્સલ્ય.
- ધર્મનું સંસ્કારમય આરાધન.

<u>જીવનની ઉન્નતિના અમુક સાધનો :—</u>

- પરોપકાર.
- નિષ્કામ સેવા.
- સત્કાર્યોમાં દઢતા.

<u>જીવનને શક્તિશાળી બનાવનાર સાધનો :—</u>

શાસ્ત્રોનો યથોચિત સ્વાધ્યાય.
જ્ઞાની મહાપુરુષોની નિશ્રા.
શક્તિઓનો વ્યવસ્થિત ઉપયોગ.

હૈયામાં કોતરી રાખો !!!

આપણી જાતના સાંકડા માપદંડથી આપણે સાંસ્કૃ
વિકાસ શી રીતે સાધી શકીશું ?
સારૂં–નરસું પારખવાની શક્તિ પર આપણે કાબૂ મેળ
ન હોય અને વૃત્તિઓના ચકાવે આપણું જીવન ચઢે

ખ્યાલમાં રાખવા જેવું.

- જગતના પદાર્થોની આશામાંથીજ સઘળા દુ:ખો
- વિષય કષાયો ઉપર કાબૂ મેળવે તે જૈન.
- ધર્મની આરાધનામાં અવ્યવસ્થા કે ખામીથી ધર્મ પ્રત્યે સદ્‌ભાવ ઓછો છે તેમ જણાય છે.

ધ્યાનમાં રાખો !!!

- બીજાને અપાતી શિખામણમાંથી કણ જેટલું પણ જો અમલમાં મૂકીએ તો સ્વર્ગ અહીંજ ખડું (થઈ જાય.
- "આચરણમાં કણ અને શિખામણમાં મણ" સ્થિતિ આપણીના સુધરે ત્યાં સુધી કલ્યાણ-મા મુસાફરી કઠણ છે.
- વિચારોની ઉન્નતિ કે પ્રગતિ કરતાં આચારની પ્રગતિ શકય પ્રયત્નોએ મથવું એજ ખરી જીવન સિદ્ધિ છે.

ઊંડુ વિચારી જુઓ !!!

- શક્તિના સદુપયોગથી આપણું વ્યક્તિત્વ ઝળકી ઉઠે છે પણ વ્યક્તિત્વ ઝળકાવવા માટે કરાતો શક્તિનો ઉપયોગ તો જીવન-શક્તિને ધક્કો પહોંચાડે છે.
- બીજાની પ્રશંસા અને આપણુ દોષો જો સાંભળીને પચાવી શકીએ તો ટુંકા જીવનમાં પણ ઉન્નતિના માર્ગે ઝડપથી પ્રગતિ થાય.

- સાંભળીને વિચારવાનું અને વિચારીને અમલમાં મૂકવાનું ચુકાઈ જવાથી જીવનમાં અશાંતિ અને કલહનો દાવાનળ સળગી ઉઠે છે.

શું આ ઉચિત છે?

- આપણી જાતની વિચાર-ધારાને મુખ્ય રાખી આપણા જીવન વ્યવહારમાં અનેક રીતે ઉપયોગી થનારા નાના મોટા અન્ય જીવો તરફ નિરપેક્ષ વલણ રાખીએ તે શું ઉચિત છે?
- સંસારનાં ચીલે ચાલવામાં શાણપણ માનનારાઓ ખરેખર પોતાની વિચારધારાના ધોરણને જાળવી શકતા નથી લોકપૂરમાં તણાવવું શું ઉચિત છે?

વિચારવા જેવું!!!

- આપણી ઈંદ્રિયોને બેફામ બનાવનાર મનને તાબે થવાની તૈયારી શું વાજબી છે?
- દુઃખ એ અજ્ઞાન દશામાં બાંધેલ કર્મોનું દેવું ઓછું કરનાર છે એમ સમજી સમભાવથી તેને સહવાના બદલે તેમાં ગભરાઈ જવું શું ઉચિત છે?
- દેવ-ગુરૂ-ધર્મની ઉત્તમ સામગ્રીના સદુપયોગ ટાણે વાસનાઓની તૃપ્તિના નામે સાંસારિક ક્ષુદ્ર પ્રવૃત્તિઓ શોભે ખરી?

મોતથી ડર શા માટે ?

સંયોગ-વિયોગ અને ઉત્પત્તિ વિનાશની જેમ જન્મ સાથે મોત સંકળાયેલું જ છે.

મોતની ભયાનકતાનો ખ્યાલ અજ્ઞાન દશામાંથી જન્મે

જીવન દરમ્યાન કરેલી કે થયેલી અનિષ્ટ પ્રવૃત્તિઓ વિપાકની ભાવી રૂપરેખાની વિચારણા મોતની ભયાનક સર્જે છે.

માટે સમજપૂર્વક આપણી વૃત્તિઓ અને કર્તવ્યો વ સુમેળ સાધી વિવેકના સદુપયોગ દ્વારા મોતનો ભય કરવો જરૂરી છે.

આધ્યાત્મિક રામાયણ.

આત્મા તે **રામ** છે, વિવેક તે **લક્ષ્મણ** છે.

સમકિત તે **જનક** છે, સમતા તે **સીતા** છે.
મોહ તે **રાવણ** છે, ધર્મપ્રેમ તે **હનુમાન** છે.
મન તે **પાતાલ દેશ** છે, તૃષ્ણા તે **લંકા** છે.
સંસાર તે **સમુદ્ર** છે, ધર્મ તે **રામસેતુ** છે.

એટલે કે

- આત્મારામની સમતા રૂપ સીતા (જે સમ્યક્ત્વ રૂપ જનક મહારાજાની પુત્રી છે) ને મોહ રૂપ રાવણ તૃષ્ણા રૂપ લંકામાં ઉપાડી જાય છે, છેવટે ધર્મ ઉપરના પ્રેમ સાથેની આરાધના રૂપ રામસેતુના પુલની મદદથી સંસાર સમુદ્રને તરી શુભ અધ્યવસાય રૂપ વાનર દ્વીપના વિદ્યાધરોની સેનાની મદદથી વિવે લક્ષ્મણના હાથે આત્મારૂપી રામચંદ્રજી મોહ રાવણ મરાવી સાચી સમતા મેળવી પરમ આનંદના ભાગી બને

મહાન બનવાના ઉપાયો.

- દરેકને મહાપુરુષ બનવાની કે આગળ પડતા આવવ વૃત્તિ હોય છે. પણ તેના પાયાના કેટલાક લક્ષણોની બેદર કેટલીકવાર ભયંકર અનર્થ ઉપજાવી કાઢે છે. તેવા પા કેટલાક લક્ષણો આ રહ્યા.
- પોતાના દોષો સાંભળી પ્રસન્નતા થવી.
- છતા કે અછતા દોષો માટે બચાવ ન કરવો.
- પોતાના કર્તવ્યમાં દૃઢ બન્યા રહેવું.
- પ્રાણાન્તે પણ સત્યની વફાદારી ન છોડવી.

વગેરે વગે

મોહ ઘટાડવાની કુંચી.

કોઈ પણ મોહક પદાર્થની પ્રાપ્તિ થયે છતે તેના ઉપયોગ વખતે નીચેનું વિચારવું કે—

જરૂરીયાત છે? સગવડનો લાભ લેવો છે?

કે શોખ છે?

આમ વિચાર્યા પછી જરૂરીઆત પૂરતી ચીજોનો સાપેક્ષ ઉપયોગ કરી શોખ કે સગવડ ખાતર પ્રવૃત્તિ ન કરવી.

મોહ ઘટાડવાનો રામબાણ આ ઉપાય છે.

સમ્યક્ત્વી કોણ?

પ્રવૃત્તિ કરવા લાયક સ્થળે વિચારણાથી સંતોષ માનવો. અથવા વિચારણા કરી ઘટતું કરવાના સ્થળે આંધળી પ્રવૃત્તિ કરવી.

આ બન્ને **મિથ્યાત્વના** સૂચક ચિન્હો છે.

માટે પ્રવૃત્તિની જગ્યાએ વિચારને મૂકે અને વિચારની જગ્યાએ પ્રવૃત્તિ મૂકે તે **સમ્યક્ત્વી.**

ડાહ્યો કોણ?

જૈન શાસનમાં મોહનીય કર્મના ક્ષયોપશમના બળે વસ્તુ તત્ત્વની સાચી વિચારણા કરનારને સાચો બુદ્ધિશાળી માનેલ છે.

મોહની અલ્પતા સિવાયનું બહોળું પણ જ્ઞાન આજના કેટલાક વકીલોની માફક પોતાના ગંભીર દોષોને પણ છુપાવવાનું-ઢાંકવાનું ભયંકર પાપ કરાવે છે.

○ માટે વિવેકની જાગૃતિ સાથે અંતર્નિરીક્ષણ કરી દોષો દૂર કરવા મથે તે ડાહ્યો.

○ જગતમાં વધારે બુદ્ધિવાળો ડાહ્યો કહેવાય છે, પણ ખરી રીતે વિચારોને ગળીને વર્તન કરે તે ડાહ્યો કહેવાય.

○ કીડી મંકોડાની જેમ વિચાર થતાંની સાથેજ પ્રવૃત્તિ અનર્થકારી નીવડે છે.

○ માટે વિચાર અને વર્તનની વચ્ચે વિવેકની ગળણી રાખે તે ડાહ્યો કહેવાય.

કોનું શું દૂષણ ?

○ ધર્મનું દૂષણ–દંભ, માણસનું દૂષણ–સ્વાર્થવૃત્તિ.

○ વૈભવનું દૂષણ–અવિવેક, સ્ત્રીનું દૂષણ–દુરાચાર.

○ તપનું દૂષણ–ક્રોધ, ક્રિયાનું દૂષણ–પરનિંદા.
આ બધાને ટાળવા પ્રયત્ન કરવો જરૂરી છે.

શત્રુ વિવેક.

○ વિવેકી પ્રાણી ! અંતરંગ શત્રુઓને જીતવા પ્રયત્ન કર ! બાહ્ય શત્રુઓ તો તને અંતરંગ શત્રુઓના ફંદામાંથી છોડાવનાર હોવાથી નિષ્કારણ ઉપકારીની ગરજ સારે તેવા છે.

નીતિનો આધાર લઇને કામ કરવાની રીત અવનતિનો
રાજમાર્ગ છે.

માર્ગો કરતાં વધુ લાભ મળ્યા છતા સંતોષ ન થાય તો
જીવનની કક્ષા બહુ નીચી જાણવી.

વિવેક વિનાનું જીવન મીઠા વગરની રસોઇની જેમ સ્વ-
પરને માટે લગભગ નિરૂપયોગી બને છે.

વળી દુઃખ આવી પડે ત્યારે દીન ન બન!
અજ્ઞાનાદિથી બાંધેલા પાપકર્મનું દેવું ચૂકવાય છે. દેવું
ચૂકવવામાં તો હર્ષ થવો જોઇએ.

જેમ પાણી ચપટીમાં પકડાય નહિ. તેમજ નિઃસત્વ
ગણાય છે, છતાં જ્યારે વરસાદ આદિથી તેનું જોર વધે
છે ત્યારે મોટા મોટા પહાડો, શહેરો વગેરેને ઘડી ભરમાં
તોડી ફોડી સાફ કરી નાખે છે.

તેમ આત્મા ભલે કોઈ ઇન્દ્રિયથી દેખાય નહિ. બાહ્ય
સાધનોથી પકડાય કે પકડાય નહિ. અરે અત્યારે કર્મ
સત્તાનો ઘણો દબાવ જણાતો હોય. પણ શ્રી વીતરાગ
પરમાત્માની આજ્ઞા મુજબ યથોચિત ધર્મક્રિયાઓની
આરાધના દ્વારા જ્યારે તેનું જોર વધે છે ત્યારે નિકાચિત
કર્મોને પણ તોડી નાખે છે.

[illegible]
આવી આરાધ [illegible]
મુક્તિ [illegible]

૧૭

જીવનનાં દૂષણો.

૦ ધર્મક્રિયાનું દૂષણ	—	દંભ.
૦ જીવનનું દૂષણ	—	દુરાચાર.
૦ ભક્તિનું દૂષણ	—	સ્વાર્થ.
૦ આરાધનાનું દૂષણ	—	પરનિંદા.
૦ મનનું દૂષણ	—	અદેખાઈ.
૦ વચનનું દૂષણ	—	ખુશામત.
૦ તનનું દૂષણ	—	પરપીડા.

ધર્મની ક્રિયા ક્યારે ફળે?

૦ નીચેના ચાર દોષો છોડવાના પ્રયત્નથી ધર્મની ક્રિયા તુર્ત ફળ આપે છે.

૧. દગ્ધ = ચાલુ ક્રિયામાં વિધિ–મર્યાદાનું બહુમાન રાખવું.
૨. શૂન્ય = ઉપયોગ ન રહેવો.
૩. અવિધિ = સ્વચ્છંદ, પોતાની મરજી પ્રમાણે કરવું.
૪. અતિપ્રવૃત્તિ = ગુરૂ–આજ્ઞા કરતાં પોતાની બુદ્ધિનું ડોળાણ વધુ કરવું.

લોકોત્તર ગૃહસ્થ.

૦ સંસારના ઝંઝાવાતો ગૃહસ્થને મુંઝવે એ સ્વાભાવિક છે, પણ શ્રી વીતરાગ દેવની વાણીને પચાવનાર શ્રાવક ગમે તે પરિસ્થિતિમાં વિવેકબળે સાચી શાંતિ અનુભવી શકે છે, માટે શ્રાવક લોકોત્તર ગૃહસ્થ ગણાય છે.

અનીતિનો આધાર લઇને કામ કરવાની રીત અવનતિનો રાજમાર્ગ છે.

ધાર્યા કરતાં વધુ લાભ મલ્યા છતા સંતોષ ન થાય તો જીવનની કક્ષા બહુ નીચી જાણવી.

વિવેક વિનાનું જીવન મીઠા વગરની રસોઇની જેમ સ્વ-પરને માટે લગભગ નિરૂપયોગી બને છે.

વળી દુઃખ આવી પડે ત્યારે દીન ન બન! અજ્ઞાનાદિથી બાંધેલા પાપકર્મનું દેવું ચૂકવાય છે. દેવું ચૂકવવામાં તો હર્ષ થવો જોઇએ.

જેમ પાણી ચપટીમાં પકડાય નહિ, તેમજ નિઃસત્વ ગણાય છે, છતાં જ્યારે વરસાદ આદિથી તેનું જોર વધે છે ત્યારે મોટા મોટા પહાડો, શહેરો વગેરેને ઘડી ભરમાં [illegible]

જીવનનાં દૂષણો.

૦ ધર્મક્રિયાનું દૂષણ	—	દંભ.
૦ જીવનનું દૂષણ	—	દુરાચાર.
૦ ભક્તિનું દૂષણ	—	સ્વાર્થ.
૦ આરાધનાનું દૂષણ	—	પરનિંદા.
૦ મનનું દૂષણ	—	અદેખાઈ.
૦ વચનનું દૂષણ	—	ખુશામત.
૦ તનનું દૂષણ	—	પરપીડા.

ધર્મની ક્રિયા ક્યારે ફળે?

૦ નીચેના ચાર દોષો છોડવાના પ્રયત્નથી ધર્મની ક્રિયા તુર્ત ફળ આપે છે.

૧. દગ્ધ = ચાલુ ક્રિયામાં વિધિ–મર્યાદાનું બહુમાન રાખવું.
૨. શૂન્ય = ઉપયોગ ન રહેવો.
૩. અવિધિ = સ્વચ્છંદ, પોતાની મરજી પ્રમાણે કરવું.
૪. અતિપ્રવૃત્તિ = ગુરૂ–આજ્ઞા કરતાં પોતાની બુદ્ધિનું ડોળાણ વધુ કરવું.

લોકોત્તર ગૃહસ્થ.

૦ સંસારના ઝંઝાવાતો ગૃહસ્થને મુંઝવે એ સ્વાભાવિક છે, પણ શ્રી વીતરાગ દેવની વાણીને પચાવનાર શ્રાવક ગમે તે પરિસ્થિતિમાં વિવેકબળે સાચી શાંતિ અનુભવી શકે છે, માટે શ્રાવક લોકોત્તર ગૃહસ્થ ગણાય છે.

જીવન સુધારવાની કુંચી

○ "હું શું છું? એ વિચાર કરવાને બદલે મારામાં શું નથી?" એ વિચાર જીવનને જલ્દી સુધારે છે.

○ નીચેનું ગણિત રોજ વિચારવું :—

"સરવાળો સત્કર્મનો;
ભરમનો ભાગાકાર,
બાદબાકી બુરાઈની;
ગુણનો ગુણાકાર."

ક્રોધ ઘટાડવાની કુંચી

પરિસ્થિતિ કે વાતાવરણના લીધે જાગી ઉઠતા અશુભ સંસ્કારોના લીધે ક્રોધ આવી જાય તે સ્વાભાવિક ગણાય પણ તેને રોકવા માટેનો પ્રયત્ન કરવો તે આપણું ખરૂ કર્તવ્ય છે, તે નીચે મુજબ :—

○ ક્રોધ આવે કે તરત મોઢું બંધ કરવું. મૌન થઈ જવું.
○ મનમાં ત્રણ નવકાર ગણવા.
○ તે વાતાવરણ કે જગ્યાએથી એકદમ ખસી જવું.
○ કૂતરૂં કરડે તો શું આપણે તેને બચકું ભરવું? આ વાત યાદ રાખી ક્ષમાને કેળવવા પ્રયત્ન કરવો.

આપણી ફરજ.

○ જે વાંચવાથી, કે પ્રવૃત્તિ કરવાથી આપણા અનાદિ કાળના મોહના સંસ્કારો ઘટે, વૃત્તિઓની ચંચળતા ઓછી થાય,

કે બીજાના દોષ જોવાની ટેવ દૂર થાય, તેવું વાંચવું કે વર્તવું આપણી ફરજ છે.

- હું શું છું? અગર કેવો છું? તે જોવાથી અભિમાન પોષાય છે, માટે બીજાના ગુણો અને આપણા દોષો જોતાં શીખવા માટે હંમેશાં ઉદાર દષ્ટિ અને જિજ્ઞાસા બુદ્ધિ કેળવવી જરૂરી છે.

ઉપધાન તપ એટલે?

- સદાચારમય જીવનનું મંગલદ્વાર.
- સાધુ જીવનનો સુમધુર અભ્યાસ.
- જ્ઞાન, તપ અને સંયમની પુનિત ત્રિવેણી.
- વિચાર-શુદ્ધિ માટે જરૂરી શુદ્ધ વાતાવરણની કેળવણી.
- આહાર-સંજ્ઞા ઘટાડનારી તપસ્યાની ઉત્કૃષ્ટ સાધના.

જૈન કોણ?

- વિષય કષાયના સંસ્કારોને પોષનારા જગતમાં સારા પદાર્થોને પણ હલાહલ ઝેર જેવા માને તે.
- આખું જગત જેને વશ થયેલ છે તે કષાયોને તાબે થવાનું ભયંકર માને તે.
- વાસનાઓ પર જય મેળવવાથી સર્વ સંપત્તિ પામ્યાનું માને તે.
- ત્યાગ ભાવનાને પોષનારા ધર્મોપદેશના શ્રવણમાં ઉત્સુક હોય તે.

દેવેંદ્રો, ચક્રવર્ત્તીઓ જેવા પણ જેના તાબે થઈ દીન રાંક બનેલા છે તે કર્મરાજાની સત્તાને ઉખેડવા માટે વીતરાગ દેવની આજ્ઞા પ્રમાણે આશ્રવદ્વારો બંધ કરી યથાશક્તિ સંવરમાર્ગે આગળ ધપવા માટે પ્રયત્નશીલ બને તે.

સાચી શાંતિનો ઉપાય.

હું કોણ છું? હું શું છું? કે મારામાં શું છે? એ વિચારવાથી જીવનમાં હંમેશાં દુઃખજ રહેવાનું—

પણ મારામાં શું નથી?

તેની સૂક્ષ્મ વિચારણાથી જીવનમાં પરમ શાંતિ અનુભવાય છે.

કરામતી કાગળ.
મૃત્યુ સમયે જીવે શરીરને લખેલ અદ્‌ભુત પત્ર

આ સંસારમાં ભાઇબંધીને નભાવવા માટે કેટલાક મહામના વ્યક્તિઓ સાચા દિલથી પોતાના સ્વાર્થને જતો કરીને પણ પરસ્પર સુખ–દુઃખના સંવેદનમાં સરખી લાગણીઓ અનુભવે છે, જ્યારે કેટલાક સ્વાર્થપ્રધાન વ્યક્તિઓ માનવતાના સંબંધની પણ દરકાર કર્યા વિના પશુવૃત્તિને આધીન બની પોતાના સ્વાર્થની પૂર્ત્તિના મલિન ધ્યેયથીજ મિત્રતા નભાવતા હોય છે, અને પ્રસંગ આવ્યે સ્વાર્થસિદ્ધિ ન દેખાય અગર સ્વાર્થપોષણના નામે આફતો આવતી લાગે ત્યારે જરાપણ શરમ રાખ્યા વિના સાત–પાંચ ગણી છૂ થઈ જવા તૈયાર થાય છે.

આ વાતનું આધ્યાત્મિક રહસ્ય જાણવા માટે નીચેનો "કરામતી કાગળ" ગંભીરતા અને સમજદારી સાથે વાંચવાની જરૂર છે.

જીવરાજભાઈ મૃત્યુનો સમય નજીક આવ્યે છતે પોતાના લંગોટીયા દોસ્ત; જન્મથી સહચારી અને અત્યંત પ્રેમાળ ગણાતા **શરીર** રૂપ જીગરજાન દોસ્તને માર્મિક કટાક્ષ, ઓલંભો અને કદર પ્રગટ કરવા રૂપે કહે છે કેઃ–

"વ્હાલા દોસ્ત!

આજ દિવસ સુધીના તારા પરિચયથી મને ઘણું જ નુકશાન થયું છે, એટલું જ નહિ, પણ **અત્યંત લાભદાયી અને મોક્ષના સાધન રૂપ સદ્દગુણો** ની હાનિ થઈ છે, અને નરકમાં લઈ જનાર દુર્ગુણો **ની પ્રાપ્તિ થઇ છે. તેં ખરેખર સાચી મિત્રતા રાખી** નથી, પણ ઉલ્ટું વિશ્વાસઘાતી દુશ્મનનું જ કાર્ય કર્યું **છે, આ સ્વાર્થમય વિચિત્ર સંસારમાં સદા સ્વાર્થ-** સાધક અને ગરજી મિત્ર ઘણા હશે, પણ સન્માર્ગ **ત્યાગી તારા જેવો કો'ક જ હશે, હું માનું છું કે તારી** દુષ્ટ વૃત્તિઓ અને કામનાઓની પૂર્તિ માટે જ તારી **મારા પર પ્રીતિ છે. એટલું જ નહિં, પણ સાચી** નથી, ફક્ત સ્વાર્થ સાધનાના મલિન આશયવાલી **છે, તારા જેવા મિત્રોની સાથે કાયમી મિત્રતાની** ઇચ્છા નથી, મારા આ છેલ્લા પત્રથી તારો ત્યાગ કરવાની **ઇચ્છા છે, તારા જેવા સંકટ વેળાએ પૂરી સહાયતા**

તા.

લી.

તારા યથાર્થ પ્રેમી

આત્મરાજના યથાતથ

આને વિચારપૂર્વક શાંતિથી વાંચો.

આ પત્ર દ્વારા મનને પોતાની કાયા પ્રતિ દ્વેષના ઉદ્ગાર કાઢ્યા હોય એમ વાંચતી વખતે આપણને લાગે જ, પણ સમજદારી અને વિવેકબુદ્ધિથી કાયાદ્વારા કરેલ ધર્મકાર્યોની અનુમોદના રૂપે કાયાને ધન્યવાદ પણ આ પત્ર દ્વારા આપેલ છે.

આ પત્રની ખૂબી જ એ છે કે–દેખાય ઠપકો ! અને અંદર હોય ધન્યવાદ ! એ કેવી રીતે ? એ જાણવા માટે કાગળમાં મોટા ટાઈપનું લખાણ છે, તે વાંચો. બસ ! હવે તમને ખબર પડી ગઈ કે–આ કાગળ કેવો કરામતી છે !

આ પત્રનું વધુ રહસ્ય ગુરૂગમથી જાણવા પ્રયત્ન કરવો.

ધર્મ વિહોણા માનવીનું મૂલ્ય.

આજના ભૌતિકવાદના ચિત્ર વિચિત્ર સાધનોથી છકી જઈ મોહ મૂઢ માનવી ભલે! પોતાની જીંદગીને લાખોથી મૂલવતો હોય! પણ આ શરીર જેનાથી બનેલું છે તે તત્ત્વોનું પૃથક્કરણ કરતાં આજના પ્રખર વૈજ્ઞાનિકોએ એમ જાહેર કર્યું છે કે—

"આ શરીરના સારભૂત તત્ત્વોની કિંમત ચાલુ બજાર ભાવે ગણતાં ફક્ત ત્રણ રૂપીઆ ને બાર આના (૩ાા રૂપીઆ) થાય છે."

માનવ દેહના સાર તત્ત્વોનું પૃથક્કરણ.

૬૫ ટકા ઓક્સીજન	૨ ટકા કેલ્શીયમ
૧૮ ,, કાર્બન	૧ ,, ફોસ્ફરસ
૧૦ ,, હાઈડ્રોજન	૧ ,, તાંબુ, જસત વગેરે
૩ ,, નાઈટ્રોજન	૧૦૦ ટકા.=કિ. રૂ. ૩-૧૨-૦

એટલે કે અંદરથી ચેતનના ગયા પછી આ જડ શરીરની કિંમત બજાર ભાવે ગણતાં લગભગ પોણા ચાર રૂપીઆની થાય છે, તે સિવાય બાકી બધું ઉકરડે ફેંકવા જેવું હોય છે.

આ રીતે પશુના દેહ કરતાં પણ બદતર આ દેહના મિથ્યા મોહમાં આત્મ કલ્યાણ સાધનાની લાખેણી પળો એળે ગુમાવવી તે કેટલું ભયંકર છે? તે સુજ્ઞ પુરૂષોએ વિચારવું.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

તારા [illegible] ધર્મલાભ"

લી૦

તારા યથાર્થ પ્રેમી

ચેતનરાજના ધર્મલાભ

આ પત્ર વિચારપૂર્વક શાંતિથી વાંચો.

આ પત્ર દ્વારા ચેતને પોતાની કાયા પ્રતિ ઠપકાના ઉદ્ગાર કાઢ્યા હોય એમ વાંચતી વખતે આપણને લાગે જ, પણ સમજદારી અને વિવેકબુદ્ધિથી કાયાદ્વારા કરેલ ધર્મકાર્યોની અનુમોદના રૂપે કાયાને ધન્યવાદ પણ આ પત્ર દ્વારા આપેલ છે.

આ પત્રની ખૂબી જ એ છે કે–દેખાય ઠપકો ! અને અંદર હોય ધન્યવાદ ! એ કેવી રીતે ? એ જાણવા માટે કાગળમાં મોટા ટાઈપનું લખાણ છે, તે વાંચો. બસ ! હવે તમને ખબર પડી ગઈ કે–આ કાગળ કેવો કરામતી છે !

આ પત્રનું વધુ રહસ્ય ગુરુગમથી જાણવા પ્રયત્ન કરવો.

ધર્મ વિહોણા માનવીનું મૂલ્ય.

આજના ભૌતિકવાદના ચિત્ર વિચિત્ર સાધનોથી છકી જઈ મોહ મૂઢ માનવી ભલે! પોતાની છંદગીને લાખોથી મૂલવતો હોય! પણ આ શરીર જેનાથી બનેલું છે તે તત્ત્વોનું પૃથક્કરણ કરતાં આજના પ્રખર વૈજ્ઞાનિકોએ એમ જાહેર કર્યું છે કે—

૦ "આ શરીરના સારભૂત તત્ત્વોની કિંમત ચાલુ બજાર ભાવે ગણતાં ફક્ત ત્રણ રૂપીઆ ને બાર આના (૩ાા રૂપીઆ) થાય છે."

માનવ દેહના સાર તત્ત્વોનું પૃથક્કરણ.

૬૫ ટકા ઓક્સીજન	૨ ટકા કેલ્શીયમ
૧૮ ,, કાર્બન	૧ ,, ફોસ્ફરસ
૧૦ ,, હાઈડ્રોજન	૧ ,, તાંબુ, જસત વગેરે
૩ ,, નાઈટ્રોજન	૧૦૦ ટકા.=કિં. રૂ. ૩-૧૨-૦

એટલે કે અંદરથી ચેતનના ગયા પછી આ જડ શરીરની કિંમત બજાર ભાવે ગણતાં લગભગ પોણા ચાર રૂપીઆની થાય છે, તે સિવાય બાકી બધું ઉકરડે ફેંકવા જેવું હોય છે.

આ રીતે પશુના દેહ કરતાં પણ બદતર આ દેહના મિથ્યા મોહમાં આત્મ કલ્યાણ સાધનાની લાખેણી પળો એળે ગુમાવવી તે કેટલું ભયંકર છે? તે સુજ્ઞ પુરૂષોએ વિચારવું.

મનુષ્યભવ રૂપ શીયાળુ મોસમમાં આત્મિક બળ-વીર્ય મેળવવા ઉપયોગી પાકની સમજુતી.

દુઃખની જડ તોલા-૧૦	નમ્રતાનું ચૂર્ણ તોલા ૧૦
ધૈર્યાવલેહ તોલા-૨૦	સહનશીલતાનો અર્ક તોલા ૨૦
નિયમિતતાનો અર્ક તો. ૧૫	સંતોષનો અર્ક શેર ૨
શ્રદ્ધાનું તેલ શેર ૧ા	ધર્મરુચિનું સત્ત્વ તોલા ૫

પાક બનાવવાની વિધિ—

ઉપરની દવામાંથી **દુઃખની જડને શ્રદ્ધારૂપ તેલમાં** નાખી **સત્યરૂપ કડાઈમાં સમભાવરૂપ અગ્નિથી** ખૂબ પકાવવી.

બરાબર બળી જાય પછી નીચે ઉતારી તેમાં ત્રણ જાતના અર્ક અને **ધર્મરુચિનું** સત્ત્વ મેળવવું.

પછી **શુભભાવનારૂપ કડછીથી** ખૂબ હલાવવું અને **દૃઢ નિશ્ચયરૂપ થાળીમાં** નાંખી તેમાં **પવિત્રતાની ચાસણી** મેળવવી.

આ રીતે **સુખૌષધિ** પાક તૈયાર થાય.

સુખૌષધિ પાકની સેવનવિધિ.

સવાર સાંજ નમ્રતાનું ચૂર્ણ ફાકી અને ધૈર્યાવલેહ ચાટી ઉપરનો પાક વાપરવો. જેનાથી ટુંક મહિનાઓમાં જ

અદ્ભૂત ચમત્કારિક ફાયદો જણાશે, અપૂર્વ શાંતિ અનુભવાશે અને દુઃખનું નામ પણ સતાવશે નહિ.

પથ્ય—

ઉપરની દવા વાપરનારાઓએ વિષયલાલસા, અવિવેક, દંભ, પુદ્ગલપ્રેમ અને કષાય વગેરેના ત્યાગ માટે પ્રયત્ન કરવો જરૂરી છે.

આ દવા બનાવવામાં થતી માથાકૂટથી કંટાળી જેઓ દવાના સેવનથી વંચિત રહેતા હોય, તેવાઓના લાભાર્થે નીચેના ઠેકાણે આ દવા તૈયાર પણ મળે છે. અને એકનિષ્ઠા અને દૃઢભક્તિની નજીવી કિંમત લઈ લગભગ મફત જ આપવામાં આવે છે.

૧. શુદ્ધ સંયમપાલક ફાર્મસી. પ્રોપ્રાયટર્સ— પ્રભુ આજ્ઞાધારી સદ્ગુરુઓ ઠે. ધર્મવિલાસ ચોક મુ. પો. આત્મારામપુર (દેશ અલખ)	૨. ધર્મારાધક મેડિકલ ફાર્મસી. પ્રોપ્રાયટર્સ— સુદેવ સુગુરુ ભક્ત આરાધકો ઠે. સત્સંગતિ બજાર મુ. પો. આત્મારામપુર (દેશ અલખ)

સુખૌષધિ પાકની દવાનું રહસ્ય.

જીવનમાં અપૂર્વ શાન્તિ અને આનંદ પ્રાપ્ત કરવા માટે દરેક વિવેકીએ આવી પડતા દુઃખોને કર્મનિર્જરા થતી હોવાથી દૃઢ શ્રદ્ધાપૂર્વક સહન કરવા જોઈએ.

હજારોની સંખ્યામાં અણુઓનો સમૂહ એ
અણુમાં રહેલ છે.

એક લાઈનમાં ૧૦ હજાર ઓછામાં એ
કેટલીય લાઈનો એક એટમ-અણુમાં
વૈજ્ઞાનિક ગણિતથી પુરવાર થયું છે.

આ વૈજ્ઞાનિક સંશોધનના આધારે "
અગ્રભાગે નિગોદના અનંત જીવ" "અથવા
પાંપણના એક વાળ ઉપર અસંખ્યાત નિગો
જ્ઞાનીઓની સૂક્ષ્મવાતો સહેલાઇથી શ્રદ્ધાગમ્ય

વન્ડરફુલ-પ્રિસ્ક્રિપ્શન

ચમત્કારિક દવાનો નુસખો (પ્રયોગ

જગતમાં અનેક પ્રાણીઓ દુઃખ, દર્દ અને
પીડાતા હોય છે. તેમાં દ્રવ્ય દુઃખ અને દ્રવ્ય
બહુ બનતું કરી છુટે છે. પણ તેના મૂળ કારણ સમાન
તરફ ભાગ્યે જ કોઈની નજર પહોંચે છે.

માટે જ અનંત ઉપકારી તીર્થંકર પરમ
આપણું લક્ષ્ય તે બાજુ ખેંચવા નાના પ્રકારના ઉપ
ભરપૂર રીતે પ્રયત્નો કર્યા છે.

તેમાંથી બાલજીવોને ઉપયોગી થાય તે માટે વિ
કંઈક રજુ કરાય છે.

- સમ્યક્ત્વ પાવડર
- ધર્મદઢરાગનો અર્ક
- વિશિષ્ટ વિવે
  બેસ્ટ એક્સ્ટ્રે

○ હેયપરિત્યાગ સોલ્ટ ○ પરમાર્થવૃત્તિ મિક્ષ્ચર
○ વાસનાનિગ્રહ રૂપ સોડા બાય કાર્બ. ○ પરદોષોની ઉપેક્ષાનું સત્ત્વ.
○ ઉદારતાનું ઓઈલ. ○ આરાધકભાવ વોટર.

ઉપરની બધી દવાઓ ગુણાનુરાગ દૃષ્ટિની બોટલમાં ભરી ધર્મક્રિયાના સેવન રૂપે ઊંચે નીચે હલાવી, રોજ નિયમિત રીતે પ્રમાણસર ઉપયોગમાં લેવાથી નીચેના રોગો ઉપર જાદુઈ અસર થાય છે.

સ્વાર્થ લોલુપતાનો સન્નિપાત, કદાગ્રહનો વિષમજ્વર, જ્ઞાનનું અજીર્ણ, સર્વજ્ઞોના સિદ્ધાંતોરૂપ અન્ન ઉપર અરુચિ, પક્ષમોહ અને આત્મગૌરવરૂપ ડબલ ન્યુમોનિયા, વિષયવાસના રૂપ T. B. પરનિંદારૂપ કેન્સરનાં ગુમડાં અને આત્મ પ્રશંસારૂપ વમન વગેરે ભયંકર રોગો.

ઉપરની દવા ઉપરાંત નીચેનો કોર્સ પણ સદ્ગુરુ રૂપ ડોકટરોની દેખરેખ નીચે લેવો જરૂરી છે.

૧ શ્રી જિનાજ્ઞા પિલ્સ (ગોળી)
૨ આરાધના ટેબ્લેટસ (ટીકડી)
૩ ધર્મોપદેશ જેલી (મુરબ્બો)
૪ પ્રાયશ્ચિત્ત લેનીમેંટ (મલમ)
૫ દુષ્કૃત ગર્હા ડેકોક્શન (ઉકાળો)
૬ પ્રતિક્રમણ લૉશન (પ્રવાહીમલમ)
૭ સદ્ગુરુસેવા અવલેહ (ચાટણ)
૮ દોષશુદ્ધિ ટીંક્ચર.

[illegible]ની [illegible] આણુઓનો [illegible] એક એટમ આવ્યામાં [illegible] છે.

એક [illegible] ૧૦ હજાર [illegible] [illegible] ની કેરોસીન [illegible] એક એટમ આવ્યાં છે. આમ વૈજ્ઞાનિક ગણિતથી પુરવાર થયું છે.

આ વૈજ્ઞાનિક સંશોધનના આધારે "એક [illegible] અગ્રભાગે નિગોદના અનંત જીવ" "[illegible]" "આંગળીના [illegible] એક ભાગ ઉપર અસંખ્યાત નિગોદો" આદિ જ્ઞાનીઓની સૂક્ષ્મવાતો સહેલાઈથી શ્રદ્ધાગમ્ય થઈ શકે.

વન્ડરફુલ–પ્રિસ્ક્રપ્શન
ચમત્કારિક દવાનો નુસખો (પ્રયોગ)

જગતમાં અનેક પ્રાણીઓ દુઃખ, દર્દ અને રોગથી પીડાતા હોય છે. તેમાં દ્રવ્ય દુઃખ અને દ્રવ્ય રોગો માટે સહુ બનતું કરી છુટે છે. પણ તેના મૂળ કારણ સમાન ભાવરોગો તરફ ભાગ્યે જ કોઈની નજર પહોંચે છે.

માટે જ અનંત ઉપકારી તીર્થંકર પરમાત્માઓએ આપણું લક્ષ્ય તે બાજુ ખેંચવા નાના પ્રકારના ઉપદેશો દ્વારા ભરપૂર રીતે પ્રયત્નો કર્યા છે.

તેમાંથી બાલજીવોને ઉપયોગી થાય તે માટે વિનોદાત્મક કંઈક રજુ કરાય છે.

- સમ્યક્ત્વ પાવડર
- ધર્મદઢરાગનો અર્ક
- વિશિષ્ટ વિવેકશક્તિનો બેસ્ટ એક્સ્ટ્રેક્ટ

o હેયપરિત્યાગ સોલ્ટ

o વાસનાનિગ્રહ રૂપ સોડા બાય કાર્બ.

o ઉદારતાનું ઓઈલ.

o પરમાર્થવૃત્તિ મિક્ષ્ચર

o પરદોષોની ઉપેક્ષાનું સત્ત્વ.

o આરાધકભાવ વોટર.

ઉપરની બધી દવાઓ ગુણાનુરાગ દષ્ટિની બોટલમાં ભરી ધર્મક્રિયાના સેવન રૂપે ઊંચે નીચે હલાવી, રોજ નિયમિત રીતે પ્રમાણસર ઉપયોગમાં લેવાથી નીચેના રોગો ઉપર જાદુઈ અસર થાય છે.

સ્વાર્થ લોલુપતાનો સન્નિપાત, કદાગ્રહનો વિષમજ્વર, જ્ઞાનનું અજીર્ણ, સર્વજ્ઞોના સિદ્ધાંતોરૂપ અન્ન ઉપર અરુચિ, પક્ષમોહ અને આત્મગૌરવરૂપ ડબલ ન્યુમોનિયા, વિષયવાસના રૂપ T. B. પરનિંદારૂપ કેન્સરનાં ગુમડાં અને આત્મ પ્રશંસારૂપ વમન વગેરે ભયંકર રોગો.

ઉપરની દવા ઉપરાંત નીચેનો કોર્સ પણ સદ્ગુરુ રૂપ ડૉકટરોની દેખરેખ નીચે લેવો જરૂરી છે.

૧ શ્રી જિનાજ્ઞા પિલ્સ (ગોળી)
૨ આરાધના ટેબ્લેટસ (ટીકડી)
૩ ધર્મોપદેશ જેલી (મુરબ્બો)
૪ પ્રાયશ્ચિત્ત લેનીમેંટ (મલમ)
૫ દુષ્કૃત ગર્હા ડેકોક્શન (ઉકાળો)
૬ પ્રતિક્રમણ લૉશન (પ્રવાહીમલમ)
૭ સદ્ગુરુસેવા અવલેહ (ચાટણ)
૮ દોષશુદ્ધિ ટીંક્ચર.

૯ આત્મનિરીક્ષણનાં ઈંજેકશનો.
૧૦ નિરીહ તપસ્યારૂપ N. A. B. (૬૦૬ નંબર)ના ઈંજેકશનો.
૧૧ વર્ત્તનશુદ્ધિના કેલ્શીયમ ઈંજેકશનો.
૧૨ સદ્‌ગુણપ્રશંસાના ગોલ્ડન ઈંજેકશનો.

આ પ્રિસ્કિપ્શન લગભગ દરેક ભાવદર્દીઓ માટે એકસરખી રીતે ઉપયોગી થાય છે. છતાં રાગ, દ્વેષ અને મોહરૂપી વાત પિત્ત અને કફની વિષમતાવાળા તે તે દર્દીઓએ નીચેના સ્થળે અવિહશ્રદ્ધાની ફી આપી મફત તપાસ, નિદાન, ચિકિત્સા, સારવારનો લાભ લઈ પોતાનો રોગ દૂર કરવાનો પ્રયત્ન કરવો.

રોગનિવારણ સ્થળનું નામ.

ધી યુનિવર્સલ રિપરિચ્યુઆલિઝમ હોસ્પીટલ
રેસિડેંટ મેડિકલ ઓફિસર્સ–સુપ્રિમ સર્જન એન્ડ ફિઝિશ્યન
શ્રી તીર્થંકર પરમાત્મા વીતરાગદેવની મેડિકલ થિયેરીના
પ્રેકિટશનર ક્વોલીફાઈડ ડોક્ટરો
શ્રી જિનાજ્ઞાધારી નિર્ગ્રન્થ સાધુઓ
ઠે તત્ત્વચિંતન હાઉસ.
જ્ઞાનપરિણતિ સ્ટ્રીટ નં. ૩
(તત્ત્વ સંવેદન)

મુ : શાસનનગર, (વાયા) ડિફીઝ ઓફ ધ મોહ
સેન્ટ્રલ ઓર્ડર (જિનાજ્ઞા)

અંતરંગ ભોજન સામગ્રી

લાપસી

દેવ ગુરૂ અને ધર્મ રૂપ ત્રણધારી ઘઉંના ફાડામાં સમ્યક્ત્વરૂપ ઘી અને ગુણાનુરાગનો ગોળ નાખી વીતરાગ પરમાત્માના વચનોની સતત વિચારણા રૂપ ચૂલા ઉપર ચડાવીને તૈયાર કરેલી.

દૂધપાક

આત્મિક ગુણોના ક્ષાયોપશમિક વિકાસરૂપ દૂધમાં પ્રભુપૂજા, સદ્ગુરુસેવા, સાધર્મિક ભક્તિ વગેરે બદામ, પિસ્તા ચારોલી નાખી જ્ઞાનધ્યાન રૂપ અગ્નિથી પકાવી વધુ નિર્મલ થયેલ આત્મિક ગુણોમાંથી તૈયાર થયેલ.

પુરી

જ્ઞાનીઓએ બનાવેલ જીવનમર્યાદારૂપ ઘઉંના આટાની જીવનમાં યથાશક્ય ઉતરવા રૂપ કણક બનાવી (તેનાથી થતી) જીવનશુદ્ધિરૂપે વણી મોહનીય કર્મના સંસ્કારોને ઉખેડી નાખનાર સંયમતપરૂપ ભઠ્ઠી ઉપર શ્રીતીર્થંકરદેવોની આજ્ઞારૂપ કડાઈમાં શુભધ્યાનરૂપ ઘીમાં તળીને તૈયાર કરેલી.

ખીચડી

ક્ષમા, સરળતા, ઇન્દ્રિયજન્ય વગેરે સદ્ગુણોરૂપ ભાત ભાત (ચોખા) અને સર્વ જીવો સાથે મૈત્રીરૂપ મગની દાળની બનેલી, આરાધકભાવ રૂપ ઘીથી લચપચતી અને અનાદિકાળના મોહાદિના અશુભ-સંસ્કારરૂપ રોગોના જબ્બર હુમલાથી નબળી પડી ગયેલી આત્મશક્તિરૂપ જઠર (હોજરી)ની કર્મનિર્જરારૂપ પાચન ક્રિયાને વ્યવસ્થિત કરનારી.

કરવા.

[illegible] રૂપ [illegible] રૂપ [illegible] અભ્યાસ રૂપ ચીજોથી અને વિવિધ [illegible] ગુણોના વિકાસરૂપ મસાલાથી સ્વાદિષ્ટ બનેલી.

પાનનું બીડું

સદ્જ્ઞાનરૂપ નાગરવેલના પાનમાં [illegible]નો કાથો, વિવેકનો ચૂનો, સંતોષની [illegible]ની ગોળી, મર્યાદારૂપ સોપારી અને સ્વાધ્યાય રૂપ ઉંચી જાતના સ્વાદિષ્ટ મસાલાઓ નાખીને તૈયાર કરેલું.

મનનપૂર્વક વાંચો !!!

- અહંકાર આફતનું પ્રવેશદ્વાર છે.
- સહનશીલતાથી જ મૌન દીપે છે.
- સૌંદર્ય પવિત્રતાથી શોભે છે.
- આચરણ વગરનું ઉચ્ચારણ શા ખપનું?
- સર્વમાં પોતાને જૂએ તે મહાત્મા.

37

બિંદુમાં વિરાટ્

પાણીના એક ટીપામાં વિરાટ્ વિશ્વ

એક પાણીના ટીપામાં રહેલા ૩૬૪૫૦ સૂક્ષ્મ જીવોનું ચિત્ર.

આ જોઈને ચમકશો નહીં!!!

અહોહહોહ............

પાણીના એક ટીપામાં જીવ!

આને તમે નવલકથાની જેમ કલ્પિત પણ ન માનશો.

પરંતુ–આધુનિક વૈજ્ઞાનિક સત્ય છે.

અલાહાબાદ ગવન્મેન્ટ પ્રેસ પ્રકાશિત સિંધ પદાર્થ વિજ્ઞાન નામના પુસ્તકમાં આ ચિત્ર પ્રકાશિત થયેલ છે.

આ પુસ્તકમાં પ્રખર વૈજ્ઞાનિક ડૉ. સ્કોર્સબીએ માઇક્રોસ્કોપ (સૂક્ષ્મદર્શક યંત્ર) દ્વારા કરેલ પ્રયોગનું વર્ણન છે. ડૉકટરે સૂક્ષ્મદર્શક કાચ મારફત પોતાની સગી આંખી જોઈને ગણત્રી કરી જાહેર કરેલ કે—
"સામાન્યતઃ પાણીનું એક ટીપું એટલે-સૂક્ષ્મજીવોનું એક વિરાટ્ વિશ્વ" અર્થાત્ પાણીના એક ઝીણા ટીપામાં-છત્રીસ હજાર ચારશો પચાસ (૩૬૪૫૦) સૂક્ષ્મ જીવોનો સમૂહ (એક નાના શહેર જેવડો) હોય છે.

આ રીતે આધુનિક વિજ્ઞાને પાણીના એક ટીપામાં ૩૬૪૫૦ સૂક્ષ્મ જીવો હોવાનું જે સાબિત કર્યું છે, તે ઉપરથી વિશ્વ વત્સલ દિવ્ય જ્ઞાની મહાપુરૂષોએ જગતના પ્રાણી માત્રના હિતની ઉદાત્ત દ્રષ્ટિથી પ્રરૂપેલ-પાણીના બિંદુમાં અસંખ્ય જલકાય જીવોની વાતને દૃઢ વિશ્વાસ અને પરમ આદર ભાવથી માન્ય કરવી વિવેકીઓનું પરમ કર્તવ્ય છે.

આ રીતે વિવેક બુદ્ધિના આધારે દરેક સમજુ માણસે જીવોની બાબતે ઉપર પુરતું ધ્યાન આપવાની જરૂર છે. જરૂર હોય તેટલું જ માપસરનું પાણી સ્વચ્છ-તા ગળણાથી ગાળીને ઉપયોગમાં લેવું.

- વગર કારણે પાણીનો વપરાશ ન કરવો.
- જરૂરિયાતથી વધારે પાણી ઢોળવું નહિ.
- નહાવા આદિ માટે નળની ચકલી ઉઘાડી રાખી પાણીનો બગાડ ન કરવો.
- નદી, તળાવ આદિમાં પશુની જેમ પડીને વ્યક્તિગત મોજ અને અને આનંદ લૂંટવાના નામે પાણી ડહોળવાનું ભયંકર પાપ કદી ન કરવું.

"वस्त्रपूतं पिबेज्जलं"
"पाणी पीजे छानकर
और गुरु कीजे जानकर"

આદિ લોક કહેતીઓના પરમાર્થને ધ્યાનમાં રાખી પાણીનો વપરાશ બહુ જ ઉપયોગ રાખી વિચારીને કપડાથી ગાળીને જ કરવો.

"आत्मवत्सर्वभूतेषु"

ની શીખામણ ધ્યાનમાં રાખી પાણીનો બગાડ કરવા રૂપે અસંખ્ય સૂક્ષ્મ જીવોને ત્રાસ ન આપો!!!

- આ વિશાળ જગતના નાના મોટા તમામ જીવો કરતાં માનવની પાસે વિશિષ્ટ બુદ્ધિ અને શક્તિઓ છે, તેનો સદુપયોગ પોતાનાથી નાના જીવો તરફ લાગણીભર્યો વ્યવહાર રાખવામાં કરો!!!
- વિવેકબુદ્ધિ, સમજદારી, માનવતા અને ઇન્સાનિયતનો સાર નિર્બળ ક્ષુદ્ર જીવોને ત્રાસ ન આપવામાં આવે છે!!!
- વર્તમાન જગત દુઃખથી બહુ પીડિત છે, તેમાં આવી નાની મોટી કેટલીય જીવહિંસાઓ જવાબદાર છે.
  અસહાય–ગરીબોની હાય કદી પણ ખાલી જતી નથી!

• [illegible] પાણી [illegible]
જેમાં [illegible] છે ? [illegible]
પણ અચિત્ત [illegible] પાણી વાપરવા પ્રયત્ન કરો!!!
ટાંકામાં આ વાતોને નીતિની સાથ પ્રતિજ્ઞાઓ કરો:

- વગર કારણે પાણીનો વપરાશ નહીં કરો.
- કપડાથી ગાળ્યા વગર પાણી વાપરવું નહીં.
- ત્રણ ઉકાળાથી અચિત્ત થયેલું પાણી યથાકાળ વાપરવું.

આત્મશુદ્ધિનું મહાન પર્વ
પર્યુષણા

મહામંગળકારી પર્યુષણા પર્વ સકળ પર્વોમાં શિરોમણિ તુલ્ય છે. કેમકે–શરીરના પોષણ માટે આમોદ–પ્રમોદની જેટલી જરૂર છે તેટલી જ જરૂર મનની અપૂર્વ શાંતિ માટે સદ્‌વિચારોના ભવ્ય વાતાવરણની છે.

માણસના વિચારો સારા–ખોટા વાતાવરણના દબાણથી ઘટ્ટ થઈ નક્કર સ્વરૂપ પકડે છે.

આજના યુગમાં માનવીએ રોકેટ અને સ્પુટનિક જેવા સાધનોનો આવિષ્કાર કરીને પોતાની ભૌતિક લાલસાઓ અને આશા–તૃષ્ણાના કલ્પના–તરંગોથી પોતાની આસપાસ એવું વાતાવરણ સર્જી દીધું છે કે જાણે અજાણ્યે પણ વિકૃત વિચારો અને મલિન ભાવનાઓનો પ્રવાહ જીવનને ઉન્માર્ગે ખેંચી જાય! તે છતાં તેની ગંભીરતા કબૂલાતી નથી!

આ છે આજે તથાકથિત પ્રગતિવાદી યુગના માનવીની કરૂણ કહાણી!

તેથી પર્યુષણા પર્વ એમ સૂચવે છે કે—

વિચારોની ભૂમિકાએ "હું અને મ્હારૂં"ની ભાવનાનું જોર ઘટ્યું કે સુખ અને શાંતિ માનવીના પગ ચાટતી આવે, વગર કહ્યે જગતની સમૃદ્ધિ દાસી થઈને રહેવા તત્પર બને.

० વૈજ્ઞાનિકોએ પાણી [illegible]
જીવાત જોયા છે કે [illegible]
પણ અહિંસક [illegible] રાખવા પ્રયત્ન કરો!!!
ટૂંકમાં આ બાબતે નીચેની ત્રણ પ્રતિજ્ઞાઓ કરો:

० વગર કારણે પાણીનો વપરાશ નહીં કરો.
० કપડાથી ગાળ્યા વગર પાણી વાપરવું નહીં.
० ત્રણ ઉકાળાથી અચિત્ત થયેલું પાણી અવશ્ય વાપરવું.

આત્મશુદ્ધિનું મહાન પર્વ
પર્યુપણા

મહામંગળકારી પર્યુપણા પર્વ સકળ પર્વોમાં શિરોમણિ તુલ્ય છે. કેમકે-શરીરના પોષણ માટે આમોદ-પ્રમોદની જેટલી જરૂર છે તેટલી જ જરૂર મનની અપૂર્વ શાંતિ માટે સદ્‌વિચારોના ભવ્ય વાતાવરણની છે.

માણસના વિચારો સારા-ખોટા વાતાવરણના દબાણથી ઘટ્ટ થઈ નક્કર સ્વરૂપ પકડે છે.

આજના યુગમાં માનવીએ રૉકેટ અને સ્પુટનિક જેવા સાધનોનો આવિષ્કાર કરીને પોતાની ભૌતિક લાલસાઓ અને આશા-તૃષ્ણાના કલ્પના-તરંગોથી પોતાની આસપાસ એવું વાતાવરણ સર્જી દીધું છે કે જાણે અજાણ્યે પણ વિકૃત વિચારો અને મલિન ભાવનાઓનો પ્રવાહ જીવનને ઉન્માર્ગે ખેંચી જાય! તે છતાં તેની ગંભીરતા કબૂલાતી નથી!

આ છે આજે તથાકથિત પ્રગતિવાદી યુગના માનવીની કરૂણ કહાણી!

તેથી પર્યુપણા પર્વ એમ સૂચવે છે કે—

વિચારોની ભૂમિકાએ "હું અને મ્હારૂં"ની ભાવનાનું જોર ઘટયું કે સુખ અને શાંતિ માનવીના પગ ચાટતી આવે, વગર કહ્યે જગતની સમૃદ્ધિ દાસી થઈને રહેવા તત્પર બને.

આત્મશુદ્ધિનું મહાન પર્વ
પર્યુષણા

મહામંગળકારી પર્યુષણા પર્વ સકળ પર્વોમાં શિરોમણિ તુલ્ય છે. કેમકે-શરીરના પોષણ માટે આમોદ-પ્રમોદની જેટલી જરૂર છે તેટલી જ જરૂર મનની અપૂર્વ શાંતિ માટે સદ્‌વિચારોના ભવ્ય વાતાવરણની છે.

માણસના વિચારો સારા-ખોટા વાતાવરણના દબાણથી ઘટ્ટ થઈ નક્કર સ્વરૂપ પકડે છે.

આજના યુગમાં માનવીએ રોકેટ અને સ્પુટનિક જેવા સાધનોનો આવિષ્કાર કરીને પોતાની ભૌતિક લાલસાઓ અને આશા-તૃષ્ણાના કલ્પના-તરંગોથી પોતાની આસપાસ એવું વાતાવરણ સર્જી દીધું છે કે જાણે અજાણ્યે પણ વિકૃત વિચારો અને મલિન ભાવનાઓનો પ્રવાહ જીવનને ઉન્માર્ગે ખેંચી જાય! તે છતાં તેની ગંભીરતા કબૂલાતી નથી!

આ છે આજે તથાકથિત પ્રગતિવાદી યુગના માનવીની કરૂણ કહાણી!

તેથી પર્યુષણા પર્વ એમ સૂચવે છે કે—

વિચારોની ભૂમિકાએ "હું અને મ્હારૂં"ની ભાવનાનું જોર ઘટ્યું કે સુખ અને શાંતિ માનવીના પગ ચાટતી આવે, વગર કહ્યે જગતની સમૃદ્ધિ દાસી થઈને રહેવા તત્પર બને.

પર્વાધિરાજની મંગળ આરાધનાથી એવી ઉ
સ્થિતિ સર્જાય છે કે જેના બળે માનવી વ્યક્તિ
સમષ્ટિમાં જવા રૂપનો ઉર્ધ્વમુખ વિકાસ સ
સાધી શકે!!!

અહં-મમની ભાવનાઓ માનવીના વિચારોને દૂ
છે, પરિણામે સ્વાર્થની મર્યાદાઓ ઉભી થાય છે. તેમાં
જતી માનવીની શક્તિઓ વિકૃત બની હિંસા, જૂઠ,
આદિ દૂષિત વ્યવહારની ગંદકી ઉપજાવે છે.

તેથી પર્યુષણા પર્વ આન્તરિક શુદ્ધિના મહ
સમજાવે છે.

જેમકે **પર્યુષણા** એટલે = પરિ + ઉષણા = પર્યુષણ
અર્થાત્ પરિ = **ચારે બાજુથી** ઉષણા = **પોતાના શુદ્ધ**
સ્વરૂપમાં રહેવું કે રહેવાનો પ્રયત્ન કરવો.

આવા મહાન પર્વના આરાધનથી જીવનને પવિત્ર બના-
વવા માટે ઉદારતા, સ્વાર્થત્યાગ, ક્ષમા અને ત્યાગવૃત્તિના
અદ્ભુત ઘડતરની જરૂર હોય છે, તેથી તે માટે સક્રિયતા
લાવવા રૂપે પર્વાધિરાજનું ભાવભર્યું સ્વા...
ફરજ છે.

મંદિરમાંથી ક્રોધ, દંભ, છળ, કપટ વગેરે દોષોને સાચા એકરારપૂર્વક દૂર કરવાના શુભ સંકલ્પ સાથે સદ્‌વિચાર અને સદાચારનો શુભ સમન્વય કરવો જોઈએ.

આ કારણે જ પર્યુષણા પર્વ પર્વાધિરાજ ગણાય છે.

પર્વાધિરાજ શ્રી પર્યુષણ પર્વ

[પ્રથમ દિવસ]

પર્વાધિરાજનું રહસ્ય

જૈનોનું મહાન પવિત્ર પર્વ આજથી શરૂ થાય છે.

આ દિવસોમાં ધર્મની વિવિધ ક્રિયાઓ દ્વારા આત્મ-નિરીક્ષણના પ્રયોગથી જીવનને સ્પષ્ટ અને હળવું બનાવી આત્મશુદ્ધિના લક્ષ્યની સફળતા કરવાની છે.

પર્યુષણા એટલે આપણા જીવનની પ્રક્રિયામાં ઘૂસી ગયેલ વિકારી તત્ત્વને અળગું પાડવા માટે સતત ઉદ્યોગશીલ બનવું.

ભાવોની નિર્મળતા અને ક્રિયાની વ્યવસ્થા વિના જીવન સુખ શાંતિથી સમૃદ્ધ ન બને.

તેથી ધર્મની આરાધનાના પંથે ધપી રહેલ પુણ્યાત્માઓને આ પર્વ રેડ સીગ્નલ આપે છે કે–**હૈયાને ઢંઢોળો ! નિખાલસતા કે સરળતા કેટલી છે ! તે તપાસો !!**

એકરાર અને પશ્ચાત્તાપ વિના માનવસ્વભાવ મુજબ થતી કે થઈ જતી ભૂલોનું મૌલિક પરિમાર્જન સંભવિત

[illegible] [illegible] નહિ.

માટે આજથી [illegible] [illegible] [illegible] જરૂર છે.

તે માટે નીચેના પાંચ કાર્યો જરૂરથી અમલમાં મૂકવાં જોઈએ.

જીવ દયાની ઉદ્ઘોષણા, સાધર્મિક ભક્તિ. અઠ્ઠમ તપ (ત્રણ ઉપવાસ) ચૈત્ય પરિપાટી (યાત્રા) અને સર્વ જીવો સાથે ક્ષમાપના.

પર્વાધિરાજ શ્રી પર્યુષણપર્વ

[બીજો દિવસ]

પર્વાધિરાજની ખાસિયત

આજે શ્રી પર્યુષણ મહાપર્વનો બીજો દિવસ છે,

આખા વર્ષ દરમ્યાન જીવનશુદ્ધિને કેન્દ્રમાં રાખી પ્રવૃત્તિઓની થયેલી પ્રગતિનું સરવૈયું આજે કાઢવાનું છે.

આજના વ્યાખ્યાનમાં સાધર્મિકભક્તિ, શ્રી સંઘની પૂજ્યતા અને દેવ-ગુરુ-ધર્મના ગુણાનુરાગ પૂર્વકની ભક્તિ સમજ નિષ્કપટભાવે ધર્મની આરાધના આદિ તત્ત્વોનું વિશદ વિવેચન જાણવા મળે છે.

જેના પરિણામે કે સરલતા અને જિજ્ઞાસાવૃત્તિનો સુમેળ

દ્વારા જીવનને ખુલ્લી ચોપડી જેવું બનાવવાની કલા પર્વાધિ-રાજની આરાધનાદ્વારા કેળવી શકાય છે.

સંસ્કારો અને પ્રવૃત્તિ વચ્ચેનું સગપણ આપણી જીવન શક્તિઓને ડોળી નાંખે છે, માટે પ્રવૃત્તિનું જોડાણ મહાપુરુષોના જીવનલક્ષ્ય સાથે કરવા રૂપે પર્વાધિરાજના મહત્ત્વપૂર્ણ ખાર્સા-યતોનો લાભ ઉઠાવવો જોઈએ.

તે માટે આજે ઊંડા આત્મનિરીક્ષણ અને વ્યવસ્થિતરૂપે ધર્મક્રિયાઓનું આસેવન જરૂરી માનવા રૂપે પૂર્વ તૈયારી કરી લેવી જોઈએ.

જેથી કે અત્યંત મહત્ત્વપૂર્ણ જીવનની વિશિષ્ટ સિદ્ધિઓ સફળતા સૂચવનારી અનુભવી શકાય.

વિચારોની આવી જાગૃતિ પ્રવૃત્તિમાં જ્યારે જાગે ત્યારે જીવનશુદ્ધિનું તત્ત્વ આપણી સઘળી પ્રવૃત્તિઓના કેન્દ્રમાં સ્થિર રહી શકે.

તેથી આજે પર્વાધિરાજના માર્મિક આરાધના-રહસ્યને સમજવા માટે કર્તવ્યનિષ્ઠા અને વિવેકબુદ્ધિના ઘડતર સાથે વાર્ષિક કર્તવ્યોની સમીક્ષા કરવાનું ધ્યાન રાખવું.

પર્વાધિરાજ શ્રી પર્યુષણપર્વ

[ત્રીજો દિવસ]

આચારશુદ્ધિનું મહત્ત્વ

પર્વાધિરાજની આરાધનાનો આજે ત્રીજો દિવસ છે.

ગયા બે દિવસની આરાધનાના પરિણામે વિચારશુદ્ધિ

તેમજ લક્ષ્યની જાગૃતિ કેળવ્યા પછી, આજે સક્રિયપણે જીવનને શુદ્ધિના પંથે ધપાવવા મહત્ત્વપૂર્ણ પગલું ભરવાનો સંકલ્પ કરવાનો છે.

આજે સિંધુ-સૌવીર દેશાધિપતિ અંતિમ રાજર્ષિ **ઉદયન** મહારાજાએ ઉજ્જૈનના **મહારાજા ચંડપ્રદ્યોત** સાથે કર્તવ્યપાલનની રૂએ વ્યક્તિગત માનાપમાનના પ્રશ્નને આગળ કરી જે નિખાલસતાથી અને સરલતા ક્ષમાપના કરી તેનો અધિકાર વ્યાખ્યાનમાં સાંભળી આપણા જીવનરથની ગતિમાં વિક્ષેપ નાંખનારા અહંભાવ, કલ્પનાસૃષ્ટિનું ઉપજાવી કાઢેલું વ્યક્તિત્વ અને કદાગ્રહ આદિ આચાર શુદ્ધિના તત્ત્વને પાંગરવામાં અવરોધ ઊભો કરનારા તત્ત્વોને અળગા કરવાનું બળ કેળવવાનું છે.

વિચારોની દુનિયામાં સ્વૈર વિહાર કરવાની ટેવ આપણી વૃત્તિઓને આચાર શુદ્ધિના-કર્તવ્યપાલનના પંથે જતાં અટકાવે છે.

તેથી આજે પર્વાધિરાજની આરાધનામાં સાંસારિક પ્રવૃત્તિઓનો સંબંધ બને તેટલો ઓછો કરવાનો પ્રયત્ન ઉમેરી આચારશુદ્ધિનું લક્ષ્ય કેળવવા પ્રયત્ન કરવો જરૂરી છે.

પર્વાધિરાજ શ્રી પર્યુષણપર્વ

[ચોથો દિવસ]

શ્રી કલ્પસૂત્રનું વાંચન

પરમ પાવન પર્વાધિરાજ શ્રી પર્યુષણાનો આજે ચો[થો] દિવસ છે.

આજે મહામાંગલિક પરમપવિત્ર શ્રી કલ્પસૂત્રનું વાંચન શરૂ થવાનું.

આજના દિવસની મંગલમયતાનો અનુભવ જીવનનો ખરેખરો લ્હાવો છે.

પણ તે મેળવવા માટે એક વાતનો સચોટ નિર્ણય કરવો જોઈએ કે કલ્પ એટલે મર્યાદા-એનું સૂત્ર એટલે એકીકરણ અર્થાત્ આપણી શક્તિઓના અખૂટ ઝરાને મર્યાદાઓથી અંકિત કરી સાચી દિશામાં તેને વહેવડાવવાની જવાબદારીનો માનદંડ.

આજથી શરૂ થતા કલ્પસૂત્રના વાંચનનું આવું અદ્ભુત રહસ્ય યથાયોગ્ય રીતિએ સમજી-વિચારી જીવનશુદ્ધિના ધોરણે આપણી વૃત્તિઓના ઘડતરને આડે આવનારા આપણા ક્ષુદ્ર અતિ તુચ્છ સ્વાર્થ-વિકારી ભાવો કે વાસનાઓના પોષણની ધારણાઓને રૂપાંતરિત કરવા માટે સક્રિય બનવું જોઈએ.

આજના વિચાર-વાણીના સ્વચ્છંદતારૂપે પરિણમી રહેલી કહેવાતી સ્વતંત્રતા-આઝાદીના યુગમાં મર્યાદાઓ કે ધારા-ધોરણ મુજબ ચાલવાની વાત વાહિયાત જેવી કદાચ ઉપલક બુદ્ધિવાળાઓ ગણી હસી કાઢે? પણ ખરેખર મર્યાદાઓ જ શક્તિના સાચા વિકાસની કુંચીઓ છે. ચાલુ વહી જતા પાણીમાંથી બંધ બાંધી રોકાણ કરવાથી જ અમાપ શક્તિઓ અનુભવાય છે. સદુપયોગની દિશા હાથ ન લાગી હોય તો ભયંકર જલપ્રલય કે મોટા વિનાશનું પણ સર્જન મર્યાદાઓથી બંધાએલ જલરાશિથી થાય છે.

માટે આજે પર્વાધિરાજના મહત્વપૂર્ણ સંદેશરૂપે જીવનમાં આત્મસંયમ–આત્મ નિરીક્ષણ અને આત્મસંવેદનાની ત્રિપુટીની પ્રતિષ્ઠા કલ્પસૂત્રના વાંચનના પ્રારંભદ્વારા કરવી જોઈએ.

પરિણામે ઘરના આંગણામાં આંટા મારતી ભાવશુદ્ધિ આપણે સહેલાઈથી ઓળખી કાઢી આપણા મર્યાદાશીલ પવિ માનસમાં વિવેકપૂર્વક પધરાવી શકીએ!!

આ છે આજના કલ્પધર કે વડાકલ્પ તરીકે ઓળખા પવિત્ર દિવસની મંગલમયતા!!!

પર્વાધિરાજ શ્રી પર્યુષણા

[પાંચમો દિવસ]

પ્રભુ મહાવીરના જન્મવાચન મહોત્સવનું રહસ્ય

આજે પર્વાધિરાજની આરાધનાનો પાંચમો દિવસ

ગઈકાલથી આપણી જીવનશુદ્ધિના લક્ષ્યને ચોક્કસ રૂ આપવાનું કાર્ય મહામંગલકારી શ્રીકલ્પસૂત્રના શ્રવણ પ્રારંભથી શરૂ થયું છે. તેને આજે પરમોપકારી ચરમતીર્થંક પ્રભુ મહાવીર પરમાત્માના જન્મવાચન પ્રસંગની ઉજવણી ઉમંગભેર વિવિધ કાર્યક્રમોદ્વારા વેગવંતુ બનાવવાનું છે.

"સૂક્ષ્મબુદ્ધિથી ધર્મના ગહન તત્ત્વોનો પરિચય મ શકે છે." આ વાતને યોગ્ય રીતે નહીં સમજી શકના કેટલાક જ્ઞાનની વિપુલ રાશિના ધણી કહેવડાવવા છતાં પા વિશ્વવત્સલ જગતહિતૈષી તીર્થંકર પરમાત્માના હૈયાન અસીમ કરૂણાના પરિચાયક સ્વપ્નો અને જન્મપ્રસંગ

વિવિધ વર્ણોને બાલકને ફોસલાવવાની રીત
ંછી નાખનારા વિવિધ વર્ણોને બાલકને ફોસલાવવાની રીત
ાથે સરખાવી દેતા હોય છે.
પરંતુ ખરેખર તો સૂક્ષ્માતિસૂક્ષ્મ પ્રાણી સાથે પણ
એકરૂપતાના અનુભવની ચરમસીમાએ પહોંચેલા એકેક પ્રસંગ-
માંથી આપણી જીવનશક્તિઓને ડહોળી નાંખનાર મોહમલ્લ
સામે પડકાર ફેંકવારૂપ ત્યાગભાવની ઉદાત્ત ભાવના ઝીલવા
માટેનું અખૂટ બળ મળતું હોય છે.
સૂક્ષ્મબુદ્ધિગમ્ય આ રહસ્ય આજે ચૌદ સ્વપ્ન ઉતારવાની
પદ્ધતિ, જન્મવાચન મહોત્સવ, અને તે નિમિત્તે થતી હજારોન
ઉછામણી આદિ દ્વારા ગુરૂગમથી યોગ્યરીતે વિવેકનું ઘડત
કરી મેળવવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.
આરાધનાના પંથે આગળ ધપવા માટે શાસ્ત્રીય તત્ત્વો
વ્યાવહારિક પ્રયોગોની સમજૂતી આજના પવિત્ર દિવસે ત્યા
વૈરાગ્ય અને કર્મશત્રુ સાથે ઝઝુમવા માટેનું અપૂર્વ બલ
મહાવીર ભગવંતના જન્મવાચન મહોત્સવની આદર્શ પ
મેળવવાનો પ્રયત્ન વિવેકીનું પરમકર્ત્તવ્યરૂપ બની જાર

♣

પર્વાધિરાજ શ્રી પર્યુષણા

[છઠ્ઠો દિવસ]

જીવનદૃષ્ટિનું સંશોધન

(ગણધરવાદનું રહસ્ય)

આજે પર્વાધિરાજની આરાધનાનો છઠ્ઠો દિ...
વિચારોની શુદ્ધિ જીવનશુદ્ધિ માટે વધુ અપેક્ષિત છે. પણ
આચારશુદ્ધિ વિના વિચારશુદ્ધિ થતી નથી કે ટકતી નથી.

ાટે પર્વાધિરાજની આરાધના પ્રસંગે જીવનશુદ્ધિના લક્ષ્યની
ફળતા માટે આચારશુદ્ધિની કેળવણી કરનાર કલ્પસૂત્રનું
વણ અને તેની પૂર્વભૂમિકા રૂપ અષ્ટાન્હિકા વ્યાખ્યાન આદિની
પયોગિતા છે.

પણ આ બધું ય જીવનશુદ્ધિના લક્ષ્યને પૂરક ત્યારે બને
ત્યારે કે આંતરિક વિચારસરણીમાં મોહની મલિનતા કે વિકાર
ાવોની અશુદ્ધિ ઘટાડવા રૂપે તાત્વિક દૃષ્ટિ જન્મે.

આ દૃષ્ટિના ઘડતર અને વિકાસ માટે આજનો પવિ
દિવસ છે.

આજે પરમાત્મા શ્રી મહાવીર ભગવંતની દીક્ષા, કેવળ
જ્ઞાન અને નિર્વાણરૂપ ત્રણ કલ્યાણકારી પ્રસંગોનું શ્રવણ
મનન કરવાનું છે.

તેમાં પણ કેવલજ્ઞાનના પ્રસંગે અગિયાર ગણધરોએ
કરેલ આત્મવિલોપન કે આત્મવિસર્જનની ઉદાત્ત તાત્વિ
પ્રક્રિયાના મહત્વને સૂચવનાર ગણધરવાદના આદર્શ તાત્વિ
સિદ્ધાંતોના મર્મ પારખવાની ખાસ જરૂર છે.

પર્વાધિરાજની આરાધના આપણી જીવનદૃષ્ટિના સંશોધ
ઉપર નિર્ભર છે.

જન્મજન્માંતરની ભૌતિકને પૌદ્ગલિક વાસનાઓન
ચિરસહવાસના પરિણામે દૃઢ બની ગયેલી જડભાવપરિણ
દૃષ્ટિના નબળા તેજવાળા આપણે ઝળહળતા સનાતન સત
જેવા આત્મા, પુણ્ય, પાપ, સ્વર્ગ, નરક, પરલોક, બંધ મો
ક્ષ જેવા સર્વ સાધારણ પણ તાત્વિક પદાર્થોનો હૃદય
પૂર્વક સ્વીકારી શકતા નથી.

તેથી આજે જ્ઞાનીઓએ શ્રી કલ્પસૂત્રમાં આવતા પ્રભુ મહાવીરદેવના કેવલજ્ઞાન પ્રસંગને ગણધરવાદના તત્ત્વ ભરપૂર વિશદ વિવેચનથી અલંકૃત કરીને આપણી જીવન દૃષ્ટિનું સાચું સંશોધન કરવાનો સત્ય પ્રયત્ન કર્યો છે.

આજના મંગલ દિવસે ગુરૂગમથી ગણધરવાદના આવા આવા માર્મિક રહસ્યને સમજવાનો પ્રયત્ન કરી જીવનદૃષ્ટિનું સંશોધન કરવું જરૂરી છે.

પર્વાધિરાજ શ્રી પર્યુષણા

[સાતમો દિવસ]

ક્ષમાપનાનું રહસ્ય

આજે પર્વાધિરાજની આરાધનાનો સાતમો દિવસ છે. **ધર્મસ્ય ત્વરિતા ગતિઃ** કહેતી મુજબ પર્યુષણ મહાપર્વની પધરામણી થયાનો આનંદ હજી શમે ત્યાં તો તેના પ્રયાણના નગારા સંભળાવવા લાગ્યા.

પણ અવિરતગતિએ ચાલતો કાળનો પ્રવાહ કોઈના માટે થોભતો નથી. એ તો "વહેતી નદીના પાણીમાં જેણે ડૂબકી મારી તે નિર્મલ થઈ જાય" તે રીતે શક્ય રીતે આપણી વૃત્તિઓ–પ્રવૃત્તિઓના બંધારણને વિચારકતા અને કર્મણ્યતાના સુમેળરૂપે વ્યવસ્થિત કરવાની પ્રેરણા આરાધનાના આ પવિત્ર દિવસોમાં જેઓએ મેળવી તેઓ ધન્ય બની ગયા છે!

આજે આવી વિચારણાના માધ્યમથી "ભણતરની મહેનત પરીક્ષા ટાણે" અને "વાવણીની મહેનત લણવાના સમયે" સફળ થાય તેમ આવતીકાલે સકલ જીવરાશિ સાથે અહં–મમના

ઢારોની માદક અસર તળે આવીને કરેલી વિસંવાદી પ્રવૃત્તિને
ળ કરવા સારૂ ક્ષમાપનાનો અદ્ભુત સંજીવન મંત્ર પર્વા-
જની આરાધના દ્વારા સિદ્ધ કરવાનો સંકલ્પ મજબૂત
વવાનો છે.

તેથી આજે ભાવોની બંધારણીય ભૂમિકા પલટાવવાનું
ત લક્ષ્ય કેળવવા જાગૃતિ કેળવવી જરૂરી છે.

પરિણામે ભાવના અને આપણી વિચારધારાના મૂળમાં
બૂતાઈથી અડ્ડો જમાવી બેઠેલી માનવ સ્વભાવની વિકૃત
સીયતો જેવી કે "પોતાની જ વિચારધારા," "નિર્ણયોના
દંડથી સઘળાને માપવાનો પ્રયત્ન" "પરદોષસમીક્ષા,"
ારૂં કર્યું તો મેં કર્યું અને બગડયું તો બીજાએ બગાડયું"
દિના નિરાકરણરૂપે જિજ્ઞાસા, ગુણાનુરાગ, ધીર-ગંભીર,
ાર પદ્ધતિ આદિ ગુણોની કેળવણી માટે આવતીકાલે
તા, વિનય, વિવેકપૂર્વક સાચી ક્ષમાપના કરી શકાય તે
આજે વધુ સાવધાન થવાની જરૂર છે.

પર્વાધિરાજ શ્રી પર્યુષણા

[આઠમો દિવસ]

ક્ષમાપનાનું રહસ્ય

આજે પર્વાધિરાજની આરાધનાનો આઠમો અને છેલ્લો
સ છે.

દહેરાસરમાં પ્રભુ પ્રતિમાની કે શિખર પર સ્વર્ણ
શની પ્રતિષ્ઠાની જેમ આજે પર્વાધિરાજની સાત દિવસની
રાધના બળે હળવું સ્વચ્છ અને નિર્દોષ બનેલ હૈયાના

મહામૂલા ભાવશુદ્ધિરૂપ સિંહાસન ઉપર આપણા ચૈતન્યતત્ત્વની પ્રતિષ્ઠા કરવાની છે.

આજ સુધી વિષય-કષાયોની વાસના અને ભૌતિક-પદાર્થોની મોહમાયાની ખોટી દોરવણી તલે ચૈતન્યતત્ત્વનું અપમાન અનેક રીતે આપણે કરતા આવ્યા છીએ.

આજે પર્વાધિરાજની મહામૂલી સંપદાથી સમૃદ્ધ પણ ચૈતન્યતત્ત્વને જન્મજન્માંતરના વિવિધ અશુભ સંસ્કારોના બળે વિકારી સ્થૂળ-ભાવોની સપાટીએ જ આંટા મારતી આપણી સ્થૂળદૃષ્ટિ ઓળખી શકતી નથી.

માટે દર્પણથી જેમ આપણા મ્હોં પરના ડાઘાનો પરિચ મેળવી શકીએ તેમ અન્ય જીવોમાં ગુણાનુરાગ દૃષ્ટિથી ચૈતન્ય અદ્ભુત દર્શન કરવાના સતત અભ્યાસથી આપણી દૃ ચૈતન્યતત્ત્વની સાચી ઓળખાણ માટે પાવરધી બની શકે

પણ ક્ષમાપનાના હાર્દને પામીને દોષદૃષ્ટિને વિ કર્યા વિના કે નમ્રતા સહિષ્ણુતા કે સાપેક્ષવૃત્તિના ઘડ વિના અન્ય જીવોમાં વિલસી રહેલ ચૈતન્યનું દર્શન શ નથી બનતું.

માટે આજે આપણા પોતાના ચૈતન્યતત્ત્વને પારખ માટે જરૂરી અન્ય જીવોના આત્મદ્રવ્યની ઓળખાણ આવતી દોષદૃષ્ટિ આદિને ખસેડવા માટે ક્ષમાપનાના આદ જીવનમાં સુવ્યવસ્થિતપણે કેળવવાની જરૂર છે.

વિવેક મહામૂલી
સંપત્તિ છે.

પર્વાધિરાજની આરાધનાની આ મલાઈ છે.--
કે :-

ખમો અને ખમાવો !
કષાયોનું શમન કરો !
સામાના દોષો ગળી જાઓ !
ગુણો તરફ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો !

આ ચાર બાબતમાં પર્વાધિરાજની આરાધનાનો સાર સમાઈ જાય છે.

દીવાળી પર્વની મહત્તા.

ધનતેરશનું રહસ્ય

પર્વનો અર્થ થાય છે ગાંઠ, આ શબ્દનો વ્યવહાર શેલડી માટે થાય છે. તેના માટે એમ કહેવાય પણ છે કે 'ગાંઠે ગાંઠે રસ ન્યારો' તથા શેલડીની ઉત્પત્તિ પણ તે ગાંઠમાંથી થાય છે.

આ વાતને ધ્યાનમાં રાખી લોકવ્યવહારમાં આબાલ-ગોપાલ મનોરંજનનું ગણાતું દિવાલીનું પર્વ વિવેકી આત્મા-ઓને શો બોધપાઠ આપે છે? તે સમજવું વિવેક-બુદ્ધિનું મધુરું ફળ છે.

દરેક વસ્તુના ચાર નિક્ષેપા નામ સ્થાપના દ્રવ્ય, ભાવ થાય છે. તેમાં મુખ્યથી દ્રવ્ય અને ભાવ વધુ ઉપયોગી હોય છે. એટલે દીવાલીપર્વની દ્રવ્ય આરાધનાના રહસ્યને ધ્યાનમાં લઈ ભાવ દિવાલીની કક્ષા સફળ રીતે મેળવવાનું ધ્યેય ઘણું ઉપયોગી છે.

દ્રવ્યથી દિવાલીના બે અર્થ થાય છે.

જેમાંનો એક તો લૌકિક દૃષ્ટિએ ઇન્દ્રિયોના વિકારોને
ાળવાની પ્રવૃત્તિ કરવી એવો થાય છે.

પણ આ અર્થ પર્વના મુખ્ય અર્થને વિકૃત કરનાર
ાથી હોય છે. બીજો અર્થ છઠની તપસ્યા કરી પ્રભુ મહાવીર
ના નિર્વાણ કલ્યાણકની આરાધના ગણણું દેવવંદન વિગેરે
ું એવો થાય છે.

ભાવદિવાળીનો અર્થ જ્ઞાનના દીવાને પ્રકટાવીને જીવન
કરાતી સારી-નરસી પ્રવૃત્તિઓના સરવૈયા તપાસવા.

આ અર્થ ધ્યાનમાં રાખી પ્રભુ મહાવીરદેવે મેળવેળ
ર્વાણપદના લક્ષ્યની નજીકમાં આપણે કેટલા છીએ? એ
ારી ભાવદીવાળીના પરમાર્થની નજીકમાં જવા પ્રયત્ન કરવો
દીવાળીની પ્રશસ્ત આરાધના છે.

આ દૃષ્ટિએ આજનો દિવસ લૌકિક વ્યવહારમાં ધનતેરશ
રીકે જે ગણાય છે. તેમાં જડ ધનની પૂજા કરી આત્માને
ેકાસમાં ડગલે ને પગલે બાધક મોહવૃત્તિને પોષણ આપવાની
વૃત્તિ કરવા કરતાં આત્માના સાચા અખૂટ જ્ઞાનાદિ-ધનની
ંભાળ લઈ તેની પ્રાપ્તિ માટે ઉદ્યમી થવું તે સાચું ધન-
ેરશનું રહસ્ય છે.

દીવાળીનું રહસ્ય

કાળી ચૌદશનો ભાવાર્થ

જૈન શાસનના પર્વો અને તેની આરાધનાના રહસ્યને
યથાર્થ રીતે ન સમજી શકનારા પ્રાણીઓ અનાદિકાળની સંસ્કા

રોની પકડમાંથી છુટવા માટે કરાતી આરાધનાની
મેળવી શકતા નથી.

દીવાળી પર્વ માટે આવું જ કાંઈક બનવા પામ્યું
આમોદ-પ્રમોદ મોજ-આનંદ, અને વિલાસિતાને
રીતે કાં તો દીવાલીની ઉજવણી થાય છે. અથવા તો
ધનાના રહસ્યને સમજવાની-પામવાની તકેદારીની ખામ
આરાધનામાં શિથિલતા કે અવ્યવસ્થાનાં વિસંવાદી તત્ત્વે
પગપેસારો થઈ જાય છે.

માટે દીવાલીની વાસ્તવિક આરાધના માટે નીચે
ધ્યાનમાં રાખવા જેવું છે.

દીવાલીપર્વ ચરમતીર્થપતિ પ્રભુ મહાવીરદેવના નિર્વા
કલ્યાણક સાથે સંકળાએલું છે. એટલે 'નિર્વાણ' શબ્દનો અર્થ
આપણા માનસમાં ગુંજતો થવો જરૂરી છે.

'નિર્વાણ' શબ્દનો અર્થ શબ્દ શાસ્ત્રની મર્યાદા પ્રમાણે
"બુઝાઈ ગયેલ" થાય છે. એટલે પ્રભુમહાવીર પરમાત્માનો
કર્મરૂપ અગ્નિ અથવા જન્મ-મરણનો અગ્નિ જેમ સર્વથા
બુઝાઈ ગયો તેમ દીવાલીની આરાધનાથી આપણે પણ કર્મરૂપ
અગ્નિને વધારનાર આશ્રવ દ્વારોનો ઘટાડો કરવા પ્રયત્નશીલ
થઈએ તો વાસ્તવિક દીવાલીની આરાધના કરી કેહવાય.

રૂપ ચૌદશ એટલે રૂપ કહેતાં આત્માના સ્વરૂપને
સમજવા વિચારવા, જ્ઞાની પ્રભુઓના વચનોના આધારે
કરાતી વિચારણાનો દિવસ, કેમકે વિચારણાના બળેજ આવતી
કાલે દીવાલીની સાચી ઉજવણી-નિર્વાણ શબ્દના રહસ્યને
સમજવા પૂર્વક કરી શકાય.

તથા કાળીચૌદશ એટલે આજે કરાયેલી વિચારણાના બળે એમ સમજાય કે ગમે તેટલો બુધ્ધિ વિચાર, ધન-દૌલત અને બાહ્ય સાધનોનો વિકાસરૂપ પ્રકાશ દેખાતો હોય પણ આત્મસ્વરૂપની વિચારણાની ખામીથી આ બધું ભવ વનમાં આથડવા માટે અંધકાર જેવું છે. એવું સમજાય માટે લૌકિક શિષ્ટ પુરૂષોએ આવા શબ્દો પ્રચલિત કર્યા છે.

આ પ્રમાણે આજના દિવસનું રહસ્ય સમજી આવતી કાલે સાચી દિવાલી ઉજવવા પ્રયત્ન કરવો વિવેકીની પવિત્ર ફરજ છે.

આ વાતને વિવેક બુદ્ધિથી વિચારતાં લૌકિકમાં કાળી ચૌદશ કે રૂપચૌદશ તરીકે આજનો દિવસ જે ઓળખાય છે તેનું રહસ્ય સહજ સમજાઈ જાય.

દીવાલી એટલે?

આજનો દિવસ મહાન્ પવિત્ર છે.

આજથી ૨૪૮૯ વર્ષ પહેલાં ચરમ-તીર્થપતિ શ્રમણ ભગવાન મહાવીર દેવે ધર્મની આરાધનાના અંતિમ ફલરૂપ નિર્વાણ (મોક્ષ) પદની પ્રાપ્તિ આજની રાત્રિના પાછલા પહોરે કરેલ, આપણે આજે તેની સ્મૃતિ તાજી કરી હર્ષ-શોકની મિશ્ર લાગણીઓનો અનુભવ કરી જીવનપંથ નક્કી કરવાનો રહે છે.

શોક એ બાબતનો કે ગાઢ મોહના અંધકારને ભેદી અનેક ભવ્યાત્માઓને મુક્તિના પંથે રાહબર બનાવી સર્વશ્રેષ્ઠ

લ્યાણુની સાધના કરાવનાર તીર્થંકર દેવ જેવાનો આપણુને ત્રેરહ પડેલ તે વખતે આપણો આત્મા કોણ જાણે કઈ ગતિમાં ઝડતો હશે? કે જેથી સાક્ષાત્ તીર્થંકર દેવની હયાતીમાં પણ આપણે ધોયેલ મૂલા જેવાં રહી ગયા? વગેરે અનુકૂળ પરિસ્થિતિનો લાભ ન મળી શકવાના કારણે હાર્દિક દુઃખની લાગણી અનુભવાવી જોઈએ, કેમકે આવી વિચારણાથી ધર્મની આરાધનામાં પ્રમાદ ખંખેરી કરવાની શકયતા પણ વધુ રહે.

અને હર્ષ એ બાબતનો કે જગત આખું વિષમ કલિકાલના પંજામાં ફસાઈ સાચી દૃષ્ટિના અભાવે આત્માના કલ્યાણને સાધવાના સંજોગોને વેડફી રહ્યું છે. જ્યારે આપણને પરમકરૂણાલુ તીર્થંકરદેવોનું શાસન વારસામાં મળેલ છે. જેના આધારે આત્મા અનેક ભવના ઉપાર્જેલા કર્મોના સમૂહને દૂર કરી સાચું આત્મકલ્યાણ સહેલાઈથી સાધી શકે.

આ બન્ને વાતોનો વિચાર કરી મળેલ શાસનના સાચા વારસાને ઓળખી સમજીને અંતરાત્મામાં કલ્યાણના પ્રકાશનું અજવાળુ પાથરવું એ સાચી દીવાલી છે.

દીપોત્સવી એટલે?

મનરૂપી કોડિયામાં શ્રદ્ધાનું તેલભરી ગુણાનુરાગ રૂપ બત્તી મુકી સમ્યક્જ્ઞાન રૂપ દીવાસળીને ગુરૂનિશ્રારૂપ પેટી સાથે ઘસી આચારશુદ્ધિના દીપકને પ્રકટાવી વિષમ કર્મોની કાજળ ઘેરી રાત્રિના અજ્ઞાનાદિના અંધકારને દૂર કરવો એ ખરેખર દીપોત્સવીનો ભાવાર્થ છે. આ જાતની દીપોત્સવની ઉજવણી કરવી જરૂરી છે.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

નૂતન વર્ષની મંગળ કામના
જ્ઞાનીઓનો સંદેશ.

આજનું મંગળ પ્રભાત આબાળ-ગોપાળ સહુને
વ્યવહારિક-દૃષ્ટિથી અનેક શુભ કામનાઓથી ભરપૂર હોય
જ્ઞાનીઓ પણ શુભ પ્રવૃત્તિઓમાં એકાગ્રતાપૂર્વક ૮
બળ ન કેળવી શકેલ જગતને લૌકિક વ્યવહારો પણ વાર
માંગલિક નિવડે તે સારુ કાળજી સેવતા હોય છે.

એટલે આજે શી કામના કે વિચારણા કરવાથી વાર
મંગળમયતા મેળવી શકાય? તે માટે નીચેના જ્ઞાની
સંદેશને વાંચી-વિચારી જીવનયાત્રાને મંગળમય બન
શીખવું જરૂરી છે.

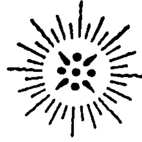
"નૂતનવર્ષના મંગળ પ્રભાતે સહુ નવા વસ્ત્રો
સ્વભાવની વિષમતા ઉપર પણ કાબૂ રાખી અને આ
દહાડો સારો તો આખું વર્ષ સારૂં એમ માની, વિવિધ
નાઓ કે પ્રવૃત્તિઓ કરતા હોય છે. પણ તે બધી સફળ કં

ત્યારે આજે કરાતી વિવિધ કામનાઓ કે પ્રવૃત્તિઓના
તિમ ફળરૂપ સુખ શાન્તિને આવવા માટે જીવનમાં અનુ-
ળ વાતાવરણ સર્જાય.

એટલે કે જેમ એક સામાન્ય વ્યાવહારિક અમલદાર
કે રાજા મહારાજાને ઘરના આંગણે આમંત્ર્યા હોય ત્યારે
તેઓને અનુકૂળ ઘર, રાચરચીલું અને પોતાના શરીર વસ્ત્રની
સ્વચ્છતા વગેરેની તૈયારી-રાખવી પડે છે, તેમ અનંત જીવો
જેની કામના કરે છે અને અનંતભવે પણ જે મળવી દુર્લભ
છે, તે સુખશાંતિને જીવનમાં સ્થાપિત કરવા મનોમંદિરમાંથી
રાગ-દ્વેષ, વિષય કષાય અને ઈર્ષ્યા, અસહિષ્ણુતા, વગેરે કચરાને
... કરવાની તથા ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, અહંભાવ,
ક રાગ અને વિષયતૃષ્ણારૂપી જુના વસ્ત્રો ઉતારી
નમ્રતા, સરલતા, સંતોષ, વિનય, નિસ્પૃહતા અને
રૂપ નવાં કપડાં પહેરી, વીતરાગ પરમાત્માના વચનોને
માં ઉતારવાની પ્રવૃત્તિરૂપ ફરનીચર ગોઠવી, સાચી
શાન્તિને નોતરી તેના સત્કાર માટેનો શુભ સંકલ્પ
ના મંગલ પ્રભાતે સહુએ કરવો જોઈએ."

આ સંદેશાને સમજી-વિચારી સહુએ નવું વર્ષ સાચ
ગલમય બનાવવું જોઈએ.

શિખામણ અને દવા આપવી
સહેલી છે, પણ ગળવી મુશ્કેલ છે.

વાંચો વિચારો ઉંડુ મનન કરો !!!

આત્મનિરીક્ષણ કરો. ગુરુગમથી જ્ઞાનનો પ્રકાશ મેળવો !

દીવાલી પર્વના રહસ્યને સમજાવનાર કુલીન પુત્રવધૂએ પોતાના ધર્મપિતાને લખેલ

અદ્દ્ભુત પત્ર.

ધ્યાનપૂર્વક શાંતિથી વાંચો !!!

પાત્ર પરિચય :

પતિ=શુદ્ધાત્મા

તેની સ્ત્રી=ચેતના

સાસૂ=માયા

નણંદ=તૃષ્ણા

દીયર=મોહ

દેરાણી=મમતા

દીયરનો છોકરો=લોભ

જેઠ=કામ

જેઠાણી=ઈચ્છા

જેઠાણીનો દીકરો=અસદાચાર

હલકો નોકર=ક્રોધ

ધણીનો લંગોટીઓ ભાઈબંધ=મન

પાત્ર પરિચય

ધર્મપિતા=પરોપકારી તીર્થંકરદેવ ભ

ધર્મમાતા=જિનાજ્ઞા

ધર્મપુત્ર=અનુભવ

જોડીયા ભાઈ=સુખ-સ

બહેન=શાંતિ

ચેતનાની સખી=ભક્તિ

મોટી ફઈબા=કરૂણા

માશીબા=જ્ઞાનીની નિ

બગીચો=જ્ઞાનાનંદની

ગાડી=વૈરાગ્યની

ગાડીનાં પૈડાં=જ્ઞાન-ક

જય પિતાજી !

ભક્તિભાવ સાથે આપના પવિત્ર ચરણોમાં

મન !!!

આપની સરસ હુંફાળી સોડમાં ઉછરેલ વ્હાલી

આપના અત્યંત ઉજ્જવલ ગુણોનું રટણ કરીને અને

મેળવે છે !!! પણ વર્ષની સમાપ્તિએ વ્યાપા

સરવૈયા-હિસાબની તપાસણી કરી જીવનની મૌ

ઓના સાચા વિકાસની માપણી કરવાના શુભ

દીવાળીના પવિત્ર દિવસોમાં-

આપની સમક્ષ મારાં દુઃખડાં-રોદણાં ર

નહીં, પણ આપના પુનિત સ્મરણના પ્રતાપે

આપની ધર્મપુત્રી કેવા સંજોગોમાં હાલ વર્તે

જણાવી શકય હોય તો આપના........ને જ

દૃષ્ટિથી પાવન કરો, તો મારા જીવનનો બાગ

હેતુથી-

આપની સેવામાં આ નમ્ર અરજી કરૂં

આશા નહિ-પૂર્ણશ્રદ્ધા છે કે-આપ

કરશોજ !!!

વહાલા ધર્મપિતા !

આપથી વિખૂટા પડયાને અહો....હો...

જન્માન્તર વીતી ગયા !!!

શું આપ મને સાવ વિસરી ગયા છો

સાસરે વળાવ્યા પછી આપશ્રીએ તો

કદી ભાળ-ખબર પણ કઢાવી નથી ?

શું હું આપની પુત્રી નથી !

મારો દીયર=મોહ અને દેરાણી=મમતા બંને ઘણા જ
પ્રકૃતિના અને ઉદ્ધત સ્વભાવના છે! તે છતાં કોણ જાણે
ારા મનને તેઓ બહુ ગમે છે! તેઓના તરફથી મને અને
શિરછત્ર........ને અણધારી ઘણી આફતો વેઠવી પડે છે,
છતાં તેઓના તરફ મારાં વળણુને હું રોકી શકતી નથી.

• મારા દીયરનો છોકરો=લોભ મને અનેક રીતે સતાવે
ખોટી પજવણીઓ કરી હેરાન પરેશાન કરી મુકે છે.

• મારો જેઠ=કામ અને તેનો દીકરો=અસદાચાર બન્ને
કુલટ સ્વભાવના છે, વાતે વાતે મેલી વાતો અને ખરાબ
વર્તનો દ્વારા મારી છેડતી કરવામાં બાકી નથી રાખતા !!!
અને તેમાં વળી અધુરામાં પુરૂં મારી જેઠાણી=ઇચ્છા પોતાના
મિજાજી સ્વભાવના આધારે ઉપજતા મનતરંગો અને બદદાન-
તોને બર લાવવા પોતાના ધણીને અને દીકરાને મારી સામે
ની ઉશ્કેરણી કરતી રહે છે.!!!

એટલે પછી " ગરજે ગધેડાને બાપ કહેવો પડે "
કહેવત મુજબ ન છુટકે હવામાં બાચકાં ભરવાની જેમ અમારા
ઘરના સૌથી વધુ નીચ સ્વભાવના અને હલકા વર્તનવાળા
નોકર=ક્રોધનો આશરો લેવાની દુર્બુદ્ધિ સૂઝે છે. અને સરવાળે
મારા જીવનને વધુ ડોળી નાખવામાં પેટ ચોળીને શૂળ ઉભું
કરવાની જેમ તે હલકા નોકરની મેલી રમતોને હાથે કરીને
ઉત્તેજના આપનારી મૂર્ખતા હું કરી બેસુ છું. ???

• એ નોકર મારી સાથે મારી વાતોમાં હા પાડે અ
ઘરના માણસો સાથે મારી વિરુદ્ધ કાર્યવાહીમાં પણ ભ
લે છે! આવો મદારીના ડુગડુગીયાની જેમ બે તરફ ઢોલ

વગાડી છેવટે મને જ વધુ દુઃખી બનાવી મુકે છે ! ક્યારેક તો મને સખત માર પણ મારે છે ???

ક્યાં પોકાર કરૂં મારી નિરાધાર દશાનો ???

● અને મારા શિરછત્ર સમા આર્યપુત્ર (ધણી)ની તો વાત કહેતાં જીભ થંભે છે ?

આર્ય સ્રીના મોંઢે પોતાના સ્વામીની ગમે તેવી સાચી પણ ફરિયાદ શરમના શેરડા પાડી દે ?

છતાં બાપની આગળ દિકરી પોતાનું દર્દ રજુ ન કરે તો હૈયાને ટાઢક વળવાનો બીજો આશરો કયો ?

એટલે પિતાજી ! શરમાતાં-સંકોચાતાં તુટયા-ફુટયા અધુરા શબ્દોમાં મારા અંતરની એ ગુસપુસવાતને પણ આપની આગળ રજુ કરી હૈયાના બોજને હળવો કરી લઉં ?

● મારા ધણી=જીવાત્મા પોતાના લંગોટીયા બાળમિત્ર મનજીભાઈના ચાળે એવા ચઢી ગયા છે કે-શી ખબર ! તેઓ કેવા ભયંકર સંયોગોમાં ફસાઈ પડશે ??? તેની કલ્પના પણ મને ઘણીવાર કમકમાટી ઉપજાવી દે છે !!!

● મારા સ્વામીનાથ પોતાના ગરજુ-સ્વાર્થી છતાં ઉપર [illegible] બનેલા બાળમિત્ર-મનજીના અંકુશે [illegible] બની મારી તરફ ઊંચી નજરે જોતા પણ નથી ???

● [illegible] કે [illegible] પ્રશ્નને [illegible] શ્રી [illegible] કે [illegible] પણ [illegible] નથી !!!

● [illegible]

માં પુરતું ધ્યાન નથી આપતા ???
ત્યાં ભાઈબંધ **મનજીભાઈના** સાગરીતોની સ્વાર્થ
દીલમાં પાગલની જેમ ભટકયા કરે છે!
તો તેઓ પોતાનું ગુજરાન કેવી રીતે ચલાવશે?
પ્રશ્ન મારા હૈયાને કોરી ખાય છે.?
મારી આસુ=**માયાના** નચાવ્યા નાચે છે, પણ મુજ
ોની વાત કાને નથી ધરતા?
પરમકૃપાલુ! આપે તો મારી ખબર કાઢવા મારા
ા ભાઈ=**સુખ** અને **સંતોષને** પણ કદી મોકલ્યા નહિ!
અને મારી બહેન=**શાંતિને** પણ કદી મારી સંભાળ લેવા
લી નહીં.?
• ફક્ત એક મારી વ્હાલી સહીયર=**ભક્તિ** મને વિવિધ
તે આશ્વાસન સાન્ત્વન આપે છે?
• મારો દીકરો=**ભાવ** મને બહુ વહાલો છે! પણ તે હાલ
અબોધ છે? સાવ નાની તેની ઉંમર છે? છતાં તેની આશાએ-
ભરોસે જીવી રહી છું.???
• મારા ઘરમાં એક જુની-પુરાણી પણ અતિશય કલા-
સમૃદ્ધ ગાડી છે. જેનું નામ **વૈરાગ્યવાહિની** છે. પણ તેના
બે પૈડાં=**જ્ઞાન** અને **ક્રિયા** અણવપરાયેલી હાલતમાં કાટ ખાઇને
કયાં પડયા હશે? તેની મને ભાળ નથી!!!
• તેમાં બેસીને **જ્ઞાનાનંદની મસ્તીના** બગીચામ
ફરવા જવાની મારી ઘણી ઉમેદ રહે છે?
મારા આર્ય **પુત્રને** ઘણીવાર વિનવું છું? પણ મ

વાત ગરજી ભાઈબંધોની ખુશામદી વાતોમાં અદ્ધર ક્યાંય ઉડી જાય છે. ?

● વધારામાં મારા વિરોધી નણંદ–સાસુ–જેઠાણી (માયા તૃષ્ણા–ઈચ્છા) આદિની ઈર્ષ્યાભરી વાતોથી મારા સ્વામી મર્મ સમજ્યા વિના આડા દોરવાઈ જાય છે.

હશે! આપ જેવાની પનોતી પુત્રી રૂપે અવતાર પામેલી હું છેવટે મારા કર્મોના દોષ સમજી મારા જ્ઞાનાનંદની મસ્તીના બગીચામાં ક્યારેક ઉગી નીકળતા એક સુગંધભરપૂર મોહક પુષ્પ=જેનું નામ **પશ્ચાત્તાપ** છે, તે આજે મારા અંતરના ઉમળકા સાથે આપના ચરણોમાં માથું નમાવી "ભાવપૂર્વક ચઢાવું છું. ???"

ધર્મપિતા!

મારી આ કર્મકથની વાંચી હવે તો મારી ખબર કાઢો!

માત્ર આપ ત્યાંથી મારા સ્વામીનાથ ઉપર રહેમનજર કે વાત્સલ્ય પૂર્ણ દૃષ્ટિ ફેંકશો! એટલે એમ તો મારા સ્વામી ખાનદાન છે?

જરૂર આપની વહાલી દીકરીનો સંસાર સુધરી જશે

● શું મારી મોટી ફઈબા **કરુણા** અને માશીબા=જ્ઞાન નિશ્રા આપની પાસે મારી દાદ લઈને નથી આવતા ??

આપના ચરણોમાં માથું નમાવી અંતરની ભાવ શુદ્ધિ કરી સાથે મારા સ્વામીનાથના વતી હું માફી માંગી મારા જીવન ઉદ્ધાર માટે ખોળો પાથરવાની તક મેળવું છું. ???

પુત્રીના હૈયાની પીડ પિતા વિના બીજું કોણ પારખી શકે ???

છેવટે નમ્ર વિનંતિ કે—આ મારી અરજી હવામાં ઉડી
જાય ? કે ફાઈલ ઉપર ચઢીને પડી રહે તે કરતાં તેના ઉપર
જે—તે યોગ્ય સેરો મારી તુરત નીચેના સરનામે જવાબ
પાઠવવા કૃપા કરશોજી. ???

એજ લી૦

હરઘડી આપનું રટણ કરતી

આપની વ્હાલી દીકરી ચેતનાના પાય લાગણ

સરનામું

From ચેતનાગૌરી આત્મારામ પટેલ ઠે. વિલાસચોક સદ્વિચાર ચોક નં. ૩ Po. આત્મારામપુર (દેશ—અલખ) (વાયા—સદાચારપુર)	To, વિશુદ્ધાનંદી પરમપિતા પરમાત્મા ઠે શુદ્ધ સ્વરૂપ નિવાસ સ્વરૂપ વિલાસ ચોક, આત્માનંદગલી Po. શિવપુરી (દેશ. નિર્ગુણ) (વાયા. અલખ)

શાંતિથી વિચારો ! ! !

● સંસારમાં તમારે રહેવું પડે તો ભલે રહો ! પણ સંસાર તમારામાં ન રહે ! ! ! તેનું પૂરતું ધ્યાન રાખો ! ! !

● સંસ્કારોના ગુલામ થવાના બદલે તેના સાચા ધણી બનવા માટે સારૂં વાતાવરણ અને માર્ગદર્શન મેળવો ! ! !

ઉપદેશક પદ્યો

જ્ઞાની ભગવંતોએ થોડા શબ્દોમાં, અત્યંત માર્મિક ઉપદેશ જેમાં ભર્યો છે તેવા કેટલાક ચૂંટેલા દૂહાઓ વગેરેનો સંગ્રહ.

જગતના પ્રાણી માત્રને, વહાલા છે નિજ પ્રાણ ।
માટે મન, વચ, કાયાથી, સદા કરૂં તસ ત્રાણ ।।

* * *

આશીર્વાદ મુજને મલો, ભવોભવ એહ મુજ ભાવ ।
ત્રસ થાવર જીવો બધા, દુઃખિયા કો નવિ થાવ ।।

* * *

જો શક્તિ મુજને મળે, આપું સહુને સુખ ।
કર્મના બંધન ટાળીને, કાપું સહુનાં દુઃખ ।।

* * *

મુજને દુઃખ આપે ભલે, તોપણ હું ખમું તાસ ।
સુખ પીરસવા સર્વને, છે મારો અભિલાષ ।।

* * *

ગુણી જનોને વંદના, મૈત્રી ભાવ સમસ્ત ।
દુઃખ દેખી કરૂણા કરો, અવગુણ દેખી મધ્યસ્થ ।।

* * *

વડા વડાઈ ના કરે, વડા ન બોલે બોલ ।
હીરા મુખસે ના કહે, લાખ હમારા મોલ ॥

*　　*　　*

જન્મ ધરી આ જગતમાં, મેળવીઓ શો સાર ।
હૃદય વિચારી જોય તું, કર તું આતમ સાર ॥

*　　*　　*

પૂજા કરો જિનરાજની, ખામણા કરો શુભભાવ ।
સાધર્મિ વાત્સલ્ય ખંતે કરો, એહ છે મુક્તિનો દાવ ॥

*　　*　　*

લોક કહે લખપતિ થયો, પણ શું પામ્યો બેલ ! ।
તુજ સાથે શું આવશે, તપાસ તારો મેળ ॥

*　　*　　*

હાથ ઘસે ભોંયે આહુડે, જીભે તાળું દીધ ।
મરણ વેળાએ સાંભરે, હા—મેં ધર્મ ન કીધ ॥

*　　*　　*

શું લઈ આવ્યા સાથમાં, શું લઈ નિકલનાર ।
બાંધી મુઠી આવીઆ, ખાલી હાથ જનાર ॥

*　　*　　*

યોગ અસંખ્ય છે જિન કહ્યા, નવપદ મુખ્ય તે જાણો રે ।
એહ તણે અવલંબને, આતમ ધ્યાન પ્રમાણો રે ॥

*　　*　　*

કીધાં કર્મ ન છુટીએ, જેહનો વિષમ બંધ ।
બ્રહ્મદત્ત જેવો રાજવી, સોળ વરસ રહ્યો અંધ ॥

* * *

નરભવ ચિંતામણી સહી, એળે તું મત હાર ।
ધર્મ કરીને જીવડા, સફળ કર અવતાર ॥

* * *

આશા અંબર (આકાશ) જેવડી, મરવું પગલાં હેઠ ।
ધર્મ વિના જે તા દિન ગયા, તે તો જાણો વેઠ ॥

* * *

ધન કારણ તું હલફળે, તિમ ધર્મમાં જો થા તું શૂર ।
અનંત ભવના પાપ સવિ, ખિણમાં જાયે દૂર ॥

* * *

ફરી ફરી મળતો નથી, આ ઉત્તમ અવતાર ।
કાળી ચૌદશને રવિ, આવે કોઈક વાર ॥

* * *

મ્હોટું મ્હોટું શું કહે, જગતમાં મ્હોટું કોણ ? ।
[illegible] [illegible] પરલોકના, મ્હોટું એક કોણ ? ॥

* * *

[illegible] ।
[illegible] ॥

* * *

વડા વડાઈ ના કરે, વડા ન બોલે બોલ ।
હીરા મુખસે ના કહે, લાખ હમારા મોલ ॥

*　　*　　*

જન્મ ધરી આ જગતમાં, મેળવીઓ શો સાર ।
હૃદય વિચારી જોય તું, કર તું આતમ સાર ॥

*　　*　　*

પૂજા કરો જિનરાજની, ખામણા કરો શુભભાવ ।
સાધર્મિ વાત્સલ્ય ખંતે કરો, એહ છે મુક્તિનો દાવ ॥

*　　*　　*

લોક કહે લખપતિ થયો, પણ શું પામ્યો ખેલ ! ।
તુજ સાથે શું આવશે, તપાસ તારો મેળ ॥

*　　*　　*

હાથ ઘસે ભોંયે આહુડે, જીભે તાળું દીધ ।
મરણ વેળાએ સાંભરે, હા–મેં ધર્મ ન કીધ ॥

*　　*　　*

શું લઈ આવ્યા સાથમાં, શું લઈ નિકલનાર ।
બાંધી મુઠી આવીઆ, ખાલી હાથ જનાર ॥

*　　*　　*

યોગ અસંખ્ય છે જિન કહ્યા, નવપદ મુખ્ય તે જાણો રે ।
એહ તણે અવલંબને, આતમ ધ્યાન પ્રમાણો રે ॥

*　　*　　*

આરાધન ફલ એહના, ઈણ ભવે આણુ અખંડ રે ।
રોગ દોહગ દુઃખ ઉપશમે, જેમ ઘન પવન પ્રચંડ રે ॥

*   *   *

અરિહંત દેવ સુ સાધુ ગુરૂ, ધર્મ જ દયા વિશાલ ।
જપો મંત્ર નવકાર તમે, અવર મ ઝંખો આલ ॥

*   *   *

સિદ્ધચક્રના ગુણ ઘણા, કહેતાં ન આવે પાર ।
વાંછિત પૂરે દુઃખ હરે, તે વંદુ ત્રણ કાલ ॥

*   *   *

ઈહભવ પરભવ એહથી, સુખ સંપત્તિ સુવિશાળ ।
રોગ શોક સઘળા ટળે, જીમ નૃપતિ શ્રીપાળ ॥

*   *   *

અરિહંતાદિ નવપદ, નિજ મન ધરે જે કોઈ ।
નિશ્ચય તસ નર શેખરહ, મન વાંછિત ફળ હોઈ ॥

*   *   *

જીવંતા જગ જશ નહિં, જશ વિણ કોઈ જીવંત ॥
જે જશ લેઈ આથમ્યા, રવિ પહેલાં ઉગંત ॥

*   *   *

રે જીવ સુણ બાપડાં, હૈંને વિમાસી જોય ।
આપ સ્વાર્થી સહુ મિલ્યા, ત્હારૂં જગ નહિ કોય ॥

*   *   *

પઢના લીખના ચાતુરી, એ સવિ વાતો સ્હેલ ।
કામ દહન મનવશીકરણ, આતમ ધ્યાન મુસ્કેલ ॥

* * *

ખાના ચલના સોવના, મિલના વચન વિલાસ ।
જ્યોં જ્યોં પંચ ઘટાઈએ, ત્યોં ત્યોં ધ્યાન પ્રકાશ ॥

* * *

ધર્મ વિના સુણ જીવડા, તું ભમીઓ ભવ અનંત ।
મૂઢ પણે ભવ તેં કીયા, ઈમ બોલે ભગવંત ॥

* * *

ધર્મ કરત સંસાર સુખ, ધર્મ કરત નવનિધ ।
ધર્મ પંથ સાધ્યા થકી, સકલ રિદ્ધિ સમિધ ॥

* * *

ધન મેળવતાં દુઃખ છે, સાચવતાં પણ દુઃખ ।
આવ્યા પછી જો જાય તો, જાય સમૂળું સુખ ॥

* * *

ધર્મ નિયમ પાળ્યા વિના, પ્રભુ ભજવા તે વ્યર્થ ।
ઔષધ સેવે શું થશે, પળાય નહિ જો પથ્ય ॥

* * *

દુર્જન મુખમાં દુર્વચન, સજ્જન મુખ મીઠાશ ।
હોય સુગંધી બાગમાં, ગંધાતો સંડાશ ॥

* * *

ધિકાર પામી જગતમાં, કર્યો ન પર ઉપકાર ।
ધિકારમાંથી ગા ગયો, પાત્મા રહ્યો ધિક્કાર ॥

* * *

કલ્યાણ ઇચ્છો વિશ્વનું, સહુ પ્રાણી પર મમતા ધરો,
સંતાપ સહુના પરિહરો, પરમાર્થના કાર્યો કરો ।
નિજ સ્વાર્થ માટે અન્યપર, નહિ દ્રોહ કિંચિત મન ધરો,
ત્યાગો પરસ્પર વેરને, અધિ ગાવરની અપહરો ॥

* * *

સંસારના સહુ જીવને, શાંતિ મલો ભવ તાપથી,
પુણ્ય કાર્યે પગ ધરો, વિરમો દુઃખદ સહુ પાપથી ।
અપરાધી કો થાશો નહિ, નહિ કષ્ટ આપો કોઈને,
અત્યંત ઉરમાં હર્ષ ધારો, પ્રાણી ગણને જોઈને ॥

* * *

સંસાર રૂપી આગગાડીમાં, મુસાફર છે ચડયો,
ભેગમાં છે દાગીના, જેથી નથી તે ઉંઘતો ।
થોડાક સ્ટેશન ગયા પછી, કોઈને કીધા વગર,
સામાનને લીધા વગર, તે એકદમ ઉતરી પડયો ॥

* * *

કોને ખબર ! ક્યારે ધમણ, આ ચાલતી અટકી જશે,
તેજસ્વી લોચનની કીકી, આ હાલતી અટકી જશે ।
થંભી જશે જીભ્હા અને, ધબકાર હયાના અહો,
સહુ ધન ધામ સુત રાજ્ય દારા, છુટી જશે સઘળુ અહીં અહો ॥

* * *

સ્નાન કરતાં માછલા, બગલા રહે છે ધ્યાનમાં,
પાન ખાઈ બકરા જીવે, સિંહો વસે છે રાનમાં ।
બેલ ધૃમે છે ઘાંચીનો, આ ઘંટ બાંધી ને ગળે,
ભાવના શુદ્ધિ વગર, ફળ તપતણું કાંઇ ના મળે ॥

*   *   *

ના પાપ અંધારે રહે, છાનું કરો કે ચોકમાં,
અંતે પોકારી ઉઠશે, આ લોક કે પરલોકમાં ।
અતિ કષ્ટથી ઉછેરીને, ડાહ્યા બનાવ્યા દીકરા,
માબાપને માને નહિ, પેટે પડયા ઝખ મારવાં ॥

*   *   *

શું કામના મોટા સમુંદર, તૃષા કોઈની ના ટળે,
એથી ભલી નાની નદી, જ્યાં સર્વને શાંતિ મળે ।
સુખીયા ખરા છે એજ, જે દુઃખીયા જનોના દુઃખ હરે,
મોટા મનાતા એજ, જે નાનાં ઉપર કરૂણા કરે ॥

*   *   *

દરરોજ જુવે છે જતાં, જન સેંકડો શમશાનમાં,
હું અમર છું એમ માને, માનવી ઉંડાણમાં ।
ધન ભોગ કાજે પાપ કરતાં, નર જન્મ એળે ખોવતાં,
પરલોક થાશે કઈ ગતિ, ચેતે નહીં નિજ ચિત્તમાં ॥

*   *   *

વર્ષગાંઠ તણે દિને, ખાએ પીએ છે માલ,
પણ સમજે નહિ એટલું, કે દિવસ ગાંઠનો જાય ।
છ કાયમાંથી જીવ આવીયો, છ કાય માંહે જાય ॥
છ કાયની રક્ષા કરે, તે અજરામર થાય ॥

*   *   *

[illegible]

[illegible]

*

[illegible] પણ, પછી કેમ નહિ જાય,
શણગાર શોભતા મૂક્યા, પણ [illegible] નહિ થાય ।
ગણતાં [illegible], [illegible] જાય,
કહો કેમ [illegible] કૂપમાં સાગર [illegible] સમાય ? ॥

*

પુત્ર મિત્ર તુજ દેખતાં, ગયા તાણ જન શાણ,
ચેત મન! એક દિન એવો આવશે, બળી થવું છે ખાખ ।
"જગતપડ્યું મુખ કાળને," કેડી ચોર જનાર,
ઘંટીને થાળે પડ્યા, દાણા લોટ થનાર ॥

*

લક્ષ્મી કોઈની થઈ નથી, થાશે નહિ કો દિન,
ધર્મ માર્ગે વાપર્યું, તે થાશે તુજ ધન ।
કોડપતિ મૂકી ગયા, કોડી ન ગઈ તે સાથ,
"હાથે તે સાથે થશે," મિથ્યા બીજું જાણ ॥

*

ભવોભવ એ મુજ ભાવના, જો મુજ ધાર્યું થાય ।
તો શ્રી જિનશાસન વિષે, સ્થાપું જીવ બધાય ॥

*

ખૂબ શાંતિથી વાંચો !!!   ગંભીરતાથી વિચારો !!!

બાવાની લંગોટી

શાસ્ત્રો કહે છે કે સુખ સંતોષમાં ! સુખ છે સાદાઈમાં ! પણ અર્થશાસ્ત્રીઓ કહે છે સુખ છે પરિગ્રહમાં !

આજે શાસ્ત્રો કે શાસ્ત્રીઓ કરતાં, અર્થશાસ્ત્રીઓને આપણે વધુ માનવા લાગ્યા છીએ,

પરિણામે બાવાની લંગોટી જેવી સ્થિતિ આપણે સરજી રહ્યા છીએ.

એ બાવો બની ગયો. એણે સંસાર ત્યાગી દીધો, સર્વસ્વ ત્યાગ્યું ફક્ત લંગોટી જ શરીર પર રહી પરંતુ એ એક નાની લંગોટીએ તો એની આગળ એક સંસાર ઊભો કરી દીધો. લંગોટી ઉંદર કાપી જવા લાગ્યા. આથી એના માટે એક બિલાડી પાળી, બિલાડીને દૂધ જોઈએ માટે ગાય આવી. ગાયને ઘાસ જોઈએ માટે ખેતર આવ્યું.

ટુંકમાં એક લંગોટીએ પાછો નવો સંસાર ઊભો કરી દીધો. ને બાવાને ફરી ઉપાધિમાં નાખી દીધો.

આ દૃષ્ટાન્ત આપણે અવારનવાર સાંભળીએ છીએ. ક્ષણવાર માથાં ડોલાવીએ. પરંતુ પાછા હતા ત્યાં ને ત્યાં જ આવીને ઊભા રહીએ છીએ.

[illegible]
[illegible] નથી. [illegible]
[illegible] નથી, [illegible]
[illegible] નથી. [illegible]
ાં તે આપણી માંગ ઘટતી નથી, આપણો
ન પરિગ્રહ ઘટતો નથી. [illegible] ઘટતો નથી.
ર્થશાસ્ત્રીઓ કહે છે કે
જેમ જરૂરીયાતો વધારો તેમ માલનું ઉત્પાદન વધશે;
ણી કરો તો પુરવઠો મળી રહેશે."
ા સિદ્ધાન્ત કદાચ અર્થશાસ્ત્રીઓ માટે, કે ઉદ્યોગો
કારગર હશે. પરન્તુ વ્યક્તિના સુખ માટે, શાંતિ માટે
નકામો જ છે.
વ્યક્તિના માટે તો "માંગ ઘટાડે તો જ સંતોષ ને
"

જેમ જરૂરિયાત ઓછી તેમ સુખ અને શાન્તિ

આપણી જરૂરિયાતો આપણે કેટલી વધારી દીધી
ો જ ખ્યાલ કરીએ.
એક કાળે આપણે જમીન પર સૂતા આજે પણ
ા ઘણા મદ્રાસીઓના ઘરોમાં એક ચટાઈ અને તકીયાથી
ચાલે છે.
પરન્તુ આપણે તો બન્યા ફેશનવાળા, શોખીન અને
!
આપણે ગાદલાં તો જોઈએ જ. તે પણ સખત
ડનલોપીલોનાં.

ને આ ગાદલાં કંઈ નીચે પથરાય! એના માટે આ
પલંગ ને પલંગની જાતજાતની ડીઝાઈન.

ને પલંગમાં જ પડયાં પડયાં ચ્હા પી શકીએ એ
એની સામે જ ટેબલ ગોઠવાયાં.

ત્યાં જ સીગરેટના ટીન રહી શકે એવી વ્યવસ્થ

ને ત્યાં જ થોડાં પુસ્તકો પણ રહેવાં લાગ્યાં.

ટુંકમાં પલંગમાં પડયાં પડયાં જ વાંચન, ચા
વગેરે મળતાં આળસમાં વધારો થયો.

" **આળસ એ માણસનો મોટામાં મોટો**
છે." એમ રોજ કહેનારા આપણે આળસને પૂ
આવકારી છે. એમાં જરાયે શંકા લાગે છે ખરી

સૂવાનો વંશવેલો વધ્યો તેમ ખાવાપીવા
ચાલ્યું. જેમ આ યુગમાં ફેમીલી પ્લાનીંગ કરવા
છે, તેમ ખાવામાં પણ અમુક વાનીઓથી વ
જોઈએ. એ નિયમન કરવાની પણ જરૂર છે.

જીવવા માટે ખાવું છે કે ખાવા માટે

આજે તો જોઈએ છીએ કે લોકો જાણે
જીવે છે.

દા'ડામાં દસ વાર ખાય છે. ને વાનીઓ
તો પાર રહેતો નથી.

શરીરને આ બધાની શી જરૂર છે?

છતાંએ 'બાવાની લંગોટી' જેમ આ
થતો જાય છે. દેખાદેખી વધતી જાય છે. ને
પણ વધતો જાય છે.

શરીર છે ધર્મ કરવા માટે, આત્માના કલ્યાણ માટે એને પોષણ આપવાનું છે, માલમલીદા ખાઈને એને હૃષ્ટપુષ્ટ કરવાનું નથી.

સુખીયો આપણો જીવ પણ તેને હાથે કરીને આપણે દુઃખમાં નાખીયે છીએ.

આસપાસ એટલી બધી પલોજણ ને વિટંબણાઓ વગર કારણે ઊભી કરીએ છીએ કે એમાંથી બે ઘડી આત્માનો વિચાર કરવાનીયે આપણને ફુરસદ મળતી નથી.

ફેશન પાછળ આપણે ઘેલા બનીયે છીએ. ગાડરીયા પ્રવાહમાં ધસી રહ્યા છીએ.

જ્યાં પાટલા પર કે ચટાઈ પર બેસીને નિરાંતે જમી શકતા, ત્યાં આજે સાંકડી જગ્યામાં પણ દેખાદેખીને કારણે ટેબલ ખુરશી ખડકાયાં છે. ને એ ટેબલ ખુરશીના શણગાર આવ્યા એટલે એની પાછળ પ્લેટોની વણઝાર આવે છે.

વાસણમાં પિત્તળનાં વાસણ વાપનાર આજે લોભી છે. સ્ટેઈનલેસ સ્ટીલ જ જોઈએ. પછી ભલે એમાં રસોઈ દાઝી જાય, દૂધ ફુણાઈ જાય, શાક બળી જાય, કે હલાવતાં ચમચા ગરમ થઈ જાય, કે દાઝી જવાય, પણ શોભે તો એ જ. "**જીવ જાય તો જાય ! પણ રંગડો તો રહે ને !!!**"

જેમ સાદાઈથી જમી લેતાં, તેમ ચ્હા પણ સાદાઈથી પી લેતાં. કપમાં ચા આવે એવી જ ગટગટાવી જતા. પરંતુ આજે તો જાપાનીની જેમ એ પણ મોટો કાર્યક્રમ થઈ થઈ ગયો છે.

આ અંદરથી તૈયાર લાવે તો ફૈશન ન ગણાય

ટીપોટ, સ્યુગરપોટ, મીલ્કપોટ, કપરકાણીઓ, એમ

વણઝાર આવે.

હુંકમાં પીનાર એક હોય છતાં વાસણો

ઊભો થાય.

પેટ ચોળીને પીડા ઊભી કરી છે ને!

કામ વધારીને, હાયવોય વ્હોરી લીધી છે ને

હાયવોયમાં આત્માનું તો સુઝે જ કોને!

હાથે કરીને કામ વધાર્યું. વગર કારણે

પાસ કરોળીયાની જાળ ગુંથીને એ કામ કરવા

ને આજકાલના માણસોના મનને મનાવ

એની અસર શરીર પર ઉતરી.

પરિણામે ઊંઘ ઘટતાં ભૂખ ઘટી, ઊંઘ

ખાધી. છતાંય પેલાંય સુંદર ડનલોપીલોનાં

જાતજાતની વાનીઓ છતાંયે ભૂખ

ખાધું તે પાચન ન થયું. પાછા તેના ઉ

છે'ને બાવાની લંગોટી જેવો જ

આ ફેશન !!! આ દેખાદેખી !!!

એ બધું અભિમન્યુના ચક્રાવા

એમાં ઘૂસવું સહેલું છે, પણ એમાં

જીવતાં-જાગતાં નીકળવું અઘરું છે તે

કરોળિયાની જાળમાં કરોળિયે

એમ આપણે આડંબરની જાળમાં અ

છીએ ને હાથે કરીને 'ઊઠ પાણ

આપણા સુખીઆ જીવને દુઃખમાં નાખીએ છીએ.

ને એ દુઃખમાં જ હાયવોય ને ઉપાધિમાં મળેલા મનુષ્ય અવતારને એળે ગુમાવી દઈએ છીએ.

મેળવવાનું મેળવી શકતા નથી ને ન મેળવવા જેવામાં વગર કારણે વલખાં મારીને અશાંતિ, અસંતોષ ને દુઃખ વ્હોરી લઈએ છીએ.

ખાવા-પીવા, રહેવા-સહેવા સાથે ઓઢવા પહેરવાનો પણ વંશવેલો વધતો જાય છે.

આપણા બાપદાદાઓને બેચાર જોડીથી ચાલતું, પણ આપણે તો કબાટ ખડકેલાં જોઈએ છે.

નિત્ય નવું ને એમાંય મૅચીંગની મથામણનો પાર નહિ.

સાડી તેવો જ ચણિયો-બ્લાઉઝ-બંગડી, બુટ્ટી, ચંપલ ને પર્સ. આવી વેષભૂષા ને જાતજાતની કેશભૂષામાંથી કોને ઘરકાર્ય કે ધર્મકાર્યની નવરાશ છે!

ધર્મ તો વારે-તહેવારે કરવાનો દેખાવ માટે ભગવાનને પ્રણામ કરી આવવાનો, ને બે ઘડી કથા-કીર્તનમાં હાજરી આપવાનો.

બાકી જીવનમાં ધર્મ ઊતરતો નથી....ઊતરી શકે એવી શક્યતા આપણે રહેવા દીધી નથી.

જે કરવા જેવું છે તે ચૂક્યા છીએ ને નથી કરવા જેવું એની પાછળ દોટ મૂકી છે.

માટે જ આપણે સુખી નથી.

સુખની શોધમાં ફરીએ છીએ. પરન્તુ સુખ ક્યાં છે, તેનો વિચાર કર્યો નથી.

સુખ જ્યાં છે ત્યાંથી ઊંધી જ દિશામાં આપણે દોટ મૂકી છે. પરિણામે સુખથી દૂર ને દૂર થતા જઇએ છીએ.

જો આપણે સારી રીતે જીવવું હશે, મળેલા માનવ-દેહનો સદુપયોગ કરવો હશે તો–

આ દરેક બાબતમાં નવેસરથી વિચાર કરવો જ પડશે. ને વિચારીશું તો આપણને લાગશે કે

આપણા જીવનમાં જેની જરાય અગત્ય નથી, જરૂર નથી, એવી ઘણી વસ્તુઓના ગંજ આપણે આપણી આસપાસ ખડકી નાખ્યા છે.

કોશેટાના કીડાની જેમ આપણે આપણી આસપાસ એવી તો જાળ ગૂંથી નાંખી છે કે જો વખતસર ચેતીને એમાંથી બહાર નીકળી ન જઇએ તો અંદર જ ગુંગળાઇ મરીશું, ને મહામૂલો મનખાદેહ એળે ગુમાવી દઇશું.

જો સારી રીતે જીવવું હોય, માણસાઇથી જીવવું હોય ને ખરેખર સુખી જ થવું હોય તો આ દિશા શૂન્ય બનીને ખૂબ જ ગતિમાં દોડી રહેલી આપણી ગાડીને બ્રેક મારવી પડશે જ ને આપણે વિચારવું પડશે જ કે, આ બધું 'બાવાની લંગોટી' જેવું તો થતું નથી ને !

આપણે એટલું ન ભૂલીએ કે જ્યાં બહુ છે ત્યાં ઉપાધિ છે, જ્યાં સંતોષ છે ત્યાં જ સુખ છે. ને સુખ છે ત્યાં જ શાન્તિ છે. અને આપણે સુખ જ જોઇએ છે ને ? તો પછી એ જ્યાં છે તે દિશા તરફ જ વળવું પડશે !!!

("જનકલ્યાણ" સમાજ કલ્યાણ અંક ફેબ્રુ. ૧૯૬૪માંથી)

આપણા સુખીઆ જીવનને દુઃખમાં નાખીએ છીએ.

ને એ દુઃખમાં જ હાયરહોય ને ઉપાધિમાં મળેલા મનુષ્ય અવતારને એળે ગુમાવી દઈએ છીએ.

મેળવવાનું મેળવી શકતા નથી ને ન મેળવવા જેવામાં વગર કારણે વલખાં મારીને અશાંતિ, અસંતોષ ને દુઃખ વહોરી લઈએ છીએ.

ખાવા-પીવા, રહેવા-સહેવા સાથે ઓઢવા પહેરવાનો પણ વંશવેલો વધતો જાય છે.

આપણા બાપદાદાઓને બેચાર જોડીથી ચાલતું, પણ આપણે તો કબાટ ખડકેલાં જોઈએ છે.

નિત્ય નવું ને એમાંય મેચીંગની મથામણનો પાર નહિ.

સાડી તેવો જ ચણિયો-બ્લાઉઝ-બંગડી, બુટ્ટી, ચંપલ ને પર્સ. આવી વેષભૂષા ને જાતજાતની કેશભૂષામાંથી કોને ઘરકાર્ય કે ધર્મકાર્યની નવરાશ છે!

ધર્મ તો વારે-તહેવારે કરવાનો દેખાવ માટે ભગવાનને પ્રણામ કરી આવવાનો, ને બે ઘડી કથા-કીર્તનમાં હાજરી આપવાનો.

બાકી જીવનમાં ધર્મ ઊતરતો નથી....ઊતરી શકે એવી શકયતા આપણે રહેવા દીધી નથી.

જે કરવા જેવું છે તે ચૂકયા છીએ ને નથી કરવા જેવું એની પાછળ દોટ મૂકી છે.

માટે જ આપણે સુખી નથી.

સુખની શોધમાં ફરીએ છીએ. પરન્તુ સુખ કયાં છે, તેનો વિચાર કર્યો નથી.

સુખ જ્યાં છે ત્યાંથી ઊંધી જ દિશામાં આપણે દોટ મૂકી છે. પરિણામે સુખથી દૂર ને દૂર થતા જઇએ છીએ.

જો આપણે સારી રીતે જીવવું હશે, મળેલા માનવ-દેહનો સદુપયોગ કરવો હશે તો—

આ દરેક બાબતમાં નવેસરથી વિચાર કરવો જ પડશે. ને વિચારીશું તો આપણને લાગશે કે

આપણા જીવનમાં જેની જરાય અગત્ય નથી, જરૂર નથી, એવી ઘણી વસ્તુઓના ગંજ આપણે આપણી આસપાસ ખડકી નાખ્યો છે.

કોશેટાના કીડાની જેમ આપણે આપણી આસપાસ એવી તો જાળ ગૂંથી નાંખી છે કે જો વખતસર ચેતીને એમાંથી બહાર નીકળી ન જઇએ તો અંદર જ ગુંગળાઈ મરીશું, ને મહામૂલો મનખાદેહ એળે ગુમાવી દઈશું.

જો સારી રીતે જીવવું હોય, માણસાઇથી જીવવું હોય ને ખરેખર સુખી જ થવું હોય તો આ દિશા શૂન્ય બનીને ખૂબ જ ગતિમાં દોડી રહેલી આપણી ગાડીને બ્રેક મારવી પડશે જ ને આપણે વિચારવું પડશે જ કે, આ બધું 'બાવાની લંગોટી' જેવું તો થતું નથી ને!

આપણે એટલું ન ભૂલીએ કે જ્યાં બહુ છે ત્યાં ઉપાધિ છે, જ્યાં સંતોષ છે ત્યાં જ સુખ છે. ને સુખ છે ત્યાં જ શાન્તિ છે. અને આપણે સુખ જ જોઇએ છે ને? તો પછી એ જ્યાં છે તે દિશા તરફ જ વળવું પડશે!!!

("જનકલ્યાણ" સમાજ કલ્યાણ અંક ફેબ્રુ. ૧૯૬૪માંથી)

પૂ. આનંદઘનજી મ. વિરચિત

કર્કશા નારીની સજઝાય–સાર્થ

વિવેચનકાર :–

પૂ. ગણિવર્યશ્રી હંસસાગરજી મ.

મગરી ઉપર કૌવો બોલ્યો, પામણા આવ્યા તીન;
પામણા તારી મૂકો બાજું, છાણા ન લાવ્યો વીણ...
કર્કશા નાર મળી રે, ધન્ય હો ધન્ય હો
ધન્ય પિયુજી ! તેરા ભાગ્ય ॥ ૧ ॥

અર્થ :–આત્માએ, મોહનીયની ૬૯ કોડાકોડીથી કાંઈક અધિક સ્થિતિવાળા પહાડની ઉપર રહેલી આત્માની નિબિડ અને કર્કશ કર્મગ્રંથી રૂપ મગરી=ટેકરીનું જોર તોડી નાખનારૂં અપૂર્વ કરણ આદર્યું એટલે તેની અનંતા કાળની તે મગરી રૂપ કર્કશા નારી એકદમ અકળાઈ ઉઠી ? તેવામાં ઓછામાં પૂરૂં પોતાની ઉપર=માથે રહેલ ત્રીજા અનિવૃત્તિકરણ રૂપ કૌવો, હર્ષાવેશવશાત્ સમ્યક્ત્વ–દેશવિરતિ અને સર્વવિરતિ રૂપ ત્રણ મહેમાન આવ્યા છે ? એમ સ્વસ્વવૃત્તિએ બોલ્યો !

આ વાત તે કૌવાની નિકટવર્તી એની કર્કશાએ સાંભળી. ને અનિષ્ટ વાત સાંભળતાંને વેંત ક્રોધથી ધમધમી ઉઠેલી ને કર્કશા મુખ્ય મહેમાન સમ્યક્ત્વને ઉદ્દેશીને મનમાં જ બબડવા લાગી કે "હે મહેમાન ! મારે રસોઈ પકાવવા સારૂં અનંતાનુબંધીના ૪ કષાય રૂપ છાણા જોઈએ તે તો તું વીણીને

પૂ. આનંદઘનજી મ. વિરચિત

કર્કશા નારીની સજ્ઝાય—સાર્થ

વિવેચનકાર :–

પૂ. ગણિવર્યશ્રી અભયસાગરજી મ.

[illegible]

[illegible] ...

કર્કશા નાર મળી રે, મન દે મન દે

મન પિયુજી! તેરા ભાગ ॥ ૧ ॥

અર્થ [illegible]

[illegible]

લાવ્યા વિના જ ચાલ્યો આવે છે. તેથી હું તો હવે એ છાણા તારી પાસેથી મેળવવા સારૂ તારી–અપૂર્વકરણના પહેલા સમય પૂર્વેનું સર્વોચ્ચ યથાપ્રવૃત્તિકરણ અને તે પછી થનારા અપૂર્વકરણરૂપ અભૂતપૂર્વ મર્દાનગીદર્શક મૂછો જ આણું" (કે જેથી તું પાછો મિથ્યાત્વને પામીને મને અનંતાનુબંધીની ચોકડી રૂપ ચાર છાણા આપી શકે)

અત્ર આનંદઘનજી મ૦; તે નારીના ધણી આત્માને વ્યંગમાં કહે છે કે:– હે આત્મન્! તને આવી કર્કશા નારી મળી તે બદલ ખરેખર તારા ભાગ્યને ધન્યવાદ ઘટે છે. ॥ ૧ ॥

પામણા આવ્યા દેખીને રે, ચૂલો દીયો બૂઝાય;
પરણ્યાને બે લાતો મારી, આપ બેઠી રીસાય...
કર્કશા નાર૦ ॥ ૨ ॥

અર્થ:—કર્કશા એવું વિચારમાં રોકાઈ ત્યાં તો લાગ જોઈ રહેલા તેના પિયુજી (આત્મા) એ, યથાપ્રવૃત્તિ કરણને પૂરૂં કરીને કુહાડાની તીક્ષ્ણ ધાર જેવા વિશુદ્ધ પરિણામરૂપ અપૂર્વ કરણ વડે કર્કશાની ગાઢ વક્રતાને એકદમ ભેદી નાખીને (શ્રી કલ્પ ભાષ્યના— 'अनियट्टिकरणं पुण सम्मत्तपुरक्खडे जीवे' એ વચન મુજબ જે કરણમાં રહીને કરાતા અંતઃકરણના પહેલા સમયે જીવે એ વચન મુજબ સમ્યક્ત્વ પ્રાપ્ત થાય છે તે) ત્રીજું અનિવૃત્તિ કરણ આદરતાં (આંગતુક ત્રણ મહેમાનને વિષે મુખ્ય એવા) સમ્યકત્વ મહેમાનને પોતાની સમીપે આણી દીધો એટલે કે પોતે સમ્યક્ત્વને નિજની નિકટ કર્યું!

એ સંજોગમાં તે પ્રકારે તે ત્રણેય મહેમાનને પોતાના આંગણે પણ આવી પહોંચ્યા જોઈને તો ખૂબ છંછેડાએલી તે મોહનીય કર્મના પહાડની ટેકરી રૂપ કર્કશા નારીએ તો પોતાનો અનંતાનુબંધીના કષાયનો સદાનો ચાલુ ચુલો પોતાના પિયુજીને માટે પણ એકદમ ઓલવી નાખ્યો, પોતાના ધણીએ પોતાને અનિષ્ટ એવા તે સમ્યક્ત્વ મહેમાનનો આદર કરવાની કરેલી તે ભૂલ બદલ પોતાના તે ધણીનેય અપ્રત્યાખ્યાનીય કષાયના રાગ અને દ્વેષની બે લાતો ચોડી દીધી અને પોતે પોતાના હવે સમ્યક્ત્વના માલિક થવા તૈયાર થયેલા ધણીથી (અલગી થઈ જવાની તૈયારી રૂપે) રીસાઈને બેઠી ?

એવી તે સદ્‌ગુણ દ્વેષી કર્કશા નારીના ધણી આત્માને શ્રી આનંદઘનજી મ૦; અત્ર પુનઃ વ્યંગમાં કહે છે કે–'હે આત્મન્! તને આવી કર્કશા નારી મળી તે બદલ તારા ભાગ્યને ધન્યવાદ ઘટે છે' ॥ ૨ ॥

મૂઠ બાજરો પીસનોજી, લઈ બેઠી ભર સૂપ;
અબ જો પરણ્યો આવી કહેશે, તો જઇ પડુંગી કૂપ...
કર્કશા૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ:–એ રીતનું વિપરીત વર્તન દાખવવાપૂર્વક પોતાનાથી રીસાઈને બેઠેલી તે કર્કશા નારીને ઉપશાંત કરવા સારૂ તેનો તે સમ્યક્ત્વની યોગ્યતાવાળો પિયુજી સૌમ્યભાવે કહે છે કે–"હવે તો મારે અનિવૃત્તિ કરણમાં કરવા રહેતા (વિઘ્ન કર્મ દલિકોના અભાવ રૂપ) અંતરકરણ વડે કર્મની

પ રહેલી કાંઈક ન્યૂન કોટાકોટી સાગરોપમની સ્થિતિરૂપ
ાજરાના બે ભાગ કરવા જ બાકી રહે છે અને તે બે ભાગમાંથી
ણ તમારે તો (મારે માત્ર અંતર્મુહૂર્ત્ત કાલ પ્રમાણ જ
દવા રહેતા મિથ્યાત્વના દલિકો વાળા) નાના વિભાગરૂપ મૂઠી
ાજરો જ પીસવો અર્થાત્ આજ સુધી તમે જે અનંતો કાળ
મનંતો બાજરો પીસ્યો છે. તે હવેથી તમારે પીસવો
હેતો નથી.”

આમ છતાં કર્કશા તો રોપમાં ને રોપમાં એ બધા
 કર્મદલિકો રૂપ બાજરાનું સુપડું ભરીને દળવા બેઠી ! અને
 સાથે એમ પણ નિર્ણય કરી લીધો કે–“(મિથ્યાત્વની
 સૂપડા પ્રમાણ સ્થિતિના બે ભાગ કરવાની ભાવનાવાળો)
ારો ધણી આવીને હવે જો–બાજરો તો થોડો જ પીસવાનો
તો અને તું તો આ આખું સુપડું ભરીને બેઠી ? એથી તો
ારે હવે તેના શુદ્ધ અને અર્ધશુદ્ધ અને અશુદ્ધ પૂંજરૂપે
ણ ભાગ કરવા પડશે’ ઈત્યાદિ કહેશે તો–તો હું જઇને
મિથ્યાત્વના મોટા ભાગરૂપ કૂવામાં જ પડીશ.’

એવી ટેડી તે કર્કશાનારીના ધણી આત્માને શ્રી આનંદ-
નજી મ૦ અત્ર પુનઃ વ્યંગમાં કહે છે કે :–હે આત્મન્!
તને આવી કર્કશા નારી મળી તે બદલ ખરેખર તારા ભાગ્યને
ન્યવાદ ઘટે છે ॥ ૩ ॥

ઘરમેં ઉખલ ઘરમેં ઘંટી, પર ઘર પીસણ જાય;
પાડોશી શું વાતો કરતાં, ચૂંન કૂતરા ખાય...
કર્કશા નાર. ॥ ૪ ॥

અર્થ :–બધો કર્મરૂપ બાજરો ભરીને દળવા બેઠેલી

[illegible]

એવી તે અદ્‌ભુત કેવી કર્કશા નારીના ધણી આત્માને [illegible] શ્રી આનંદઘનજી મ૦; અત્ર પુનઃ વ્યંગમાં કહે છે કે 'હે આત્મન્! તને આવી કર્કશા નારી મળી તે બદલ તારા ભાગ્યને ધન્યવાદ ઘટે છે' ॥ ૨ ॥

રૂઠ બાજરો પીઅનોજી, લઈ બેઠી ભર રૂપ;
મણ જે પરણ્યા આવી કર્કશે, તો જઇ પડુંગી કૂપ...
કર્કશા૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ :–એ રીતનું વિપરીત વર્તન દાખવવાપૂર્વક પોતાનાથી રીસાઈને બેઠેલી તે કર્કશા નારીને ઉપશાંત કરવા સારૂ તેનો તે સમ્યક્ત્વની યોગ્યતાવાળો પિયુજી સૌમ્યભાવે કહે છે કે–"હવે તો મારે અનિવૃત્તિ કરણમાં કરવા રહેતા (વિઘ્ન કર્મ દલિકોના અભાવ રૂપ) અંતરકરણ વડે કર્મની

ાપ રહેલી કાંઇક ન્યૂન કોટાકોટી સાગરોપમની સ્થિતિરૂપ
ાજરાના બે ભાગ કરવા જ બાકી રહે છે અને તે બે ભાગમાંથી
ણુ તમારે તો (મારે માત્ર અંતર્મુહૂર્ત્ત કાલ પ્રમાણુ જ
દવા રહેતા મિથ્યાત્વના દલિકો વાળા) નાના વિભાગરૂપ મૂઠી
ાજરો જ પીસવો અર્થાત્ આજ સુધી તમે જે અનંતો કાળ
નંતો બાજરો પીસ્યો છે. તે હવેથી તમારે પીસવો
હેતો નથી.”

આમ છતાં કર્કશા તો રોષમાં ને રોષમાં એ બધા
 કર્મદલિકો રૂપ બાજરાનું સુપડું ભરીને દળવા બેઠી ! અને
 સાથે એમ પણ નિર્ણય કરી લીધો કે-“(મિથ્યાત્વની
 સૂપડા પ્રમાણ સ્થિતિના બે ભાગ કરવાની ભાવનાવાળો)
ારો ધણી આવીને હવે જો-બાજરો તો થોડો જ પીસવાનો
તો અને તું તો આ આખું સુપડું ભરીને બેઠી ? એથી તો
ારે હવે તેના શુદ્ધ અને અર્ધશુદ્ધ અને અશુદ્ધ પૂંજરૂપે
ણ ભાગ કરવા પડશે’ ઈત્યાદિ કહેશે તો-તો હું જઇને
મિથ્યાત્વના મોટા ભાગરૂપ કૂવામાં જ પડીશ.’

એવી ટેડી તે કર્કશાનારીના ધણી આત્માને શ્રી આનંદ-
નજી મ૦ અત્ર પુનઃ વ્યંગમાં કહે છે કે :-હે આત્મન્!
ને આવી કર્કશા નારી મળી તે બદલ ખરેખર તારા ભાગ્યને
ન્યવાદ ઘટે છે ॥ ૩ ॥

રમેં ઉખલ ઘરમેં ઘંટી, પર ઘર પીસણ જાય;
ાડોશી શું વાતો કરતાં, ચૂંન કૂતરા ખાય...
કર્કશા નાર. ॥ ૪ ॥

અર્થ :-બધો કર્મરૂપ બાજરો ભરીને દળવા બેઠેલી

કર્કશા, ઘણી બાબત એ પ્રમાણે વિચારી
તો તેના પિયુજીએ તે સુપડા પ્રમાણ ક
બે ભાગ કરીને તેના ત્રણ પૂંજ રૂપ ત્રણ
નાખ્યા. રીસાળ અને રોષાળ કર્કશાએ
એ આપખુદી જોઇને તે રોષ કર્મરૂપ બા
સહિત મિથ્યાત્વના મોટા ભાગ રૂપ કૂવામ
એવી એ અવળચંડી નારને પણ તેનો
હવે તો સમકિત પામ્યો હોવાથી ખૂબ જ સ
છે કે,—"જો ! હવે તો કર્મરૂપી અનાજને દળ
ઘરમાં જ (જે હાલ મહેમાનરૂપે રહેલા છે તે સ
ઘરના સકામ નિર્જરાપ્રદ ધર્માનુષ્ઠાનો રૂપ) ઘ
ખોખરૂં કરવાને (દેશવિરતિ રૂપ) ખાણીયો છે.
પોતાના કરી હવેથી તમારે તેનાથી જ (સકામ નિ
રૂપ) દળવા-પીસવાનું રાખવું અને (અવિરતિ રૂપ
(વિષય-કષાયરૂપ) ઘંટી અને ખાણીયે (અકામ નિ
રૂપ) દળવા-પીસવા જવાનું બંધ કરવું" છતાં
અવિરતિ રૂપ પર ઘરે જઇને જ કર્મરૂપી અનાજ
સૂપડું, અવિરતિના જ વિષય-કષાયરૂપ ઘંટી
દળવા-પીસવાનું જારી રાખ્યું.

ત્યાં દળતાં દળતાં તે અવિરતિ રૂપ પર ઘરના િ
પ્રમાદ અને અશુભ યોગાદી રૂપ-પાડોશીઓની સાથે
કરતા રહેવામાં કર્મરૂપ અનાજના અકામ નિર્જરારૂ
જતાં લોટ પર પણ ધ્યાન નહિ રહેવાથી જે લોટ
જાય તે, વાતોથી ઉપજતા અપ્રત્યાખ્યાનીયના કો

કષાયો રૂપ કૂતરાં ખાતાં હોય અને નવા બંધાતાં, કર્મોરૂપ બાજરો મૂળ સૂપડામાં ઉમેરાતો જ હોય! એટલે કર્કશા, સ્હાય તેટલું દળે તોય તેનું સૂપડું જરાય ઓછું ન થાય! પરિણામે મહેનત માથે પડતી હોવાથી કર્કશા રીસે વધુ બળે, પરંતુ ધણી કહે તેમ તો ન જ વર્તે?

કર્કશાની આ વક્રતા બદલ પણ શ્રી આનંદઘનજી મ. તેના પિયુજીને વ્યંગમાં કહે છે કે, – 'હે પિયુજી! તને આવી કર્કશા નાર મેળવી આપનાર તારા ભાગ્યને ખરેખર ધન્યવાદ ઘટે છે!!!' ॥ ૪ ॥

માંચો બાળ્યો ખરડો બાળ્યો, બાળી ટોયલાની કાઠી;
છપરો બાળ્યો સુપડો બાળ્યો, તોય ના ચડી એક હાંડી,
કર્કશા નાર ॥ ૫ ॥

અર્થ :—તેવી તે વક્ર કર્કશાએ, ધણીને પોતાના ગુણની હાંડીને પકાવવા–પરિપક્વ કરવા સારૂં ધણીના અપૂર્વકરણરૂપ અગ્નિમાં (ગ્રંથિભેદ પામ્યા બાદ) પોતાનો (૧) પ્રરૂપણા મિથ્યાત્વ; (૨) પ્રવર્તન મિથ્યાત્વ; (૩) પરિણામ મિથ્યાત્વ; અને (૪) પ્રદેશ મિથ્યાત્વ; એ ચાર પાયાનો ઢોલીયો બાળ્યો; ધણીના અપુનર્બંધકપણા રૂપ અગ્નિમાં મોહનીયની ઉત્કૃષ્ટ ૭૦ કોડાકોડી સાગરોપમની સ્થિતિરૂપ પોતાનો કરોડરજ્જુ–ખરડો બાળ્યો; પોતાના અવિરતિ રૂપ ડાયલાનો (પદાર્થો પ્રતિની મિથ્યાત્વના ઘરની આસક્તિરૂપ) હાથો બાળ્યો; ધણીના અંતરકરણરૂપ અગ્નિમાં પોતાને (ગ્રંથીને) માથે હતા તે મિથ્યાત્વના દલિકોરૂપ (અંતરકરણ વાળા વિભાગરૂપ માથેથી ખાલી થઇ જવા રૂપે) છાપરૂં

શા, ઘણી બાબત એ પ્રમાણે વિચારી રહેલ છે. તેવામાં
તેના પિયુજીએ તે સુપડા પ્રમાણ કર્મરૂપ બાજરાના
ભાગ કરીને તેના ત્રણ પૂંજ રૂપ ત્રણ ભાગ પણ કરી
ખ્યા. રીસાળ અને રોષાળ કર્કશાએ તો ધણીની
આપખુદી જોઇને તે રાષ કર્મરૂપ બાજરીના સૂપડા
હિત મિથ્યાત્વના મોટા ભાગ રૂપ કૂવામાં ઝંપલાવ્યું.
વી એ અવગચંડી નારને પણ તેનો ધણી–આત્મા,
વે તો સમકિત પામ્યો હોવાથી ખૂબ જ સૌમ્યભાવે કહે
છે,–"જો ! હવે તો કર્મરૂપી અનાજને દળવાને આપણા
રમાં જ (જે હાલ મહેમાનરૂપે રહેલા છે તે સર્વવિરતિ રૂપ
રના સકામ નિર્જરાપ્રદ ધર્માનુષ્ઠાનો રૂપ) ઘંટી છે. અને
ોખરૂં કરવાને (દેશવિરતિ રૂપ) ખાણીયો છે. તો તેને જ
ાતાના કરી હવેથી તમારે તેનાથી જ (સકામ નિર્જરા કરવ
ૂપ) દળવા–પીસવાનું રાખવું અને (અવિરતિ રૂપ) પરઘરન
વિષય–કષાયરૂપ) ઘંટી અને ખાણીયે (અકામ નિર્જરા કરવ
રૂપ) દળવા–પીસવા જવાનું બંધ કરવું" છતાં કર્કશાએ
અવિરતિ રૂપ પર ઘરે જઇને જ કર્મરૂપી અનાજનું ભર્યું
સૂપડું, અવિરતિના જ વિષય–કષાયરૂપ ઘંટી ખાણીએ
દળવા–પીસવાનું જારી રાખ્યું.

ત્યાં દળતાં દળતાં તે અવિરતિ રૂપ પર ઘરના મિથ્યાત
પ્રમાદ અને અશુભ યોગાદી રૂપ–પાડોશીઓની સાથે વાત
કરતા રહેવામાં કર્મરૂપ અનાજના અકામ નિર્જરારૂપ થત
જતા લોટ પર પણ ધ્યાન નહિ રહેવાથી જે લોટ થત
જાય તે, વાતોથી ઉપજતા અપ્રત્યાખ્યાનીયના ક્રોધાદ

કષાયો રૂપ કુતરાં ખાતાં જાય અને નવા બંધાતાં, કર્મોરૂપ બાજરો મૂળ સૂપડામાં ઉમેરાતો જ જાય! એટલે કર્કશા, ચ્હાય તેટલું દળે તોય તેનું સૂપડું જરાય ઓછું ન થાય! પરિણામે મહેનત માથે પડતી હોવાથી કર્કશા રીસે વધુ બળે, પરંતુ ધણી કહે તેમ તો ન જ વર્તે ?

કર્કશાની આ વક્રતા બદલ પણ શ્રી આનંદઘનજી મ. તેના પિયુજીને વ્યંગમાં કહે છે કે, – 'હે પિયુજી! તને આવી કર્કશા નાર મેળવી આપનાર તારા ભાગ્યને ખરેખર ધન્યવાદ ઘટે છે!!!' ॥ ૪ ॥

માંચો ભાંજ્યો બરડો ભાંજ્યો, ભાળી ટોયલાની કાઠી;
છપરો ભાંજ્યો સુપડો ભાંજ્યો, તોય ના ચડી એક હાંડી,
કર્કશા નાર ॥ ૫ ॥

અર્થ :—તેવી તે વક્ર કર્કશાએ, ધણીને પોતાના ગુણની હાંડીને પકાવવા–પરિપક્વ કરવા સારૂં ધણીના અપૂર્વકરણરૂપ અગ્નિમાં (ગ્રંથિભેદ પામ્યા બાદ) પોતાનો (૧) પ્રરૂપણા મિથ્યાત્વ; (૨) પ્રવર્તન મિથ્યાત્વ; (૩) પરિણામ મિથ્યાત્વ; અને (૪) પ્રદેશ મિથ્યાત્વ; એ ચાર પાયાનો ઢાલીયો બાળ્યો; ધણીના અપુનર્બંધકપણા રૂપ અગ્નિમાં મોહનીયની ઉત્કૃષ્ટ ૭૦ કોડાકોડી સાગરોપમની સ્થિતિરૂપ પોતાનો કરોડરજ્જુ–બરડો બાળ્યો; પોતાના અવિરતિ રૂપ ડોયલાનો (પદાર્થો પ્રતિની મિથ્યાત્વના ઘરની આસક્તિરૂપ) હાથો બાળ્યો; ધણીના અંતરકરણરૂપ અગ્નિમાં પોતાને (ગ્રંથીને) માથે હતા તે મિથ્યાત્વના દલિકોરૂપ (અંતરકરણું વાળા વિભાગરૂપ માથેથી ખાલી થઇ જવા રૂપે) છાપરૂં

બાળ્યું અને ધણીના ત્રણ પૂંજરૂપ અગ્નિમાં પોતાનું તે શેષ કાંઇક ન્યૂન એક કોડાકોડી સાગરોપમની સ્થિતિ સ્વરૂપ સુંપડું પણ (શુદ્ધ-અર્ધશુદ્ધ અને અશુદ્ધ થઈ જવા રૂપ) બાળ્યું ! છતાં પોતાના ગુણને પકાવીને ધણીને પીરસવા સારૂં તૈયાર કરવા માંડેલી તે હાંડી ન ગડી ! એટલે કે ધણીને પાછો પોતાના સ્વભાવવાળો બનાવવાના પ્રયાસમાં સફલ થઈ નહીં.

આ બદલ પણ શ્રી આનંદઘનજી મ૦ તેવી નારીના ધણી-આત્માને વ્યંગમાં જણાવે છે કે,-'હે પિયુજી ! તને આવી કર્કશા મળી તે બદલ ખરેખર તારા ભાગ્યને ધન્યવાદ ઘટે છે ! ! !' ॥ ૫ ॥

તીન પાવકી સાત બનાઇ સાત પાવકી એક;
પરણ્યો ડાકી સઘળી ખા ગયો, હું સગુણી એક...
કર્કશા નાર૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ :-કર્કશા કહે છે કે-"એટલી મારી જાત હોમ્યા છતાં ધણી અંગેની તે હાંડી ચઢી નહિ, તો પણ મેં નિરુત્સાહી બન્યા વિના ધણીને પીરસવા સારૂં મારી મિથ્યાત્વના શુદ્ધ-અર્ધશુદ્ધ અને અશુદ્ધ દલિકોના ત્રણ પૂંજરૂપ અંગત મૂડીને પણ હોમવા માંડીને સમ્યક્ત્વ મોહનીય આદિ ત્રણ પ્રકૃતિરૂપ ત્રણશેરી બનાવી ધણીએ દાટી દીધેલી મારી અનંત ચતુષ્કની ખાનગી મૂડીને હસ્તગત કરીને તેની વળી બીજી પણ ચાર જબ્બર શેરી બનાવી અને તે પછી તે સાતેય પ્રકૃતિરૂપ સાત શેરીની (દર્શન સપ્તકરૂપ મિથ્યાત્વના સમગ્ર બળવાળી) ધણીએ મારા

ગુણવાળો કરી દેવા અત્યંત સમર્થ એવી એક જબરદસ્ત રોટી બનાવીને પીરસી ? છતાં મારો તે પરણ્યો તો આખીયે રોટીને ક્ષણવારમાં (ક્ષાયિક સમ્યક્ત્વ પામવાના અંતર્મુહૂર્તમાં) નિર્જરી નાખવા રૂપ હજમ જ કરી ગયો ? આથી હતાશ બનેલી એવી મેં માન્યું કે :–એ રીતે મારી અંગત પણ સર્વ મૂડી જોતજોતામાં હજમ કરી જનારો ધણી હવે ધણી રહ્યો નથી; પરંતુ કોઇ ડાકી=બાઘડો બની ગયો છે અને (મિથ્યાત્વ) ગુણવતી તો હું એકલી જ રહી છું."

અત્ર પણ આનંદઘનજી મ૦ તે નારીના ધણી આત્માને વ્યંગમાં કહે છે કે, હે આત્મન્! તને આવી કર્કશા નારી મળી તે બદલ ખરેખર તારા ભાગ્યને ધન્યવાદ ઘટે છે??? ॥૬॥

ગંગા આવી ગોમતીને, વિચમેં આવી ઘાટી;
ઘરમેં આઇ જોઉં હું તો, હજીયે ન મરીઓ માટી...
કર્કશા નાર૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ :—કર્કશા કહે છે કે– "એ રીતે એકલી થઇ જવા પામેલી અપ્રત્યાખ્યાનીય કષાયવાળી હું એ પછી તો તીર્થ કરવાની ઇચ્છાએ (ધણી દેશવિરતિ નારીને વર્યો હોવાથી) મારા પ્રત્યાખ્યાનીયના કષાય રૂપ ગંગાતીર્થે આવી અને જેવામાં તે પ્રત્યાખ્યાનીય ઘરના સંજવલનના કષાય રૂપ ગોમતીતીર્થે જાઉં છું તેવામાં તો વચમાં જ (ધણી સર્વવિરતિને વર્યો હોવાથી) મારા પ્રત્યાખ્યાનીય કષાયોને લૂંટી જવા સર્વવિરતિના ઘરના સંજવલન-સમસ્ત કષાયોની એક સાગટી ધાડ આવી અને તેણે મ અસહાય દેખીને મારી પ્રત્યાખ્યાનીય સર્વકષાયરૂપ બ

બાળ્યું અને ધણીના ત્રણ પૂંજરૂપ અગ્નિમાં પોતાનું તે શેષ કાંઇક ન્યૂન એક કોડાકોડી સાગરોપમની સ્થિતિ સ્વરૂપ સુંપડું પણ (શુદ્ધ–અર્ધશુદ્ધ અને અશુદ્ધ થઇ જવા રૂપ) બાળ્યું ! છતાં પોતાના ગુણને પકાવીને ધણીને પીરસવા સારૂં તૈયાર કરવા માંડેલી તે હાંડી ન ચઢી ! એટલે કે ધણીને પાછો પોતાના સ્વભાવવાળો બનાવવાના પ્રયાસમાં સફલ થઈ નહીં.

આ બદલ પણ શ્રી આનંદઘનજી મ૦ તેવી નારીના ધણી–આત્માને વ્યંગમાં જણાવે છે કે,–'હે પિયુજી ! તને આવી કર્કશા મળી તે બદલ ખરેખર તારા ભાગ્યને ધન્યવાદ ઘટે છે ! ! !' ॥ ૫ ॥

તીન પાવકી સાત બનાઇ સાત પાવકી એક;
પરણ્યો ઢાકી સઘળી ખા ગયો, હું સગુણી એક...
કર્કશા નાર૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ :–કર્કશા કહે છે કે–"એટલી મારી જાત હોમ્યા છતાં ધણી અંગેની તે હાંડી ચઢી નહિ, તો પણ મેં નિરુત્સાહી બન્યા વિના ધણીને પીરસવા સારૂં મારી મિથ્યાત્વના શુદ્ધ–અર્ધશુદ્ધ અને અશુદ્ધ દલિકોના ત્રણ પૂંજરૂપ અંગત મૂકીને પણ હોમવા માંડીને સમ્યક્ત્વ મોહનીય આદિ ત્રણ પ્રકૃતિરૂપ ત્રણશેરી બનાવી ધણીએ દાટી દીધેલી મારી અનંત ચતુષ્કની ખાનગી મૂડીને હસ્તગત કરીને તેની વળી બીજી પણ ચાર જબ્બર રોટી બનાવી અને તે પછી તે સાતેય પ્રકૃતિરૂપ સાત રોટીની (દર્શન સપ્તકરૂપ મિથ્યાત્વના સમગ્ર બળવાળી) ધણીએ મારા

ગુણુવાળો કરી દેવા અત્યંત સમર્થ એવી એક જબરદસ્ત રોટી બનાવીને પીરસી ? છતાં મારો તે પરણ્યો તો આખીયે રોટીને ક્ષણવારમાં (ક્ષાયિક સમ્યક્ત્વ પામવાના અંતર્મુહૂર્તમાં) નિર્જરી નાખવા રૂપ હજમ જ કરી ગયો ? આથી હતાશ બનેલી એવી મેં માન્યું કે :–એ રીતે મારો અંગત પણ સર્વ મૂડી જોતજોતામાં હજમ કરી જનારો ધણી હવે ધણી રહ્યો નથી; પરંતુ કોઇ ડાકી=ખાઘડો બની ગયો છે અને (મિથ્યાત્વ) ગુણવતી તો હું એકલી જ રહી છું."

અત્ર પણ આનંદઘનજી મ૦ તે નારીના ધણી આત્માને વ્યંગમાં કહે છે કે, હે આત્મન્! તને આવી કર્કશા નારી મળી તે બદલ ખરેખર તારા ભાગ્યને ધન્યવાદ ઘટે છે??? ॥૬॥

ગંગા આવી ગોમતીને, વિચમેં આવી ઘાટી;
ઘરમેં આઇ જોઉં હું તો, હજીયે ન મરીઓ માટી...
કર્કશા નાર૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ :—કર્કશા કહે છે કે– "એ રીતે એકલી થઇ જવા પામેલી અપ્રત્યાખ્યાનીય કષાયવાળી હું એ પછી તો તીર્થ કરવાની ઇચ્છાએ (ધણી દેશવિરતિ નારીને વર્યો હોવાથી) મારા પ્રત્યાખ્યાનીયના કષાય રૂપ ગંગાતીર્થે આવી અને જેવામાં તે પ્રત્યાખ્યાનીય ઘરના સંજ્વલનના કષાય રૂપ ગોમતીતીર્થે જાઉં છું તેવામાં તો વચમાં જ (ધણી સર્વવિરતિને વર્યો હોવાથી) મારા પ્રત્યાખ્યાનીય કષાયોને લૂંટી જવા સર્વવિરતિના ઘરના સંજ્વલનના સમસ્ત કષાયોની એક સામટી ધાડ આવી અને તેણે મને અસહાય દેખીને મારી પ્રત્યાખ્યાનીય સર્વકષાયરૂપ ળ

બાળ્યું અને ધણીના ત્રણ પૂંજરૂપ અગ્નિમાં પોતાનું તે શેષ કાંઇક ન્યૂન એક કોડાકોડી સાગરોપમની સ્થિતિ સ્વરૂપ સુંપડું પણ (શુદ્ધ–અર્ધશુદ્ધ અને અશુદ્ધ થઇ જવા રૂપ) બાળ્યું ! છતાં પોતાના ગુણને પકાવીને ધણીને પીરસવા સારૂં તૈયાર કરવા માંડેલી તે હાંડી ન ચડી ! એટલે કે ધણીને પાછો પોતાના સ્વભાવવાળો બનાવવાના પ્રયાસમાં સફલ થઈ નહીં.

આ બદલ પણ શ્રી આનંદઘનજી મ૦ તેવી નારીના ધણી–આત્માને વ્યંગમાં જણાવે છે કે,–'હે પિયુજી ! તને આવી કર્કશા મળી તે બદલ ખરેખર તારા ભાગ્યને ધન્યવાદ ઘટે છે ! ! !' ॥ ૫ ॥

તીન પાવકી સાત બનાઇ સાત પાવકી એક;
પરણ્યો ડાકી સઘળી ખા ગયો, હું સગુણી એક...
કર્કશા નાર૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ :–કર્કશા કહે છે કે–"એટલી મારી જાત હોમ્યા છતાં ધણી અંગેની તે હાંડી ચઢી નહિ, તો પણ મેં નિરુત્સાહી બન્યા વિના ધણીને પીરસવા સારૂં મારી મિથ્યાત્વના શુદ્ધ–અર્ધશુદ્ધ અને અશુદ્ધ દલિકોના ત્રણ પૂંજરૂપ અંગત મૂડીને પણ હોમવા માંડીને સમ્યક્ત્વ મોહનીય આદિ ત્રણ પ્રકૃતિરૂપ ત્રણરોટી બનાવી ધણીએ દાટી દીધેલી મારી અનંત ચતુષ્કની ખાનગી મૂડીને હસ્તગત કરીને તેની વળી બીજી પણ ચાર જબ્બર રોટી બનાવી અને ને પછી તે સાતેય પ્રકૃતિરૂપ સાત રોટીની (દર્શન સપ્તકરૂપ મિથ્યાત્વના સમગ્ર બળવાળી) ધણીએ મારા

ગુણસ્થાનક રૂપી દેશ અત્યંત મજાનો દેખી તેને જાણક કાળ રહી જાણ્યાને ધીરજથી ? વળી આવી તે પરજો તો આણીને મેઘીને ગુણસ્થાનમાં (છઠ્ઠિ સાતમા આઠમાના અંગમૂળ વર્ષમાં) મિથ્યાત્વ નાટકના રૂપ વર્ણન જ કરી ગયો ? આવી કૃપાળ અનેકી રીતે મેં જાણ્યું કે ભલે હીને આવી અંતર ભણ્યું મર્મ મૂકી મિથ્યાત્વમાં વર્ણન કરી તત્કાલ મળી હવે મળી રહી નથી; પરંતુ હેમ પ્રતિજ્ઞાપદ ગાની ગાંઠ છે અને (મિથ્યાત્વ) ગુણથી તે હું જોરથી જ વધી છું."

હવે પણ આનંદઘનજી મહારાજ નાટકના મળી આત્માને ઓળખાવે છે કે, હે ભગવન્! તમે આવી રૂપશા નાચી મળી તે બદલ અહિંયા નાચ આપને ધન્યવાદ ઘટે છે ??? ઘણા

સંગ આવી ગોળાનીને. વિચરો આવી ચાલી:
ધરજો આણ ભેટ હું ગો. નઠ્યેન મહીજો ગાદી...
કુડૈશા નાચ૮ ॥ ૭ ॥

અર્થ :—રૂપશા કહે છે કે— " મેં ઘણી જોરથી મણ જણા પામેલી અપ્રત્યાખ્યાની કષાયવાળી હું મેં ધારી તેના નાશ કરવાની ઇચ્છાથી (મળી દેશવિરતિ નાટકને નથી હોવાથી) આવા પ્રત્યાખ્યાનીના કષાય રૂપ ગંગાળીઓ આવી અને તેવામાં તે પ્રત્યાખ્યાનીય પછીના સંજ્વલનના કષાય રૂપ ગોળાનીઓ ભેટ ધર્યું તેવામાં તો વચમાં જ (મળી સર્વવિરતિને નથી હોવાથી) આવા પ્રત્યાખ્યાનીય કષાયોને છૂટી જવા સર્વવિરતિના પછીના સંજ્વલનના સૂક્ષ્મ કષાયોની લોક ગાદી પાટ આવી અને તેને મને અશક્ય દેખીને મારો પ્રત્યાખ્યાનીય સર્વકષાયરૂપ ધ

બાળ્યું અને ધણીના ત્રણ પૂંજરૂપ અગ્નિમાં પોતાનું તે શેષ કાંઇક ન્યૂન એક કોડાકોડી સાગરોપમની સ્થિતિ સ્વરૂપ સુંપડું પણ (શુદ્ધ-અર્ધશુદ્ધ અને અશુદ્ધ થઇ જવા રૂપ) બાળ્યું ! છતાં પોતાના ગુણને પકાવીને ધણીને પીરસવા સારૂં તૈયાર કરવા માંડેલી તે હાંડી ન ચઢી ! એટલે કે ધણીને પાછો પોતાના સ્વભાવવાળો બનાવવાના પ્રયાસમાં સફલ થઈ નહીં.

આ બદલ પણ શ્રી આનંદઘનજી મ૦ તેવી નારીના ધણી-આત્માને વ્યંગમાં જણાવે છે કે,-'હે પિયુજી ! તને આવી કર્કશા મળી તે બદલ ખરેખર તારા ભાગ્યને ધન્યવાદ ઘટે છે ! ! !' ॥ ૫ ॥

તીન પાવકી સાત બનાઇ સાત પાવકી એક;
પરણ્યો ડાકી સઘળી ખા ગયો, હું સગુણી એક...
કર્કશા નાર૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ :-કર્કશા કહે છે કે-"એટલી મારી જાત હોમ્યા છતાં ધણી અંગેની તે હાંડી ચઢી નહિ, તો પણ મેં નિરુત્સાહી બન્યા વિના ધણીને પીરસવા સારૂં મારી મિથ્યાત્વના શુદ્ધ-અર્ધશુદ્ધ અને અશુદ્ધ દલિકોના ત્રણ પૂંજરૂપ અંગત મૂડીને પણ હોમવા માંડીને સમ્યક્ત્વ મોહનીય આદિ ત્રણ પ્રકૃતિરૂપ ત્રણશેરી બનાવી ધણીએ દાટી દીધેલી મારી અનંત ચતુષ્કની ખાનગી મૂડીને હસ્તગત કરીને તેની વળી બીજી પણ ચાર જબ્બર રોટી બનાવી અને તે પછી તે સાતેય પ્રકૃતિરૂપ સાત રોટીની (દર્શન સપ્તકરૂપ મિથ્યાત્વના સમગ્ર બળવાળી) ધણીએ મારા

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ ૭ ॥

[illegible]

બાળ્યું અને ધણીના ત્રણ પૂંજરૂપ અગ્નિમાં પોતાનું તે શેષ કાંઇક ન્યૂન એક કોડાકોડી સાગરોપમની સ્થિતિ સ્વરૂપ સુંપડું પણ (શુદ્ધ–અર્ધશુદ્ધ અને અશુદ્ધ થઇ જવા રૂપ) બાળ્યું ! છતાં પોતાના ગુણને પકાવીને ધણીને પીરસવા સારૂં તૈયાર કરવા માંડેલી તે હાંડી ન ચડી ! એટલે કે ધણીને પાછો પોતાના સ્વભાવવાળો બનાવવાના પ્રયાસમાં સફલ થઈ નહીં.

આ બદલ પણ શ્રી આનંદઘનજી મ૦ તેવી નારીના ધણી–આત્માને વ્યંગમાં જણાવે છે કે,–'હે પિયુજી! તને આવી કર્કશા મળી તે બદલ ખરેખર તારા ભાગ્યને ધન્યવાદ ઘટે છે!!!' ॥ ૫ ॥

તીન પાવકી સાત બનાઇ સાત પાવકી એક;
પરણ્યો ડાકી સઘળી ખા ગયો, હું સગુણી એક...
કર્કશા નાર૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ :–કર્કશા કહે છે કે–"એટલી મારી જાત હોમ્યા છતાં ધણી અંગેની તે હાંડી ચઢી નહિ, તો પણ મેં નિરુત્સાહી બન્યા વિના ધણીને પીરસવા સારૂં મારી મિથ્યાત્વના શુદ્ધ–અર્ધશુદ્ધ અને અશુદ્ધ દલિકોના ત્રણ પૂંજરૂપ અંગત મૂડીને પણ હોમવા માંડીને સમ્યક્ત્વ મોહનીય આદિ ત્રણ પ્રકૃતિરૂપ ત્રણશેરી બનાવી ધણીએ દાટી દીધેલી મારી અનંત ચતુષ્કની ખાનગી મૂડીને હસ્તગત કરીને તેની વળી બીજી પણ ચાર જબ્બર રોટી બનાવી અને તે પછી તે સાતેય પ્રકૃતિરૂપ સાત રોટીની (દર્શન સપ્તકરૂપ મિથ્યાત્વના સમગ્ર બળવાળી) ધણીએ મારા

ગુણસ્થાનક કરી લેવા અત્યંત આર્દ્ર થયો છું. અને જગ-
જીવન જેવી ભાવનાએ પીડ્યો છે છતાં આપે તે પરદેશ તો
આણીને મેલીને ગુણસ્થાનકમાં (ધાર્મિક પ્રેમરૂપ પાણીના
સંગમસ્થાનમાં) નિર્મળ નાહવા રૂપ ક્રમ જ કરી શકે?
આથી હળવાશ અનુભવી સ્વામી મેં જાણ્યું કે જેમ રીતે મારી
સાથે પણ સર્વ ગુણો મેળવીને ક્રમ કરી જન્મેલ
મળી તને પણ સ્પર્શ થયા; પરંતુ કોઈ પ્રતિબંધકો ભરી
ભરેલ છે અને (મિથ્યાત્વ) ગુણની સાથે જોડી જ રહી છું."

અત્ર પણ આનંદઘનજી મહારાજ તે નાહેલા પછી આત્માને
પ્રશંસા કરે છે કે, હે ભગવાન્! તમે આવી કઈયા નાહી
ભરી તે બાદ પ્રભુ તારા ભાગ્યને ધન્યવાદ ઘટે છે...

ગંગા આવી ગોમતીને, ત્રિવેણી આવી ઘાટી;
ઘરમેં આપ લેઉં હું તો, લજ્જૈ ન મર્યો માટી...
કઈયા નાહ્ય ॥ ૭ ॥

અર્થ :—કઈયા કહે છે કે "જે રીતે જોડી
થઈ જવા પામેલી અપ્રત્યાખ્યાનીય કષાયવાળી હું તેને પછી
તો તીર્થ કરવાની ઇચ્છાએ (થોડી દેશવિરતિ નાહીને
જેવી રીતેથી) મારા પ્રત્યાખ્યાનીયના કષાય રૂપ ગંગાનદીએ
આવી અને લેવામાં તે પ્રત્યાખ્યાનીય ઘરના સંજ્વલનના
કષાય રૂપ ગોમતીનદીએ નાહી હું નેવામાં તો વખતમાં જ
(થોડી સર્વવિરતિને જેવી રીતેથી) મારા પ્રત્યાખ્યાનીય
કષાયોને છૂટી જવા સર્વવિરતિના ઘરના સંજ્વલનના
અનંત કષાયોની એક ત્રિવેણી ઘાટ આવી અને તેણે
અસહાય દેખીને મારો પ્રત્યાખ્યાનીય સર્વકષાયરૂપ

મૂડી બળાત્કારે લૂંટી લીધી ! આથી મારી પાસે મૂડી તરી શેષ રહેલા મારા સંજ્વલનના ઘરના અનંતાનુબંધીના કષા રૂપ ઘરમાં હું પાછી આવી અને ઘરમાં હું પાછી આવ અને ઘરમાં જોઉં છું તો જણાયું કે–'મારો ધણી ડા થવાને લીધે પ્રત્યાખ્યાનીય કષાયની પણ મૂડી ખાઇ ગયે હોવા છતાં હજુ પણ મર્યો નથી."

અત્ર પણ શ્રી આનંદઘનજી મ. તે નારીના ધણ આત્માને વ્યંગમાં જ કહે છે કે–'હે આત્મન્! તને આવ કર્કશા નારી મળી તે બદલ ખરેખર તારા ભાગ્ય ધન્યવાદ ઘટે છે !!!' ॥ ૭ ॥

નાહી ધોઇ વેશ બનાઈ, તિલક કરે અપાર;
સૂર્ય સામને કરે વિનતિ, કદી મરે ભરથાર...
કર્કશા નાર૦ ॥ ૮ ॥

અર્થ:—એ રીતે પોતાના ધણીના હાથે પોતાન ચારિત્ર મોહનીયના ૧૬ કષાય તથા ૯ નોકષાયની મળ ૨૫ અને દર્શન મોહનીયની ૩ મળીને મોહનીય કર્મન અઠ્ઠાવીશેય પ્રકૃતિરૂપ જબરદસ્ત મૂડીથી ખાલસા થવારૂ નાહી ધોઈને સાફ થયેલી હોવાને લીધે કર્કશાને હવે તે પોતાનો ધણી પોતાનો કટ્ટર વૈરી સમજાયો. આથી તેણીએ પોતાના ધણીને (સંસારના મૂળરૂપ નિજમાંથી) વહેલો મરી જવાના સબળ ઉપાય રૂપ સર્વવિરતિનો વેષ સજ્યો અને પોતાના ભૌતિક દેહે ચારિત્રની સંખ્યાત ગુણવૃદ્ધિ–અસંખ્યાત ગુણવૃદ્ધિના ચઢતા પરિણામરૂપ અપાર તિલકો કરવા જારી રાખીને, 'હે ભગવાન્! આ મારો ભરતાર જેમ બને તેમ

સુખી જીવનનો અદ્દભુત કીમિ

તમારૂં મન વધારે સુખકારી વસ્તુઓ તરફ
જ્યારે ક્લેશકર વસ્તુઓનું સ્મરણ તમારા મ
ધસારો કરે, ત્યારે તમારી ઇચ્છાશક્તિ અજમા
તમારા બુદ્ધિપ્રદેશમાં જે વસ્તુઓને સ્થાન

જો કંઈ અણગમતી વસ્તુ તમારા મનમાં ઘુસી જાય તો રાત પડે એટલે તેને ભૂંસી નાખજો.

ત્યાર પછી બીજા દિવસ તમારા માટે નિર્માણ થયો હોય તો માત્ર સુંદર અને સુખકર વસ્તુઓને સ્મરણમાં રાખીને તે દિવસને આગલા દિવસ કરતાં વધારે સારો બનાવજો.

જે ચીજો ન ગમે એવી હોય,

જે ચીજો ક્લેશદાયક હોય,

જે ચીજો આપણે હૃદયમાં કડવાશ અને કઠોરતા આણે તેવી હોય,

તે ચીજોને આપણે ભૂલી જવી જોઈએ.

તે ચીજને આપણા મગજમાંથી વિદાય કરવી જોઈએ. તે ચીજોને વિસ્મરણના વિસ્તીર્ણ પ્રદેશ પ્રદેશમાં હાંકી કાઢવી જોઈએ.

જો કોઈએ

તમારા તરફ નીચવૃત્તિ બતાવી હોય,

તમારું અપમાન કર્યું હોય,

તમને ગાળો દીધી હોય,

તમારા તરફ તિરસ્કાર કે અવિવેક ભર્યું હોય તો તે **તમામ તે ભૂલી જાઓ.**

તમારા મિત્રોની વિલક્ષણતા ભૂલી જજો !

તેઓના દોષ ભૂલી જજો !

તેઓના સદ્ગુણો યાદ રાખજો !

તમારી નિરાશાઓ ભૂલી જજો !

તમારી વિટંબણાઓ ભૂલી જજો !

ન ગમે તેવી સઘળી વસ્તુઓ ભૂલી જજો !!!

સુખી જીવનનો અદ્દભુત કીમિયો

તમારૂં મન વધારે સુખકારી વસ્તુઓ તરફ દોરવો જ્યારે ક્લેશકર વસ્તુઓનું સ્મરણ ત્હમારા મગજ પ ઘસારો કરે, ત્યારે ત્હમારી ઇચ્છાશક્તિ અજમાવો અને ત્હમારા બુદ્ધિપ્રદેશમાં એ વસ્તુઓને સ્થાન આપશો નહીં.

એકદમ ત્હમારા વિચારને જે કાળે તમે સુખમાં ગાળ્યો હોય તે તરફ લઈ જજો. અણગમતી વસ્તુઓને ત્હમારા વિચારમાં સ્થાન આપશો જ નહિ.

એકાદ ચોપડી લઈને તે વાંચવા બેસજો. નહી તો કોઈ બીજી જગ્યાએ જઈને બેસજો. ખુલ્લી હવામાં બહાર નીકળો. અને ચાલતાં કે ગાડીમાં બેસીને ફરવા જાઓ.

બીજી વસ્તુઓથી મગજને એવું તો ભરી નાખજો કે કષ્ટકર બનાવોનાં સ્મરણને માટે અવકાશ જ રહે નહી. સૂર્યાસ્ત થાય અને રાત પડે એટલે દિવસના સઘળા કષ્ટદાયક બનાવોને ત્હમારા મનમાંથી સરી જવા અને વિસ્મરણમાં સઘળા ડુબી જવા દેજો.

તેને બાંધી ...

જો કંઈ અણગમતી વસ્તુ તમારા મનમાં ઘુસી જાય તો રાત પડે એટલે તેને ભૂંસી નાખજો.

ત્યાર પછી બીજા દિવસ ત્હમારા માટે નિર્માણ થયો હોય તો માત્ર સુંદર અને સુખકર વસ્તુઓને સ્મરણમાં રાખીને તે દિવસને આગલા દિવસ કરતાં વધારે સારો બનાવજો.

જે ચીજો ન ગમે એવી હોય,

જે ચીજો ક્લેશદાયક હોય,

જે ચીજો આપણે હૃદયમાં કડવાશ અને કઠોરતા આણે તેવી હોય,

તે ચીજોને આપણે ભૂલી જવી જોઈએ.

તે ચીજને આપણા મગજમાંથી વિદાય કરવી જોઈએ. તે ચીજોને વિસ્મરણના વિસ્તીર્ણ પ્રદેશ પ્રદેશમાં હાંકી કાઢવી જોઈએ.

જો કોઈએ

ત્હમારા તરફ નીચવૃત્તિ બતાવી હોય,

ત્હમારૂં અપમાન કર્યું હોય,

ત્હમને ગાળો દીધી હોય,

તમારા તરફ તિરસ્કાર કે અવિવેક ભર્યું હોય તો તે **તમામ તે ભૂલી જાઓ.**

ત્હમારા મિત્રોની વિલક્ષણતા ભૂલી જજો !

તેઓના દોષ ભૂલી જજો !

તેઓના સદ્ગુણો યાદ રાખજો !

ત્હમારી નિરાશાઓ ભૂલી જજો !

ત્હમારી વિટંબણાઓ ભૂલી જજો !

ન ગમે તેવી સઘળી વસ્તુઓ ભૂલી જજો !!!

પંડિત પ્રવર–કવિવર્ય–શ્રી વીરવિજયજી
મહારાજ કૃત–

* હિતશિક્ષા – છત્રીસી *

[વિવરણ સહિત]

卐

પં. વીરવિજયજી મહારાજની કવિત્વ–શક્તિનો પરિચય અનેક ક્ષેત્રમાં મળે છે. ચૈત્યવંદન, સ્તવન, સજ્ઝાય, સ્તુતિ, રાસ, પૂજા વગેરે સર્વમાં તેમનો રસ–પ્રવાહ અસ્ખલિત વહ્યો છે. પણ તે બધી ધર્મની ઉચ્ચ કક્ષાની કૃતિઓ હોવાને લીધે–સર્વભોગ્ય થઇ શકે તેમ નથી. જ્યારે પ્રસ્તુત ‘ **હિતશિક્ષા–છત્રીસી** ’ એ એમની એવી કૃતિ છે કે તે સર્વભોગ્ય થવામાં કોઇ પણ પ્રકારે અયોગ્ય નથી.

આ ‘ **છત્રીસી** ’ માં ૩૬ ગાથાઓ છે. તેમાં પ્રથમ અઢાર ગાથામાં પુરૂષને શિખામણ છે. પછી આઠ ગાથામાં સ્ત્રીઓને શિખામણ છે. અને પછી દશ ગાથામાં સ્ત્રી–પુરૂષ બન્નેને શિખામણ આપી છે.

સાચી શિખામણ દેનાર દુર્લભ છે. સાચી શિખામણ કોઇ કોઇ પ્રસંગે એવા લાભ આપનારી થાય છે કે જેનું મૂલ્ય આંકી ન શકાય. એનો અનુભવ ત્યારેજ થાય કે જ્યારે એવો પ્રસંગ મળે, અને શિખામણ મળી ન હોય એવા પ્રસંગે જેને હિતશિક્ષા નથી મળી એવા મનુષ્યો કેવા છબરડા વાળે છે. એ સમજાવવું આ સ્થળમાં જરૂરનું નથી.

વારંવાર વાંચી–વિચારીને હૃદયમાં ધારણ કરવા યોગ્ય આ હિતશિક્ષાઓ છે. એ માટે સર્વ પ્રથમ કર્તા એ શિખામણ આપે છે કે–

" હે સજ્જન નર અને નારી ? સારી હિત શિખામણ તમે સાંભળજો.

કોઇ શિખામણ આપે ત્યારે તેના ઉપર રીસ ન કરતા ! ! !

શિખામણ દેનાર ઉપર રીસ કરનારાનું ભાગ્ય પરવારી બેસે છે,

કવિ આ વાત નીચે પ્રમાણે કવિતામાં જણાવે છે.

૧

સાંભળજો સજ્જન નરનારી, હિત શિખામણ સારી જો;
રીસ કરે દેતાં શિખામણ, ભાગ્યદશા પરવારી–
સુણજો સજ્જન રે, લોક વિરુદ્ધ નિવાર; સુ.
જગત બડો વ્યવહાર : સુ. ॥૧॥

૧૮ મી ગાથા સુધી પુરૂષસંબંધી શિખામણો કહેવાય છે :–

(૧) શિખામણ દેનાર ઉપર રીસ કરનારનું ભાગ્ય ઘટે છે.

(૨) લોક વિરુદ્ધ આચરણ કરવું નહિ.

(૩) વિશ્વમાં વ્યવહાર એ પ્રધાન છે.

૨

મૂરખ બાલક જાચક વ્યસની, કારુને વળી નારુજી;
જો સંસારે સદા સુખ વંછો તો, ચોરની સંગત વારુ;
સુણજો સજ્જન રે. ॥૨॥

આ ગાથામાં એક રીતે એક શિખામણ છે, અને બીજી રીતે સાત શિખામણો છે.

મૂર્ખ, બાલ, યાચક, વ્યસની, કારુ (વસવાયા) અને ચોર, એ સાતની સોબત ન કરવી–એમ એક શિખામણ છે અને દરેકને છુટી પાડીએ તો સાત શિખામણો થાય તે આપ્રમાણે :–

(૧) મૂર્ખની સોબત ન કરવી
(૨) બાલકની " "
(૩) યાચકની " "
(૪) વ્યસનીની " "
(૫) કારૂ(કારીગર)ની સોબત ન કરવી
(૬) નારૂ(વસવાયા)ની " "
(૭) ચોરની સોબત ન કરવી

૩

વેશ્યા સાથે વણજ ન કરીએ, નીચશું નેહ ન ધરીએ જી;
ખાંપણ આવે ઘર ધન જાવે, જીવિતને પરહરીએ;
સુણજો સજ્જનરે ॥ ૩ ॥

(૧) વેશ્યા સાથે વેપાર કરવો નહીં.
(૨) નીચ માણસ સાથે સ્નેહ કરવો નહીં.

૪

કામ વિના પર ઘર નહિ જઈએ, આળગાળ ન દીજે જી;
બળીયા સાથે બાથ ન ભરીએ, કુટુંબ કલહ નહિ કીજે;
સુણજો સજ્જનરે ॥ ૪ ॥

(૧) કામવગર પારકે ઘેર જવું નહિં.
(૨) કોઈ ઉપર આળ ચડાવવું નહિં.
(૩) કોઈને ગાળ દેવી નહિ.
(૪) બલવાન સાથે બાઝવું નહિ.
(૫) કુટુંબ કલેશ કરવો નહિ.

૫

દુશ્મન શું પરનારી સાથે, તજીયે વાત એકાંતે
માતા બહિન શું મારગ જાતાં, વાત ન કરીએ
સુણજો સજ્જનરે

(૧) દુશ્મનની સાથે એકાંતમાં વાત કરવી ન
(૨) પરસ્ત્રી સાથે એકાંતમાં વાત કરવી નહિ
(૩) માતા અને બહેન સાથે માર્ગે ચાલ
કરવી નહિ,
(૪) માતા અને બહેન સાથે રાતે વાત ક

૬

.જા રમણી ઘરનો સોની, વિશ્વાસે નવ ર
માતા પિતા ગુરુ બિણ બીજાને, ગુહ્યની વાત
સુણસો સજ

(૧) રાજાનો વિશ્વાસ કરવો નહિ.
(૨) સ્ત્રીનો વિશ્વાસ કરવો નહિ,
(૩) ઘરના સોનીનો વિશ્વાસ કરવો ન
(૪) માતા પિતા અને ગુરુ સિવાય
ગુહ્ય (ગુપ્ત વાત) કરવી નહિ,

૭

ાણુજાણ્યાં શું ગામ ન જઇએ, ઝાડ તળે નહિ બેસીએ જી;
ાથી ઘોડા ગાડી જાતાં, દુરજનથી દૂર ખસીએ
સુણજો સજ્જનરે ॥ ૭ ॥

(૧) અણુજાણ્યા ગામે અથવા અજાણ્યા માણુસનો સાથ કરીને ગામાંતરે ન જવું.

(૨) ઝાડ નીચે વાસ કરવો નહિ.

(૩) ચાલતાં હાથી, ઘોડા અને ગાડીથી તથા દુર્જનથી દૂર રહેવું.

૮

ાત કરતાં રીસ ન કરીએ, ભય મારગ નહિ જઈ એ જી;
જણ વાત કરે ત્યાં છાની, ત્યાં ઊભા નહિ રહીએ;
સુણજો સજ્જનરે ॥ ૮ ॥

(૧) રમત કરતાં રીસ ન કરવી,

(૨) ભયવાળા રસ્તે જવું નહિ,

(૩) બે જણા છાની વાત કરતાં હોય ત્યાં ઉભા રહેવું નહિ,

૯

ર વિણ વાત ન કરીએ, ઈચ્છા વિણ નવ જમીએ જી;
વિદ્યાનો મદ પરિહરીએ, નમતા સાથે નમીએ;
સુણજો સજ્જનરે ॥ ૯ ॥

(૧) હુંકારા વગર વાત કરવી નહિ,

(૨) ઈચ્છા (રુચિ) વગર જમવું નહિ,

(૩) ધન અને વિદ્યાનો મદ કરવો નહિ,

(૪) નમતાને નમવું,

૧૦

ર્ખ જોગી રાજા પંડિત, હાંસી કરી નહિ હંસીએ જી;
થી વાઘ સર્પ નર લઢતાં, દેખીને દૂર ખસીએ;
સુણજો સજ્જનરે ॥ ૧૦ ॥

(૧) મૂર્ખ, યોગી, રાજા અને પંડિત એ ચારની મશ્કરી કરવી નહિ.

(૨) હાથી, વાઘ, સર્પ, અને માણસ લડતાં હો ત્યારે ત્યાં ઉભા ન રહેતાં દૂર ખસી જવું.

૧૧

વા કાંઠે હાંસી ન કરીએ, કેફ કરી નહિ ભમીએ
રો ન કરીએ ઘર વેચીને, જુગાર નહિ રમી
સુણજો સજ્જનરે ॥ ૧૧

(૧) કૂવાને કાંઠે હાંસી–મશ્કરી ન કરવી,

(૨) કેફ (નશો) ચડે એવી માદક ચીજનું સે કરવું નહિ, ને કરવું ભટકવું નહિ,

(૩) ઘરવેચીને વરો–નાતનો જમણવાર કરવો ન

(૪) જુગાર રમવો નહિ,

૧૨-૧૩

ભણતાં ગણતાં આળસ તજીએ, લખતાં વાત ન કરીએ
પરહસ્તે પરદેશ દુકાને, આપણું નામ ન ધ
॥ ૧

નામું માંડો આળસ છોડી, દેવાદાર ન થઈએ
કેષ્ટ ભયાનક સ્થાનને વરજી, દેશાવર જઈ રહ
સુણજો સજ્જનરે ॥ ૧

(૧) ભણુવા–ગણુવામાં આળસ કરવી નહિં,
(૨) લખતાં લખતાં વાત કરવી નહિ,
(૩) પારકાની સત્તાવાળી દુકાનમાં પોતાનું નામ ન આપવું.
(૪) પરદેશમાં રહેલી દુકાને પોતાનું નામ ન રાખવું
(૫) આળસ તજીને નામું માંડવું.
(૬) દેવાદાર ન થવું.
(૭) કષ્ટ અને ભયવાળા સ્થાનને છોડી દઈ પરદેશ જઇને રહેવું.

૧૪–૧૫

ધનવંતો ને વેષ મલિનતા, પગશું પગ ઘસી ધોવે જી; નાપિત ઘર જઈ શિર મૂંડાવે, પાણીમાં મુખ જોવે નહાવણ દાતણ સુંદર ન કરે, બેઠો તરણાં તોડે જી; ભોંયે ચિત્રામણ નાગો સુવે તેને લક્ષ્મી છોડે; સુણજો સજ્જનરે ॥ ૧૫ ॥

(૧) છતી સંપત્તિએ મલિન વેશ ધારણ કરવો નહિ;
(૨) પગથી પગ ઘસીને ધોવા નહિ,
(૩) હજામને ઘરે જઇને માથું મુંડાવવું નહિ.
(૪) પાણીમાં મોઢું જોવું નહિ.
(૫) સ્નાન અને દાતણ સુન્દર સારી રીતે કરવા.
(૬) બેઠા બેઠા ઘાસના તણખલા તોડવા નહિ.
(૭) ભૂમિ ઉપર જે તે ચિતર્યા કરવું નહિ.
(૮) નાગા સૂવું નહિ.

આ કરનારા પાસે લક્ષ્મી ટકતી નથી.

૧૬-૧૭-૧૮

માતા ચરણે શિશ નમાવી, બાપને કરીએ પ્રણામ જી;
દેવગુરુને વિધિએ વાંદી, કરે સંસારના કામ ॥ ૧૬ ॥
બે હાથે માથું નહિ ખણીએ કાન નહિ ખોતરીએ જી;
ઊભા કેડે હાથ ન દીજે, સામે પૂરે ન તરીએ ॥ ૧૭ ॥
તેલ તમાકુ તજીએ, અણગળ જળ નહિ પીજે જી;
કુલવંતી સતીને શિખામણ, હવે નર બેકી દીજે;
સુણજો સજ્જનરે ॥ ૧૮ ॥

(૧) માતાને પગે લાગીને અને પિતાને પ્રણામ કરીને પછી બીજા કાર્ય કરવા.
(૨) સંસારના કામોમાં જોડાતાં પહેલાં દેવગુરૂને વિધિ પૂર્વક વંદન કરવું.
(૩) બે હાથે માથું ખણવું નહિ.
(૪) કાન ખોતરવા નહિ.
(૫) કેડે હાથ દઈને ઊભુ રહેવું નહિ.
(૬) સામે પૂરે તરવું નહિ.
(૭) તેલ-તમાકુનો ત્યાગ કરવો.
(૮) અણગળ પાણી પીવું નહિ.

હવે સ્ત્રી સંબંધી શિખામણો કહે છે:—

૧૯

। સાસ જેઠ જેઠાણીએ, નણદી વિનય મ મૂકોજી;
સંચરતાં, ચતુરાં ચાલ ન ચૂકો;
સુણજો સજ્જનરે ॥ ૧૯ ॥

(૧) સસરા, સાસુ, જેઠ, જેઠાણી અને નણં
વિનય મૂકવો નહિ.

(૨) શેરીમાં જતા આવતાં શાણપણ રાખવું
ચાલ ચૂકવી નહિ.

૨૦

નીચ સાહેલી સંગ ન કીજે, પરમંદિર નહિ ભમીએ
રાત્રી પડે ઘરબાર ન જઈએ સહુને જમાડી જમી
સુણજો સજ્જનરે ॥ ૨૦

(૧) હલકી સખીનો સંગ ન કરવો.

(૨) પારકે ઘેર ભટકવું નહિ.

(૩) રાત્રે ઘર બહાર જવું નહિ.

(૪) સહુને જમાડ્યા પછી જમવું.

૨૧

ધોબણ માલણ કુંભારણ, જોગણ સંગ ન કરીએ
સહેજે કોઈક આળ ચડાવે એવું શાને કરી
સુણજો સજ્જનરે ॥ ૨૧

(૧) ધોબણ, માલણ, કુંભારણ, અને જોગણને
સંગ કરવો નહિ.

૨૨-૨૩

નિજ ભરતાર ગયો દેશાવર, તવ શણગાર ન ધરીએ
જમવા નાતિ વચ્ચે નહિ જઈએ, દુર્જન દેખી ડરીએ
॥ ૨૨

પરશેરી ગરબો ગાવાને, મેલે ભેલે ન જઈએ જી;
નાવણ ધોવણ નદી કિનારે જાતાં નિર્લજ્જ થઈએ;
સુણજો સજ્જનરે ॥ ૨૩ ॥

(૧) પોતાનો પતિ પરદેશ ગયો હોય ત્યારે શૃંગાર
સજવા નહિ.
(૨) જ્ઞાતિ વરામાં જમવા જવું નહિ.
(૩) દુર્જનથી દૂર રહેવું-ડરવું.
(૪) પારકી શેરીમાં ગરબા ગાવા જવું નહિ.
(૫) મેળામાં અને નાટક ભવાઈ આદિ ખેલમાં જવું નહિ.
(૬) ન્હાવા ધોવા માટે નદી કિનારે જવું નહિ.

૨૪

પડતે પગે ચાલ ચાલીજે, હુન્નર સહુ શીખીજે
સ્નાન સુવસ્ત્રે રસોઈ કરીને, દાન સુપાત્રે દી
સુણજો સજ્જન રે ॥ ૨

(૧) ઉપડતે પગે ચાલવું, (ઘસાતા પગે ચાલવું ન
(૨) બધી કળાઓ શિખવી.
(૩) સ્નાન કરી સ્વચ્છ કપડાં પહેરીને રસોઈ ક
સુપાત્રે દાન દેવું.

૨૫-૨૬

શોક્ય તણાં લઘુ બાલક દેખી, મ ધરો ખેદ હૈયા
તેહની સુખ શીતલ આશિષે, પુત્રતણાં ફલ પામે
બાર બરસ બાલક સુરપડિમા, એ બે સરિખાં ક
ભક્તિ કરે સુખ લીલા પામે, ખેદ કરે દુઃખ
સુણજો સજ્જન

(૧) શોક્યના નાના બાલકને જોઈને ખેદ ક
(૨) બાર વરસ સુધીની ઉમ્મરના બા
પ્રતિમાની જેમ ભક્તિ કરવી.

[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
સુણજો સજ્જનરે ॥ ૨૭ ॥

(૧) [illegible]

(૨) [illegible]

૨૮ ૨૯ ૩૦ ૩૧.

વમન કરીને ચિંતાબળે, નબળે આસન બેસી જી;
વિદિશિ દક્ષિણદિશિ સન્મુખે, ભોજનું પશુએ પેસી
અગ્નિતાપે ઋતુવંતી પાસે, પેટ અજીરણ વેળા જી;
આકાશે ભોજન નહિ કરીએ, બે જણ બેસી ભેળા ॥ ૨૯ ॥
અતિશય ઊનું ખારું ખાટું શાક ઘણું નહિ ખાવું જી;
મૌન પણે ઉડીંગણ વરજી, જમવા પહેલા નહાવું
ધાન્ય વખાણી, બખોડી ન ખાવું, તડકે બેસી ન જમવું જી;
માંદા પાસે, રાત તજીને, નરણાં પાણી ન પીવું;
સુણજો સજ્જનરે ॥ ૩૧ ॥

(૧) વમન–ઉલટી કરીને જમવું નહિ.
(૨) ચિંતાથી બળતે મને જમવું નહિ.
(૩) નબળે આસને–શિથિલ પણે બેસીને જમવું નહિ.
(૪) વિદિશાએ–ખૂણા તરફ બેસીને જમવું નહિ.
(૫) દક્ષિણ દિશા સન્મુખ બેસીને જમવું નહિ.

(૬) અંધારે જમવું નહિ,
(૭) પશુએ બોટેલું જમવું નહિ.
(૮) અજાણી ચીજ ખાવી નહિ. અજાણ્યે પાત્રે
જમવું નહિ.
(૯) ઋતુવંતી સ્ત્રીના પાત્રમાં જમવું નહિ,
(૧૦) પેટમાં અજીર્ણ હોય ત્યારે જમવું નહિ.
(૧૧) આકાશમાં–ખુલ્લામાં જમવું નહિ.
(૧૨) બે જણા ભેગા બેસીને એક થાળામાં જમવું ન
(૧૩) અતિશય ઉનું ખાવું નહિ.
(૧૪) અતિશય ખારું ખાવું નહિ,
(૧૫) અતિશય ખાટું ખાવું નહિ.
(૧૬) ઘણું શાક ખાવું નહિ.
(૧૭) જમતાં જમતાં મૌન ધારણ કરવું–બોલવુ
(૧૮) ઓઠિંગણ દઇને–અઢેલીને જમવું નહિ
(૧૯) સ્નાન કરીને સ્વચ્છ થઇને જમવું
(૨૦) અનાજને વખાણીને ખાવું નહિ.
(૨૧) અનાજને વખોડીને ખાવું નહિ.
(૨૨) તડકે બેસીને જમવું નહિ.
(૨૩) માંદા માણસ પાસે બેસીને જમવું
(૨૪) રાત્રે જમવું નહિ.
(૨૫) નરણે કોઠે પાણી પીવું નહિ.

૩૨

કંદમૂલ અભક્ષ્યને બોળો, વાસી વિદલ
જઠ તજો પરનિંદા હિંસા, જો વળી ન
સુણજો સજ

(૧) કંદમૂલ, અભક્ષ, બોળ અથાણું વાસી અને
વિદળ ખાવા નહિં.
(૨) જૂઠું બોલવું નહિં.
(૩) પારકી નિંદા કરવી નહિં.
(૪) હિંસાનો ત્યાગ કરવો.

૩૩-૩૪-૩૫-૩૬

વ્રત-પચ્ચક્ખાણ ધરી ગુરુ હાથે, તીરથ યાત્રા કરીએ જી
પુણ્ય ઉદય જો મોટો પ્રગટે, તો સંઘવીર ધરી ॥ ૩૩
મારગમાં મન મોકળું રાખી, બહુ વિધ સંઘ જમાડો
સુરલોકે સુખ સઘળાં પામે, પણ નહિં એહવો દહા ॥ ૩૪

તીરથ તારણ શિવસુખકારણ, સિદ્ધાચલ ગિરનારે
પ્રભુ ભક્તિ ગુણશ્રેણે ભવજલ, તરીએ એક અવ ॥ ૩

લૌકિક લોકોત્તર હિતશિક્ષા-છત્રીશી એ બોર
પંડિત શ્રી શુભ-વીરવિજયસુખ-વાણી મોહન
સુણજો સજ્જનરે ॥

(૧) ગુરુ મહારાજની પાસે વ્રત-નિયમ લેવાં
(૨) તીર્થયાત્રા કરવી.
(૩) સંઘ કાઢવો.
(૪) સંઘ જમણ કરી-સાધર્મિક ભક્તિ કર
(૫) સિદ્ધાચલજી-ગિરનાર પર વિશેષે પ્રભુભ
વિવેકી આત્માએ ધર્માનુકૂળજીવન જીવવા
શિખામણો જીવનમાં ઉતારવી ઘટે.

(૧) કંદમૂલ, અભક્ષ્ય, બોળ અથાણું વાસી અને વિદળ ખાવા નહિં.
(૨) જૂઠું બોલવું નહિં.
(૩) પારકી નિંદા કરવી નહિં.
(૪) હિંસાનો ત્યાગ કરવો.

૩૩-૩૪-૩૫-૩૬

વ્રત-પચ્ચક્‌ખાણ ધરી ગુરુ હાથે, તીરથ યાત્રા કરીએ જી;
પુણ્ય ઉદય જો મોટો પ્રગટે, તો સંઘવીર ધરી ॥ ૩૩ ॥
મારગમાં મન મોકળું રાખી, બહુ વિધ સંઘ જમાડો જી;
સુરલોકે સુખ સઘળાં પામે, પણ નહિં એહવો દહાડો ॥ ૩૪ ॥
તીરથ તારણ શિવસુખકારણ, સિદ્ધાચલ ગિરનારે જી;
પ્રભુ ભક્તિ ગુણશ્રેણે ભવજલ, તરીએ એક અવતારે ॥ ૩૫ ॥
લૌકિક લોકોત્તર હિતશિક્ષા-છત્રીશી એ બોલી જી;
પંડિત શ્રી શુભ-વીરવિજયસુખ-વાણી મોહન વેલી;
સુણજો સજ્જનરે ॥ ૩૬ ॥

(૧) ગુરુ મહારાજની પાસે વ્રત-નિયમ લેવાં.
(૨) તીર્થયાત્રા કરવી.
(૩) સંઘ કાઢવો.
(૪) સંઘ જમણ કરી-સાધર્મિક ભક્તિ કરવી.
(૫) સિદ્ધાચલજી-ગિરનાર પર વિશેષે પ્રભુ ભક્તિ કરવી.

વિવેકી આત્માએ ધર્માનુકૂળજીવન જીવવા માટે આ શિખામણો જીવનમાં ઉતારવી ઘટે.

